

7.10.2022 lainsäädännön arviointineuvostolle lähetetty luonnos

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousutulon johdosta määrättävän veron käyttöönottamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman 5. liitteen - kansainvälisen veronkierroin ja aggressiivisen verosuunnittelun vastaiset toimet kohdan 1 mukaan selvitetään, onko mahdollista ottaa käyttöön veromallia, joka estää ulkomailta asuvien Suomessa verovelvollisina olleiden myynteihin, lahjoihin ja perintöihin liittyvien verojen välttämisen.

Tavoitteena luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavan veron sisällyttämisellä kansalliseen lainsäädäntöön olisi se, että Suomi voisi verottaa Suomessa asumisen aikana kertynyttä omaisuuden arvonnousua, vaikka henkilö siirtäisi verotuksellisen asuinpaikkansa toiseen valtioon ja omaisuuden luovutus tapahtuisi tämän jälkeen. Tavoitteena on lisäksi heikentää verosuunnittelumahdollisuuksia niiden tilanteiden osalta, joissa verotuksellinen kotipaikka pyritään tilapäisesti siirtämään Suomesta ennen omaisuuden luovuttamista esimerkiksi sellaiseen valtioon, jossa omaisuuden luovutukseen ei kohdistu lainkaan veroa tai jossa verotuksen taso on hyvin matala.

Tuloverolakiin ehdotetaan lisättäväksi uudet säännökset omaisuuden arvonnousutulosta sekä tämän tulon määrittämisestä laskennallisena luovutusvoittona luovutusvoittoa koskevia säännöksiä soveltaen. Omaisuuden arvonnousun perusteella verotettava tulo olisi pääomatuloa ja siihen sovellettaisiin pääomatulon verokantaa. Vero määrättäisiin laskennallisen luovutusvoiton 100 000 euroa ylittävältä osin. Verovelvollisia olisivat ne luonnolliset henkilöt, joiden verovelvollisuusasema muuttuu yleisesti verovelvollisesta rajoitetusti verovelvolliseksi tai joiden verosopimuksen mukaisesti asuinvaltioksi tulee muu valtio kuin Suomi.

Omaisuuden arvonnousutulon verotuksen realisoivia tapahtumia olisi verotettavan omaisuuden luovutus vastikkeellisesti, lahjana tai takaisinostona säästöhenkivakuutuksesta, kapitalisaatiosopimuksesta sekä määräaikaisesta eläkevakuutuksesta. Omaisuuden arvonnousutulo luettaisiin maasta lähtöä edeltävän päivän verovuoden pääomatuloksi tai verovelvollisen vaatimuksesta sen verovuoden tuloksi, jolloin arvonnousutulon realisoiva tapahtuma realisoituu, ei kuitenkaan, jos luovutus tapahtuu myöhemmin kuin kahdeksantena verovuotena muuttovuoden jälkeen. Lahjana luovutetusta omaisuudesta lahjansaajalle määrättävä lahjavero vähennettäisiin lahjanantajan arvonnousutulon perusteella määrättävästä verosta.

Omaisuuden arvonnousutulon verotus rajattaisiin koskemaan luonnollisia henkilöitä, jotka ovat ennen maasta lähtöä olleet yleisesti verovelvollisia Suomessa ja joiden verosopimuksen mukainen asuinvaltio olisi ollut Suomi vähintään viiden vuoden ajan Suomesta pois muuttoä edeltäneiden 10 vuoden aikana ja joihin ei sovelleta tuloverolain Suomen kansalaisia koskevaa niin kutsuttua kolmen vuoden sääntöä. Sääntelyä ei kuitenkaan sovellettaisi, jos omaisuuden arvonnousutulon alaisen omaisuuden yhteenlaskettu käypä arvo olisi enintään 500 000 euroa sekä mainitun omaisuuden laskennallisen luovutusvoiton määrä olisi enintään 100 000 euroa.

Omaisuuden arvonnousutulon verotettavaa omaisuutta olisi osakkeet, osuudet, muut arvopaperit sekä säästöhenkivakuutukset, kapitalisaatiosopimukset sekä määräaikaiset eläkevakuutukset.

Laskennallinen luovutusvoitto laskettaisiin soveltaen soveltuvin osin luovutusvoittoa koskevia yleisiä periaatteita eli lähtökohtaisesti laskennallinen luovutusvoitto määritettäisiin vähentämällä laskennallisesta luovutushinnasta omaisuuden hankintameno. Laskennallisena luovutus-hintana pidettäisiin omaisuuden maasta lähtöä edeltävän päivän käypää arvoa.

Ilmoitusvelvollisuus määräytyisi verotusmenettelystä annetussa laissa säädetyn yleisen ilmoitusvelvollisuuden mukaisesti. Ilmoitusvelvollisia olisivat ne henkilöt, joiden arvonnousutulon alaisten omaisuuserien yhteenlaskettu määrä on yli 500 000 euroa ja joiden mainittujen omaisuuserien yhteenlaskettu laskennallinen luovutusvoitto on yli 100 000 euroa. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti voisi kuitenkin johtaa arvonnousutulon lukemiseen sen vuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee, mikäli verovelvollinen ei Verohallinnon kehotuksesta korjaa laiminlyöntiä.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että arvonnousutuloon kohdistuva ulkomaan vero hyvitetäisiin. Verotusmenettelystä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset muutoksenhausta sekä oikaisusta verovelvollisen vahingoksi. Lisäksi ehdotetaan lisättäväksi säännökset Verohallinnon oikeudesta vaatia vakuus verovelvollisen vaatiessa arvonnousutulon johdosta määrättävän veron lukemista sen verovuoden tuloksi, jonka aikana arvonnousutulon verotuksen realisoiva tapahtuma realisoituu. Verohallinto voisi vaatia vakuutta silloin, kun verovelvollinen muuttaa muuhun valtioon kuin eräiden verosaatavien perintää koskevien sopimusten piirin kuuluvaan EU- tai ETA-valtioon.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2023 alusta ja niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	6
1 Asian tausta ja valmistelu	6
2 Nykytila ja sen arviointi.....	6
2.1 Yleistä	6
2.2 Yhteisöjen maastapoistumisvero.....	7
2.2.1 Yleistä	7
2.2.2 Veronmaksun lykkäämistilanteet ja vakuuden asettaminen.....	8
2.2.3 Maksunlykkäyksen keskeytyminen	8
2.2.4 Ilmoittamisvelvollisuus	9
2.3 Osakevaihtoon liittyvä maastapoistumisverotus	9
2.4 Verosopimukset	10
2.5 Kansainvälinen tietojenvaihto ja rajat ylittävä verovelkojen perintä	12
2.5.1 Yleistä	12
2.5.2 Automaattinen tietojenvaihto	12
2.5.3 Pyynnöstä tapahtuva tietojenvaihto.....	13
2.5.4 Verojen perintä rajat ylittävissä tilanteissa.....	13
2.6 EU-oikeus ja EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntö	13
2.6.1 Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen sisältyvät perusvapaudet.....	13
2.6.2 Sijoittautumisvapaus	14
2.6.3 Työntekijöiden vapaa liikkuvuus	14
2.6.4 Pääomien vapaa liikkuvuus.....	15
2.6.5 EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntö.....	15
2.6.5.1 Luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavaa veroa koskevat EU-tuomioistuimen ratkaisut	15
2.6.5.2 Yhteisöihin sovellettavaa omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavaa veroa koskevat EU-tuomioistuimen ratkaisut	16
3 Tavoitteet	18
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	18
4.1 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavan veron soveltamisala.....	18
4.1.1 Yleistä	18
4.1.2 Arvonnousutuloverovelvolliset luonnolliset henkilöt	20
4.1.3 Arvonnousutulon soveltamisalan rajaukset.....	21
4.1.4 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella veronalaiset omaisuuserät	21
4.1.4.1 Yleistä	21
4.1.4.2 Osakkeet, osuudet sekä muut arvopaperit.....	22
4.1.5 Arvonnousutulon verotuksen realisoivat tapahtumat.....	23
4.1.6 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävän veron laskeminen laskennallisen luovutusvoiton avulla	24
4.1.6.1 Yleistä	24
4.1.6.2 Arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden käypä arvo.....	25
4.1.6.3 Laskennallisten tappioiden sekä aiemmin vahvistettujen TVL:n 50 §:ssä tarkoitettujen luovutustappioiden huomioiminen.....	25

4.1.7 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävää veroa koskeva ilmoitusvelvollisuus	25
4.1.8 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävän veron lisääminen verovelvollisen vaatimuksesta sen vuoden tuloksi, jonka aikana arvonnousutulon verotuksen realisoiva tapahtuma toteutuu	26
4.1.9 Arvonnousutulon oikaiseminen	26
4.1.10 Omaisuuden hankintamenon määrittäminen tilanteessa, jossa omaisuuteen on toisessa valtiossa kohdistunut arvonnousun perusteella määrättävä vero	27
4.1.11 Suhde verosopimukseen ja ulkomaisen veron hyvittäminen	27
4.1.11.1 Yleistä	27
4.1.11.2 Uuden asuinvaltion kanssa tehtyyn verosopimukseen sisältyy arvonnousutulon verottamisen salliva säännös	28
4.1.11.3 Uuden asuinvaltion kanssa tehtyyn verosopimukseen ei sisälly arvonnousutulon verottamisen sallivaa säännöstä	28
4.1.11.4 Ulkomaisen veron hyvittäminen omaisuuden arvonnousutulon osalta	29
4.1.12 Muutoksenhaku arvonnousutulon johdosta määrättävän veron määrään sekä oikaisu verovelvollisen vahingoksi	30
4.1.13 Vakuuden asettaminen luonnollisen henkilön omaisuuden arvonnousun verotusta lykättäessä	30
4.1.14 Korkoseuraamukset	31
4.2 Pääasialliset vaikutukset	31
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	31
4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin	35
4.2.3 Vaikutukset verovelvollisiin	35
4.2.4 Vaikutukset elinkeinoelämään	36
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	37
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset	37
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	37
5.2.1 Ruotsi	37
5.2.1.1 Nykytilanne	37
5.2.1.2 Maastamuuttoveroa koskeva selvitys	37
5.2.1.3 Ilmoitus toukokuussa 2022	39
5.2.2 Tanska	39
5.2.3 Norja	40
5.2.4 Alankomaat	42
5.2.5 Itävalta	43
5.2.6 Saksa	44
5.2.7 Puola	45
5.2.8 Ranska	45
5.2.9 Espanja	46
5.2.10 Kanada	47
5.2.11 Yhdysvallat	48
5.2.12 Australia	48
5.2.13 Yhdistynyt kuningaskunta	49
5.2.14 Irlanti	49

6 Lausuntopalaute.....	49
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	51
7.1 Tuloverolaki.....	51
7.2 Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta	59
7.3 Laki verotusmenettelystä	59
8 Voimaantulo	60
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	60
9.1 Johdanto	60
9.2 Suhde perustuslain 81 §:n 1 momenttiin.....	60
9.3 Suhde perustuslain 6 §:ssä säädettyyn yhdenvertaisuusperiaatteeseen	60
9.4 Suhde perustuslain 15 §:ssä säädettyyn omaisuuden suojaan	63
9.5 Säätämisyjärjestys.....	63
LAKIEHDOTUKSET	64
1. Laki tuloverolain muuttamisesta	64
2. Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain muuttamisesta.....	68
3. Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.....	69
LIITE	71
RINNAKKAISTEKSTIT	71
1. Laki tuloverolain muuttamisesta	71
2. Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain muuttamisesta.....	78
3. Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.....	79

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman liitteessä 5 listataan kansainvälisen veronkierron ja aggressiivisen verosuunnittelun vastaisia toimia. Liitteen kohdan 1 mukaan selvitetään, onko mahdollista ottaa käyttöön veromallia, joka estää ulkomailla asuvien Suomessa verovelvollisina olleiden myynteihin, lahjoihin ja perintöihin liittyvien verojen välttämisen. Kirjauksen johdosta valtiovarainministeriössä on laadittu selvitys luonnollisten henkilöiden maastamuuttoverosta (valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:9).¹

Syksyllä 2021 hallituksen talousarvioneuvotteluiden pöytäkirjaan merkittiin, että turvataan Suomen veropohjaa laajentamalla nykyisin yhteisöihin soveltuva arvonnousuvero myös henkilöihin vuoden 2023 alusta alkaen. Arvonnousuverolla laajennetaan Suomen verotusoikeutta Suomessa asuessa kertyneisiin myyntivoittoihin myös tilanteisiin, joissa omaisuus luovutetaan ulkomailla asuessa. Muutoksen verotuottovaikutukseksi arvioidaan 25 milj. euroa.

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä.

Esitysluonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 12.8.–12.9.2022. Lausuntoa pyydettiin esityksen kannalta keskeisiltä ministeriöiltä, viranomaisilta, elinkeinoelämän etujärjestöiltä ja muilta sidosryhmiltä. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa [valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksesta VM188:00/2021](https://valtioneuvosto.fi/hankkeet/tunnusella_VM188:00/2021).

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Yleistä

Tuloverolain (1535/1992; TVL) 9 §:ssä säädetään yleisestä ja rajoitetusta verovelvollisuudesta. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan verovuonna Suomessa asunut luonnollinen henkilö on verovelvollinen täältä ja muualta saamistaan tuloista (*yleinen verovelvollisuus*). Suomessa asuva on siten Suomessa verovelvollinen maailmanlaajuisista tuloistaan. TVL:n 11 §:n 1 momentin mukaan henkilön katsotaan asuvan Suomessa, jos hänellä on täällä varsinainen asunto ja koti tai jos hän jatkuvasti oleskelee täällä yli kuuden kuukauden ajan, jolloin tilapäinen poissaolo ei estä pitämästä oleskelua jatkuvana. Suomen kansalaista pidetään kuitenkin Suomessa asuvana, vaikka hän ei jatkuvasti oleskelekaan täällä yli kuuden kuukauden aikaa, kunnes kolme vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jonka aikana hän on lähtenyt maasta, jollei hän näytä, että hänellä ei ole verovuonna ollut olennaisia siteitä Suomeen. Jollei muuta näytetä, Suomen kansalaisen ei katsota mainitun ajan jälkeen asuvan Suomessa.

TVL:n 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan luonnollinen henkilö, joka verovuonna ei ole asunut Suomessa on velvollinen suorittamaan veroa täältä saamastaan tulosta (*rajoitettu verovelvollisuus*).

¹ <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162030>

2.2 Yhteisöjen maastapoistumisvero

2.2.1 Yleistä

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968, EVL) 51 e §:ssä säädetään yhteisöjen maastamuuttoverotuksesta. Säännös on tullut voimaan 1.1.2020. Yhteisöjen maastamuuttoverotusta koskevat säännökset soveltuvat, jos:

- yhteisö siirtää varoja toisessa valtiossa olevaan kiinteään toimipaikkaansa ja Suomella ei enää siirron johdosta ole verotusoikeutta kyseisiin varoihin;
- ulkomainen yhteisö siirtää Suomessa olevasta kiinteästä toimipaikasta varoja toisessa valtiossa olevaan päätoimipaikkaansa tai toisessa valtiossa olevaan kiinteään toimipaikkaansa siten, että Suomella ei enää siirron johdosta ole verotusoikeutta kyseisiin varoihin;
- yhteisön verotuksellinen kotipaikka siirtyy Suomen lainsäädännön tai verosopimuksen mukaan toiseen valtioon, lukuun ottamatta varoja, jotka edelleen tosiasiallisesti liittyvät Suomessa olevaan kiinteään toimipaikkaan;
- ulkomaisen yhteisön Suomessa olevan kiinteän toimipaikan harjoittama liiketoiminta siirretään toiseen valtioon eikä Suomella enää siirron johdosta ole oikeutta verottaa siirrettyjä varoja.

EVL:n 51 e §:n 2 momentin mukaan yhteisöjen maastamuuttoverotusta koskevia säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta seuraavissa tilapäisten siirtojen tilanteissa:

- varojen siirto liittyy arvopapereiden rahoitukseen,
- varat on asetettu vakuudeksi tai
- varojen siirto tapahtuu vakavaraisuusvaatimuksien täyttämiseksi taikka likviditeetin hallinnan vuoksi.

Edellytyksenä poikkeuksen soveltumiselle on, että varojen on tarkoitus palautua Suomeen 12 kuukauden kuluessa.

TVL:n 30 b §:n mukaan maastapoistumisverotusta koskevat säännöt soveltuvat myös tällaisiin yhteisöihin, jotka harjoittavat toimintaa, jota verotetaan TVL:n mukaan. Varojen maastapoistumisarvon lukemiseen yhteisön tuloon sovelletaan, mitä EVL:n 51 e §:ssä säädetään maastapoistumisverotuksesta. Maatilatalouden tuloverolain (543/1967) 3 §:n 5 momentin mukaan maastapoistumisverotusta koskevat säännöt soveltuvat myös yhteisöihin, jotka harjoittavat maataloutta.

EVL:n 51 e §:n 3 momentin mukaan maastapoistumisverotus merkitsee sitä, että varojen maastapoistumisarvo vähennettynä varojen verotuksessa poistamattomalla hankintamenolla luetaan veronalaiseksi tuloksi. Maastapoistumisarvolla tarkoitetaan sitä määrää, jolla varat voidaan vaihtaa tai keskinäiset velvoitteet täyttää suorassa liiketoimessa sellaisten liiketoimeen halukkaiden ostajien ja myyjien välillä, jotka eivät ole etuyhteydessä toisiinsa. EU:n veronkierronvastaisessa direktiivissä ei määritellä varojen käsitettä. Varojen käsite voi siten riippua jäsenvaltion kansallisesta lainsäädännöstä. Varaukset luetaan veronalaiseksi tuloksi siltä osin kuin ne eivät jää tosiasiaa liittymään Suomeen muodostuvaan kiinteään toimipaikkaan tai ne lakkaavat tosiasiaa liittymästä Suomessa olevaan kiinteään toimipaikkaan.

EVL:n 51 f §:ssä määritellään se arvo, joka Suomessa otetaan varojen alkuarvoksi silloin, kun varoja siirretään toisesta EU-valtiosta Suomeen EVL:n 51 e §:n tarkoittamissa maastapoistumistilanteita vastaavissa tilanteissa. Siirrettäessä varoja, verotuksellinen kotipaikka tai kiinteän toimipaikan harjoittama liiketoiminta Suomeen, siirtyneiden varojen hankintamenoksi katsotaan lähtöjäsenvaltiossa vahvistettu 51 e §:ssä tarkoitettu maastapoistumisarvo, jos siirtävässä jäsenvaltiossa varat on arvostettu mainitun momentin mukaiseen arvoon. Tämä koskee esimerkiksi tilanteita, joissa toisesta EU-valtiosta olevasta yhteisöstä tulee Suomessa yleisesti verovelvollinen Suomeen siirtyneen johtopaikan perusteella.

Jos aiemmin muussa kuin EU-valtiossa asuneesta ulkomaisesta yhteisöstä tulee Suomessa sijaitsevan tosiasiallisen johtopaikan perusteella yleisesti verovelvollinen, siirtyvien varojen hankintamenoksi katsotaan niiden hankintamenon poistamatta oleva osa siinä valtiossa, josta varat katsotaan siirretyt. Jos siinä valtiossa, josta varat katsotaan siirretyksi, on luettu veronalaiseksi tuloksi EVL:n maastapoistumisarvoa vastaava arvo, siirtyneiden varojen hankintamenoksi katsotaan tämä arvo. Näitä sääntöjä ei kuitenkaan sovelleta varoihin, jotka kuuluvat ulkomaisen yhteisön Suomessa ennen yleisen verovelvollisuuden alkua sijainneeseen kiinteään toimipaikkaan.

2.2.2 Veronmaksun lykkäämistilanteet ja vakuuden asettaminen

Verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995, VML) 50 a §:ssä säädetään maastapoistumisverotuksen maksunlykkäyksestä. Lykkäämismahdollisuus koskee tilanteita, joissa varoja, verotuksellinen kotipaikka tai kiinteän toimipaikan harjoittama liiketoiminta siirretään toiseen EU-valtioon tai sellaiseen ETA-valtioon, jonka kanssa on solmittu keskinäistä avunantoa verosääntöjen perinnässä koskeva sopimus, joka vastaa EU:n perintädirektiivin (2010/24/EU) mukaista keskinäistä virka-apua. Verovelvollisella on kuitenkin oikeus maksaa veronalaiseksi tuloksi lukemisesta johtuvan veron määrä neljän vuoden aikana suoritettavilla maksuerillä. Verovelvollisen on vaadittava maksunlykkäystä ennen verovuoden verotuksen päättymistä.

Verohallinto voi vaatia veron maksamisen turvaamiseksi vakuutta, jos on osoitettavissa oleva ja tosiasiallinen riski verojen jäämisestä perimättä. Vaatimus vakuuden asettamisesta edellyttää etukäteistä tapauskohtaista arviointia riskistä veron maksamatta jäämisestä. EU-tuomioistuin on ratkaisussa C-371/10 National Grid Indus todennut, että riski veron kantamatta jäämisestä kasvaa ajan kuluessa, minkä johdosta jäsenvaltio voi ottaa sen huomioon verovelkojen lykättyyn maksamiseen sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössään pankkitakauksen antamisen kaltaisilla toimenpiteillä. EU-tuomioistuin on ratkaisussa C-164/12, DMC Beteiligungsgesellschaft, todennut, että takauksilla on sinänsä rajoittava vaikutus, minkä vuoksi niitä ei lähtökohdaisesti voida asettaa arvioimatta etukäteen riskiä veron kantamatta jättämisestä.

2.2.3 Maksunlykkäyksen keskeytyminen

VML:n 50 a §:n 4 momentissa säädetään maksunlykkäyksen keskeytymisestä. Maksunlykkäys keskeytyy viipymättä ja verosta tulee perittävässä oleva, jos joku seuraavista tapahtuu:

- toiseen valtioon siirretyt varat tai kiinteän toimipaikan harjoittama liiketoiminta luovutetaan;
- toiseen valtioon siirretyt varat, verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka tai kiinteän toimipaikan harjoittama liiketoiminta siirretään muuhun kuin EU-valtioon;
- verovelvollinen tekee konkurssin tai se asetetaan selvitystilaan;

– verovelvollinen laiminlyö maksueriä koskevien velvoitteidensa noudattamisen eikä korjaa tilannetta 12 kuukauden kuluessa tai, jos verovelvollinen laiminlyö velvoitteiden noudattamisen toisena vuonna peräkkäin, 6 kuukauden kuluessa.

Maksunlykkäys ei kuitenkaan keskeydy, mikäli toiseen valtioon siirretyt varat, verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka tai kiinteän toimipaikan harjoittama liiketoiminta siirretään ETA-valtioon, jonka kanssa on solmittu keskinäistä avunantoa verosaatavien perinnässä koskeva sopimus, joka vastaa EU:n perintädirektiivissä (2010/24/EU) säädettyä keskinäistä virka-apua. Tällaisia valtioita ovat Norja ja Islanti. Edellä lueteltujen keskeytymistilanteiden lisäksi verovelvollinen voi halutessaan keskeyttää maksunlykkäyksen, jolloin Verohallinto määrää vielä maksamatta olevat maksuerät kannettaviksi.

2.2.4 Ilmoittamisvelvollisuus

VML:n 7 §:ssä säädetään velvollisuudesta antaa veroilmoitus tai muu ilmoitus. Pykälän 1 momentin mukaan verovelvollisen on verotusta varten ilmoitettava Verohallinnolle veronalaiset tulonsa, niistä tehtävät vähennykset, tiedot varoistaan ja veloistaan sekä muut verotukseen vaikuttavat tiedot. Maastapoistumisverotuksen osalta verovelvollisen on tarpeen toimittaa tarvittavat tiedot paitsi verotuksen toimittamista varten myös veronmaksun lykkäämistä varten. EU:n veronkierronvastaisen direktiivin johdannossa todetaan, että jäsenvaltiot voivat pyytää verovelvollisia sisällyttämään lykkäämistä varten tarvittavat tiedot veroilmoitukseen. Asiassa C-292/16 A Oy EU-tuomioistuin totesi samoin, että jäsenvaltio voi vaatia yhtiöltä suoritettavan veron maksuunpanon edellyttämiä tietoja.

2.3 Osakevaihtoon liittyvä maastapoistumisverotus

EVL:n 52 f §:ssä säädetään osakevaihtoon liittyvästä maastapoistumisverotuksesta. EVL:n 52 f §:n 3 ja 4 momentissa säädetään maastapoistumisverotuksesta tilanteessa, jossa osakevaihdossa osakkeita vastikkeeksi saanut luonnollinen henkilö siirtyy toisessa valtiossa asuvaksi. Pykälän 3 momentin mukaan, jos osakevaihdossa osakkeita saanut luonnollinen henkilö Suomen lainsäädännön tai kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan siirtyy asuvaksi muussa valtiossa kuin ETA-alueeseen kuuluvassa valtiossa ennen kuin viisi vuotta on kulunut sen verovuoden päättymisestä, jonka aikana osakevaihto on tapahtunut, määrä, joka olisi ollut veronalaista tuloa, jos siihen ei olisi sovellettu 2 momenttia, luetaan sen verovuoden tuloksi, jona henkilö siirtyy muualla kuin ETA-alueella sijaitsevassa valtiossa asuvaksi. Sama koskee tilannetta, jossa luonnollinen henkilö on osakevaihdon jälkeen siirtynyt toisessa ETA-alueeseen kuuluvassa valtiossa asuvaksi ja henkilö tuon valtion kansallisen lainsäädännön tai valtion solmiman kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan siirtyy asuvaksi muussa valtiossa kuin ETA-alueeseen kuuluvassa valtiossa ennen kuin viisi vuotta on kulunut sen verovuoden päättymisestä, jonka aikana osakevaihto on tapahtunut.

EVL:n 52 f §:n 4 momentin mukaan, jos luonnollinen henkilö luovuttaa osakevaihdossa saamiinsa osakkeita asuessaan toisessa ETA-alueeseen kuuluvassa valtiossa ja luovuttaminen tapahtuu ennen kuin viisi vuotta on kulunut sen verovuoden päättymisestä, jonka aikana osakevaihto on tapahtunut, näitä luovutettuja osakkeita vastaava määrä, joka olisi ollut veronalaista tuloa, jos osakevaihtoon ei olisi sovellettu 2 momenttia, luetaan sen verovuoden tuloksi, jona vastikkeosakkeiden luovutus tapahtui.

TVL:n 46 §:n 9 momenttiin sisältyy myös säännös osakevaihtoon liittyvästä maastapoistumisverotuksesta. Momentin mukaan, jos luovutetut osakkeet on saatu EVL:n 52 f §:n 1 momentissa tarkoitettussa osakevaihdossa, osakkeiden omistusaika lasketaan osakevaihtoa edeltävästä saannosta. Tällöin luovutushinnasta vähintään vähennettävää määrää laskettaessa otetaan huomioon

myös se aika, jonka henkilö on osakevaihdon jälkeen omistanut vaihdossa vastikkeeksi saamansa osakkeet siihen hetkeen saakka, kun henkilö siirtyy muualla kuin ETA-alueella sijaitsevassa valtiossa asuvaksi tai luovuttaa ETA-alueella sijaitsevassa valtiossa asuessaan osakevaihdossa vastikkeeksi saamansa osakkeet.

2.4 Verosopimukset

Verosopimukset ovat kahden valtion välisiä sopimuksia, joiden tavoitteena on sopia kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta siten, että samalla ei luoda tilaisuuksia verottamatta jäämiseen tai alennettuun verotukseen veron kiertämisen tai välttämisen keinoin. Toiselle sopimusvaltiolle myönnetään oikeus verottaa eri tuloja, kun taas toisen sopimusvaltion on vastaavasti luovuttava käyttämästä verolainsäädäntönsä perustuvaa verottamisoikeuttaan tai poistettava kaksinkertainen verotus sopimuksen määräysten mukaisesti. Suomen tekemät verosopimukset rakentuvat pääsääntöisesti OECD:n laatimalle malliverosopimukselle.

OECD:n malliverosopimuksen 13 artiklassa säädetään luovutusvoittojen verotuksesta. Artiklan 5 kohdan mukaan muun kuin kiinteän omaisuuden, kiinteän toimipaikan tai sen liikeomaisuuteen kuuluvan irtaimen omaisuuden, laivan tai ilma-aluksen tai sellaisten osakkeiden luovutuksesta, joiden arvosta enemmän kuin 50 prosenttia suoraan tai välillisesti kertyy toisessa sopimusvaltiossa olevasta kiinteistä omaisuudesta, verotetaan vain siinä sopimusvaltiossa, jossa luovuttaja asuu.

Arvonnousu- tai maastamuuttoveroa ei ole nimenomaisesti käsitelty OECD:n mallisopimuksessa tai sen kommentaarissa. YK:n malliverosopimuksen kommentaarissa artiklan 1 osalta kappaleessa Kaksoisasuminen ja asuinpaikan vaihdos, kohdassa 61 todetaan seuraavasti:

61. Maat ovat myös käsitelleet näitä tilanteita myös niin kutsuttujen maastapoistumisverosäännösten (departure tax, exit charge), joiden asuinpaikan muuttumisen katsotaan käynnistävän tietynlaisten tulojen, kuten luovutusvoittojen ja eläkkeiden, realisoitumisen. Siltä osin kuin verovelvollisuus syntyy silloin, kun henkilö edelleen asuu veroa soveltavassa valtiossa eikä vero ulotu asumisen päättymisen jälkeen kertyviin tuloihin, malliverosopimus ja erityisesti sen 13 ja 18 artikla eivät estä tällaisen verotusmuodon soveltamista. Siten verosopimukset eivät estä soveltamasta sellaisia kotimaisia verosääntöjä, joiden mukaan henkilölle katsotaan realisoituneen eläketuloa tai henkilön katsotaan luovuttaneen omaisuutta luovutusvoittoverotuksen tarkoittamalla tavalla varten välittömästi ennen asumisen lopettamista.

Arvonnousu- tai maastamuuttoveroa soveltavien valtioiden järjestelmät poikkeavat toisistaan, joten myöskin erilaiset tulkinnat verosopimusten osalta ovat kansainvälisesti tarkastellen mahdollisia. Suomen kansallisessa verolainsäädännössä ei ole ollut yleistä luonnollisten henkilöiden arvonnousu- tai maastapoistumisverotusta koskevaa sääntelyä, joten Suomen aloitteesta verosopimukseen ei ole otettu määräyksiä, joissa nimenomaisesti käsiteltäisiin arvonnousu- tai maastapoistumisveroa. Täten asiaa koskevat verosopimusoikeudelliset näkökohdat eivät ole tulleet Suomessa aiemmin lainkaan arvioitaviksi.

Kuitenkin toisen sopimusvaltion aloitteesta on joihinkin Suomen tekemiin verosopimukseen luovutusvoittojen verotusta koskevaan 13 tai 14 artiklaan otettu erityinen luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta koskeva säännös. Koska verosopimuksen säännökset ovat vastavuoroisia, sopimuskumppanin vaatimuksesta sisällytettyä määräystä voidaan soveltaa myös silloin, kun kyse on Suomessa omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavasta verosta.

Edellä kuvattu säännös sisältyy kuuteen verosopimukseen. Nämä verosopimukset on tehty seuraavien maiden kanssa: Alankomaat, Etelä-Korea, Iso-Britannia, Kanada ja Saksa sekä Pohjoismaat. Esimerkiksi Pohjoismaiden verosopimuksen (muutos 127/2008) 13 artiklan 7 kappaleessa ja sitä koskevassa pöytäkirjamääräyksessä todetaan seuraavasti:

”7. Voitosta, jonka sopimusvaltiossa asunut ja toisessa sopimusvaltiossa asuvaksi tullut luonnollinen henkilö saa yhtiön tai henkilöyhteenliittymän osakkeen tai muun osuuden tai oikeuden luovutuksesta, voidaan 6 kappaleen määräysten estämättä verottaa ensiksi mainitussa sopimusvaltiossa, jos osakkeen, osuuden tai oikeuden luovutus tapahtuu jonakin ajankohtana niiden kymmenen vuoden aikana, jotka välittömästi seuraavat sitä vuotta, jona henkilö lakkasi asumasta ensiksi mainitussa valtiossa. Ensiksi mainittu valtio voi kuitenkin verottaa vain siitä arvonlisäyksestä, joka on syntynyt ennen kuin tästä luonnollisesta henkilöstä tuli toisessa sopimusvaltiossa asuva. Yhtiön tai henkilöyhteenliittymän oikeudella tarkoitetaan tätä kappaletta sovellettaessa oikeutta tai muuta varallisuuserää, jota ensiksi mainitun valtion lainsäädännön mukaan käsitellään verotuksessa samalla tavalla kuin yhtiön tai yhteenliittymän osuuden luovuttamisesta syntyvää voittoa. ...Sopimuksen 13 artiklan 6 ja 7 kappaleen määräykset eivät vaikuta sopimusvaltion oikeuteen oman lainsäädäntönsä perusteella verottaa realisoituneesta myyntivoitosta, jonka tästä valtiosta muuttavan henkilön katsotaan saaneen maastamuuton yhteydessä.”

Pohjoismaiden verosopimuksen 13 artiklan 7 kappale antaa verotusoikeuden entiselle asuinvaltiolle eli sallii rajoitetusti verovelvollisen verottamisen. Verotusoikeutta on kuitenkin rajoitettu siihen arvonlisäykseen, joka on kertynyt ennen muuttoa. Lisäksi sopimuksen pöytäkirja vahvistaa sen, että sopimuksen määräykset eivät rajoita valtion oikeutta lainsäädäntönsä perusteella verottaa myyntivoitosta, jonka muuttavan henkilön katsotaan saavaan maastamuuton yhteydessä. Koska TVL:n 10 §:ään ei sisälly nimenomaista säännöstä luovutusvoiton verottamisesta, Suomella on kuitenkin Pohjoismaiden sopimuksen mukaista verotusoikeus vain, jos ulkomaille muuttanut on edelleen Suomessa yleisesti verovelvollinen.

Suomella ei yleensä TVL:n 11 §:n nojalla ole verotusoikeutta malliverosopimuksen 13 artiklan tarkoittamaan omaisuuden luovutusvoittoon, jos luonnollisesta henkilöstä on tullut verosopimuksen mukaisesti toisessa valtiossa asuva. Tällöin TVL:n 11 §:n sisältyvän kolmen vuoden säännön olennaisten siteiden olemassaololla ei ole merkitystä Suomen verotusoikeuden kannalta. Tästä kuitenkin poikkeuksen tekevät valtiot, joiden kanssa tehtyyn verosopimuksen sisältyy niin sanottu ympätty kolmen vuoden sääntö. Sen mukaan Suomi saa verottaa yleisesti verovelvollisia kansalaisiaan, vaikka heidät verosopimusta sovellettaessa katsottaisiinkin toisessa sopimusvaltiossa verosopimuksen tarkoittamalla tavalla asuviksi. Ympätty kolmen vuoden sääntö sisältyy seuraavien valtioiden kanssa tehtyihin verosopimuksiin: Arabiemiraatit, Argentiina, Barbados, Brasilia, Etelä-Afrikka, Filippiinit, Italia, Jugoslavia, Korea, Kreikka, Latvia, Liettua, Luxemburg, Meksiko, Pakistan, Romania, Sambia, Slovakia, Sri Lanka, Thaimaa, Tsekki, Ukraina, Uusi-Seelanti, Uzbekistan, Venäjä ja Viro.

Arvonnousutulon verottamista koskevissa tilanteissa verotuksen perusteena on yleensä muutos henkilön verostatuksessa, eli henkilön verostatus muuttuisi yleisesti verovelvollisesta rajoitetusti verovelvolliseksi tai verosopimuksen mukaiseksi asuinvaltioksi tulisi muu kuin Suomi. Ympätty kolmen vuoden sääntö soveltuisi vain viimeksi mainituissa tilanteissa, mikäli henkilö olisi Suomen kansalainen.

2.5 Kansainvälinen tietojenvaihto ja rajat ylittävä verovelkojen perintä

2.5.1 Yleistä

Mikäli vero perittäisiin vasta luovutushetkellä, luovutushetkellä perittävän omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavan veron osalta verovalvonta ja veron periminen on riippuvaisia yhtäältä kansainvälisestä tietojenvaihdosta sekä toisaalta mahdollisuuksista periä veroja rajat ylittävissä tilanteissa. Kansainvälisestä tietojenvaihdosta veroasioissa on säädetty EU-lainsäädännössä sekä sovittu kahden tai useamman valtion välisissä sopimuksissa. Verohallinto antaa ja saa verotusta koskevia tietoja muun muassa seuraavien sopimusten nojalla:

- Sopimus Pohjoismaiden välillä virka-avusta veroasioissa (SopS 37/1991),
- Euroopan neuvoston ja OECD:n laatima Yleissopimus veroasioissa annettavasta keskinäisestä virka-avusta (SopS 21/1995);
- Neuvoston Asetus (EU) N:o 904/2010 hallinnollisesta yhteistyöstä ja petosten torjunnasta arvonlisäverotuksen alalla (virka-apuasetus);
- Neuvoston direktiivi 2010/24/EU keskinäisestä avunannosta veroihin, maksuihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnässä;
- Neuvoston Direktiivi 2011/16/EU hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta sekä tätä direktiiviä muuttavat direktiivit jotka laajentavat pakollista automaattista tietojenvaihtoa, neuvoston Direktiivi 2014/107/EU, neuvoston Direktiivi 2015/2376/EU ja neuvoston Direktiivi 2016/881/EU (virka-apudirektiivi) sekä
- FATCA-sopimus (SopS 25/2015).

Verosopimukset sisältävät yleensä määräyksiä myös tietojenvaihdosta. Lisäksi Suomi on solminut sopimuksia yksinomaan tietojenvaihtoa koskien.

2.5.2 Automaattinen tietojenvaihto

Automaattisella tietojenvaihdolla tarkoitetaan suurta asiakasjoukkoa koskevien tietojen vaihtamista kerralla, säännöllisesti, ennalta sovitussa muodossa ja ilman erillistä pyyntöä. Pääasiassa kullekin maalle, jonka kanssa automaattisesta tietojenvaihdosta on sovittu joko kahdenkeskiselä tai monenkeskisellä sopimuksella, lähetetään kerran vuodessa tiedot viimeksi päättyneen verovuoden osalta kaikista niistä verovelvollisista, jotka Verohallinnon tietojen mukaan asuvat kyseisessä maassa ja ovat saaneet tuloa Suomesta tai heillä on Suomessa tietynlaista varallisuutta, esimerkiksi pankkitili. Vastaavasti Suomi saa muilta valtioilta tietoja Suomessa asuvista henkilöistä.

Kun henkilö muuttaa pois Suomesta, Suomi ei ole enää hänen asuinvaltionsa, jolloin Suomeen ei niin kutsuttujen finanssilitietojenvaihdon kautta lähetetä tietoja kyseessä olevasta henkilöstä. Lisäksi, jos henkilö omistaa esimerkiksi osakkeita listaamattomasta yhtiöstä, osakkeita ei välttämättä säilytetä lainkaan finanssilaitoksen tilillä, jolloin yhdelläkään finanssilaitoksella ei ole ilmoitusvelvollisuutta. Ulkomaiset pankit eivät ole vuosi-ilmoitusvelvollisia Suomeen samalla tavoin kuin kotimaiset pankit. Usein esimerkiksi vakuutuskuoret ovat ulkomaisen vakuutusyhtiön hallussa ulkomaisen pankin tilillä. Vakuuskuori sekä tilille tulleet myyntivoitot ovat finanssilaitoksen hallussa olevaa tietoa ja näistä se on ilmoitusvelvollinen verovelvollisen asuinvaltioon tai asuinvaltioon finanssilitietojenvaihdon kautta.

Edellisestä seuraa, että automaattisella tietojenvaihdolla ei lähtökohtaisesti voida toteuttaa verovalvontaa omaisuuden arvonnousutulon verotettavan omaisuuden tosiasiallisen luovutuksen seurantaan.

2.5.3 Pyynnöstä tapahtuva tietojenvaihto

Pyynnöstä tapahtuva tietojenvaihto tarkoittaa virka-apupyynnön lähettämistä toiseen valtioon tilanteessa, jossa toisesta maasta tarvitaan yksityiskohtaisia verotukseen liittyviä tietoja, joita sen maan viranomaisilla oletettavasti on hallussaan. Tiedot hankkii kohdemaan toimivaltainen viranomainen, joka soveltaa tietojen hankkimiseen kohdemaan lainsäädäntöä ja toimittaa kerätyt tiedot Verohallinnolle.

Kokoavasti voidaan todeta, että EU/ETA-alueella verovalvonta on mahdollista kansainvälisen tietojenvaihdon avulla. Henkilön muuttaessa EU/ETA-valtion ulkopuolelle tietojenvaihto olisi riippuvaista siitä, onko kyseinen kolmas valtio allekirjoittanut edellä mainitun yleissopimuksen keskinäisestä virka-avusta. Mainitun yleissopimuksen mukaan tietojenvaihtopyynnön tulee olla ”foreseeable” ja ”relevant”, jotta kielletty niin kutsuttu tietojenkalastelu estyy. Tämä tarkoittaa sitä, että säännönmukaisesti esimerkiksi vuosittain tietopyyntöjä ei voida esittää.

2.5.4 Verojen perintä rajat ylittävissä tilanteissa

Perittäessä veroja rajat ylittävissä tilanteissa veroa perivä maa lähettää perinnän virka-apupyynnön vastaanottavan maan viranomaiselle, joka voi käynnistää perintätoimenpiteet pyynnön lähettävässä maassa eräänntyneiden maksamattomien verojen kattamiseksi. Virka-apusopimuksissa käsite ”virka-apu” pitää sisällään paitsi pyynnöstä tapahtuvan tietojenvaihdon, myös kansainvälisen verojen perimisessä annettavan virka-avun.

Joissakin Suomen tekemissä verosopimuksissa on määräykset myös perinnän virka-avusta. EU:n ulkopuolisten valtioiden kanssa tehdyistä sopimuksista määräys on Australian, Intian, Japanin, Marokon, Turkin ja Uzbekistanin kanssa tehdyissä sopimuksissa. Euroopan neuvoston ja OECD:n laatiman yleissopimuksen veroasioissa annettavasta keskinäisestä virka-avusta on allekirjoittanut 144 valtiota tai lainkäyttöaluetta. Sopimukseen sisältyy määräys perinnän virka-avusta. Yleissopimukseen voi tehdä varauksia ja monet sen osapuolet ovat tehneet varauksia verojen perinnän osalta, mikä heikentää mahdollisuuksia hyödyntää sopimusta verojen rajat ylittävässä perinnässä. Näin olleen erityisesti verovelvollisen asuessa EU/ETA-alueen ulkopuolella on verojen perintään mahdollista saada virka-apua vain tiettyjen valtioiden osalta.

2.6 EU-oikeus ja EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntö

2.6.1 Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen sisältyvät perusvapaudet

Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus, jäljempänä *SEUT*, sisältää säännöksiä kansalaisuuteen perustuvasta syrjintäkiellosta (18 artikla), vapaasta liikkumis- ja oleskeluoikeudesta (21 artikla), työvoiman vapaasta liikkuvuudesta (45 artikla), vapaasta sijoittautumisoikeudesta (49 artikla), palveluiden vapaasta tarjonnasta (56–62 artikla) sekä pääomien vapaasta liikkuvuudesta (63–66 artikla). Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa, jäljempänä *ETA-sopimus*, on vastaavat säädökset.

SEUT:n neljä perusvapautta ovat tavaroiden, palveluiden, henkilöiden ja pääoman vapaa liikkuvuus. Perusvapaudet sisältävät oikeuden päästä markkinoille ja nauttia markkinoiden tasavertaisuutta. Markkinoiden tasa-arvo tarkoittaa kansalaisuuteen tai alkuperään perustuvan syrjinnän estämistä. Sekä suora että epäsuora syrjintä on kiellettyä. Syrjinnän kieltämisen lisäksi tärkeä

periaate on tasa-arvoinen kohtelu. SEUT:n 12 artiklan yleiseen syrjinnänkieltosäännökseen turvautuminen ei ole yleensä ollut tarpeen EU-tuomioistuimen verotusta koskevissa ratkaisuisa, koska syrjintä on estetty perustamissopimuksen erityisartiklojen avulla. Päätöksissään EU-tuomioistuin on katsonut, että SEUT:n vastaista syrjintää on, kun samanlaisia tilanteita kohdellaan eri tavalla tai erilaisia tilanteita kohdellaan samalla tavalla. Syrjinnän edellytysten katsotaan täyttyvän silloin, kun tilanteet ovat vertailukelpoisia ja niiden keskeiset ominaisuudet ovat samanlaisia.

EU:n oikeuskäytännössä on lähdetty siitä, että yleisesti ja rajoitetusti verovelvollisia voidaan verottaa eri tavalla. Erilainen verotus on kuitenkin kiellettyä syrjintää muun muassa silloin, jos objektiivisesti tarkastellen samanlaisia tilanteita verotetaan eri tavalla. Tässä tarkastelussa on arvioitava myös sitä, ovatko esimerkiksi kotimainen ja ulkomainen yhteisö riittävässä määrin rinnastettavassa tilanteessa, jotta säännöstä olisi sovellettava ulkomaiseen yhteisöön, jos se olisi kotimainen. Luonnollisten henkilöiden osalta EU-tuomioistuin on pitänyt syrjivänä sitä, että ulkomailla asuvan henkilön, joka saa olennaisen osan tuloistaan ja miltei kaikki perhekohtaiset tulonsa muusta jäsenvaltiosta kuin asuinpaikan valtiosta, henkilö- ja perhekohtaista tilannetta ei oteta huomioon asuinpaikan valtiossa eikä työskentelyvaltiossa. Tällaisen ulkomailla asuvan ja vastaavaa ansiotyötä tekevän, maassa asuvan henkilön objektiivisen tilanteen välillä ei ole sellaista laadullista eroa, että se oikeuttaisi erilaiseen kohteluun otettaessa verovelvollisen henkilö- ja perhekohtainen tilanne verotuksessa huomioon (C-279/93, Schumacker, kohdat 36–38).

Jos kyseessä on syrjintä, kysymykseen voivat tulla oikeuttamisperusteet, joihin kuuluvat muun muassa valtion verojärjestelmän johdonmukaisuuden ylläpitäminen, tehokkaan verovalvonnan turvaaminen sekä verotuksen kiertämisen torjuminen. Tämä edellyttää myös suhteellisuusperiaatteen toteutumista. Tällöin säännösten pitää olla kohtuullisessa suhteessa suojeltavaan yleiseen etuun. Jos yleinen etu voidaan turvata säännöksillä, jotka rajoittavat vähemmän, suhteellisuusperiaate ei täyty.

2.6.2 Sijoittautumisvapaus

SEUT:n 49 artiklassa ja ETA-sopimuksen 31 artiklassa kielletään rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisen vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle. Kiellettyjä ovat myös rajoitukset, jotka estävät jäsenvaltion alueelle sijoittautuneita jäsenvaltion kansalaisia perustamasta kauppaedustajan liikkeitä, sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä. Lisäksi määrätään, että jollei pääomia koskevan luvun määräyksistä muuta johdu, sijoittautumisvapautteen kuuluu oikeus ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeus perustaa ja johtaa yrityksiä, erityisesti 49 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuja yhtiöitä, niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat kyseisen maan kansalaisia.

2.6.3 Työntekijöiden vapaa liikkuvuus

SEUT 45 artiklassa ja ETA-sopimuksen 28 artiklassa turvataan työntekijöiden vapaa liikkuvuus unionin alueella. Se merkitsee, että kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työ sopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa poistetaan. Tietyin rajoituksin se sisältää oikeuden hakea tosiasiallisesti tarjottua työtä, liikkua tässä tarkoituksessa vapaasti jäsenvaltioiden alueella, oleskella jäsenvaltion alueella työn tekemiseksi tämän valtion kotimaisten työntekijöiden työsuhdetta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti sekä työsuhteen päätyttyä jäädä jäsenvaltion alueelle komission antamissa asetuksissa säädettyä edellytyksin.

Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että kaikilla henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevilla perustamissopimuksen määräyksillä on tarkoitus helpottaa yhteisön kansalaisten kaikenlaista ansiotyön tekemistä koko yhteisön alueella, ja kyseisten määräysten vastaisia ovat kaikki esimerkiksi verotusta koskevat toimenpiteet, joilla voi olla epäsuotuisa vaikutus näihin kansalaisiin, kun he haluavat harjoittaa taloudellista toimintaa toisen jäsenvaltion alueella. Toimenpiteen ei tarvitse olla avoimen syrjivä, jotta sitä pidettäisiin yhteisön kansalaisille taatun liikkumisvapauden vastaisena. On riittävää, että toimenpide voi haitata perustamissopimuksessa taatun perusvapauden käyttämistä tai tehdä siitä vähemmän houkuttelevaa.

2.6.4 Pääomien vapaa liikkuvuus

SEUT-sopimuksen 63 artiklassa kielletään rajoitukset, jotka koskevat pääomanliikkeitä jäsenvaltioiden välillä taikka jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä. EU-tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan kiellettyihin pääomanliikkeiden rajoituksiin sisältyvät toimenpiteet, joilla aiheutetaan se, että toisessa valtiossa asuvat henkilöt ovat vähemmän halukkaita tekemään sijoituksia jäsenvaltiossa, tai se, että kyseisessä jäsenvaltiossa asuvat henkilöt ovat vähemmän halukkaita tekemään niitä muissa valtioissa, tai perinnön ollessa kyseessä toimenpiteet, joista seuraa, että sellaisessa muussa valtiossa, joka lisäksi perintöverottaa kyseistä omaisuutta, kuin kyseisen omaisuuden sijaintijäsenvaltiossa asuneen henkilön jäämistön arvo pienenee. Asiassa C 513/03, van Hilten-van der Heijden, EU-tuomioistuin katsoi, että pääomienliikkeiden kielletyistä rajoituksista ei ollut kyse tilanteessa, jossa perinnönjättäjän jäämistöä verotettiin vielä 10 vuoden kuluessa muutosta valtiossa, josta hän oli siirtänyt kotipaikkansa ulkomaille, samoin kuin hän olisi säilyttänyt kotipaikkansa kyseisessä valtiossa siten, että ne verot, jotka oli kannettu valtiossa, johon perinnönjättäjä oli siirtänyt kotipaikkansa, saadaan vähentää.

2.6.5 EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntö

2.6.5.1 Luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavaa veroa koskevat EU-tuomioistuimen ratkaisut

Luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavan veron osalta EU-tuomioistuin on antanut ratkaisut asioissa C-9/02, Hughes de Lasteyrie du Saillant v. Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie sekä C-470/04, N v. Inspector van de Belastingdienst Oost. Ratkaisuissa EUT katsoi, että sijoittautumisvapautta koskeva SEUT 43 artikla on esteenä kansalliselle verolainsäädännölle, jonka mukaan omaisuuden realisoitumaton arvonnousu verotetaan vain sillä perusteella, että henkilö muuttaa maasta toiseen. Omaisuuden arvonnousun verotus oli päätösten perusteella lykättävä omaisuuden luovutukseen ja mahdollisen arvonnousunarvonnousutulon toteutumiseen, mutta vero voitiin määrätä muuttohetkellä. Veron maksuunpanoa oli kuitenkin lykättävä omaisuuden luovutukseen saakka.

EU-tuomioistuimen asiassa C-503/14, komissio v. Portugali, antaman ratkaisun mukaan Portugalin kansallinen verolainsäädäntö oli SEUT 21 artiklassa säädetyn vapaan liikkumis- ja oleskeluoikeuden, SEUT 45 artiklassa säädetyn työntekijöiden vapaan liikkuvuuden sekä SEUT 49 artiklassa säädetyn sijoittautumisvapauden vastainen siltä osin, kuin luonnollisten henkilöiden, joiden ei enää katsota asuvan Portugalin alueella, tuloutuneisiin arvonnousuihin luetaan asuinpaikan muuttumisvuoden verotuksessa arvo, jota ei ollut verotettu yhtiöosuuksien vaihdon yhteydessä. Lisäksi SEUT 49 artiklassa säädetyn sijoittautumisvapauden vastaisena pidettiin säännöstä, jonka nojalla tuloutuneisiin arvonnousuihin liittyvä verotuksen lykkäys myönnetään vain luonnollisille henkilöille, jotka siirtävät yritys- ja ammattitoiminnan harjoittamiseen liittyvän koko varallisuuden yhtiölle, jonka kotipaikka ja tosiasiallinen johto sijaitsevat Portugalin alueella. Ratkaisun yhteydessä EU-tuomioistuin totesi, että luonnollisten henkilöiden omaisuuden

arvonnousun perusteella maksettava vero voidaan määrätä ja maksuunpanna välittömästi muuttohetkellä, vaikka omaisuutta ei olisi vielä luovutettu. Veron maksua on kuitenkin voitava lykätä. Lykätyle verolle voidaan periä korkoa ja lykätyle verolle ja sille kertyvälle korolle voidaan vaatia vakuus. Lisäksi jäsenvaltio voi asettaa siirrettyjen varojen seurantaan liittyvän hallinnollisen rasituksen. Tuomiosta on huomioitavaa erityisesti se, että tuomion mukaan muuttohetken jälkeen tapahtunutta omaisuuden arvonalentumista ei tarvitse ottaa huomioon lähtöjäsenvaltion verotuksessa.

EU-tuomioistuim on lisäksi antanut ratkaisut asioissa C-327/16 ja C-421/16, Marc Jacob sekä Marc Lassus v. Ministre des Finances et des Comptes publics, joka koski luonnollisten henkilöiden osakevaihtoon liittyvän omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavaa veroa. EU-tuomioistuim totei ratkaisussa, että yritysjärjestelydirektiivi 90/434/ETY ei ollut esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan arvopapereiden vaihdossa syntynyt arvonnousu todetaan kyseisen vaihdon yhteydessä mutta arvonnousun verotusta lykätään siihen vuoteen, jonka aikana arvopapereiden luovutus toteutuu. Direktiivi ei ollut esteenä myöskään sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka nojalla arvopapereiden vaihdossa syntyneestä arvonnoususta, jonka verotusta on lykätty, kannetaan vero, kun vaihdon yhteydessä saadut arvopaperit luovutetaan edelleen, vaikka luovutus ei kuulu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan. Sen sijaan sijoittautumisvapautta koskeva SEUT 49 artikla oli esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan tilanteessa, jossa vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhempi luovutus ei kuulu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan, arvonnoususta, jonka verotusta on lykätty, kannetaan veroa tämän luovutuksen yhteydessä ottamatta huomioon tässä yhteydessä mahdollisesti syntyvää luovutustappiota, vaikka tällainen luovutustappio otetaan huomioon silloin, kun arvopaperit omistavan verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka on mainitussa jäsenvaltiossa luovutuksen ajankohdantana. Jäsenvaltioiden on säädettävä luovutustappion vähentämistä ja laskentaa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä unionin oikeutta ja tässä tapauksessa erityisesti sijoittautumisvapautta noudattaen. Ratkaisuissa todetaan, että pääasian olosuhteet poikkesivat olosuhteista, jotka olivat tuomion C-371/10 taustalla. EU-tuomioistuim katsoi, että tapauksessa käsitellyssä osakevaihdon jälkeisessä omaisuuden arvonnousun perusteella perittävässä verossa oli kysymys tilanteesta, jossa arvonnousun verotusta lykätään vaihdossa saatujen osakkeiden myöhemmän luovutuksen ajankohtaan. Tämä johti siihen, että osakevaihtoon liittyvässä omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavassa verossa tulee ottaa huomioon maastamuuton jälkeen tapahtunut omaisuuden arvonalentuminen.

2.6.5.2 Yhteisöihin sovellettavaa omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavaa veroa koskevat EU-tuomioistuimen ratkaisut

Yhteisöjen omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavaa veroa koskevien säännösten osalta EU-tuomioistuim on antanut ratkaisun asiassa C-371/10, National Grid Indus. Ratkaisussa EU-tuomioistuim katsoi, että SEUT 49 artiklassa säädetty sijoittautumisvapaus ei ole esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan yhtiön omaisuuserien piileviin arvonnousuihin kohdistuvan veron määrä vahvistetaan lopullisesti – ottamatta huomioon mahdollisesti myöhemmin realisoituvia arvonalentumisia tai arvonnousuja – silloin, kun yhtiö lakkaa saamasta veronalaisia voittoja kyseisessä jäsenvaltiossa siksi, että se on siirtänyt tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon. Tältä osin on merkityksetöntä, että verotetut piilevät arvonnousut liittyvät valuuttakurssivoittoihin, jotka eivät ilmene vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun otetaan huomioon siellä voimassa oleva verojärjestelmä. Sen sijaan SEUT 49 artiklassa säädetty sijoittautumisvapaus on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa säädetään tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon siirtävän yhtiön omaisuuserien piileviin arvonnousuihin kohdistuvan veron välittömästä kantamisesta kyseisen siirron hetkellä. Tuomioistuimen mukaan verovelvolliselle on siten annettava mahdollisuus valita omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavan veron maksaminen joko välittömästi siirtohetkellä tai veron maksun lykkäys. Ratkaisun mukaan

lykätylle verolle voi kertyä korkoa ja jäsenvaltio voi vaatia verovelvolliselta vakuuden asettamista lykätylle verolle.

EU-tuomioistuim on lisäksi antanut ratkaisun asiassa C-164/12, DMC Beteiligungsgesellschaft mbH v. Finanzamt Hamburg-Mitte. Ratkaisussa EU-tuomioistuim katsoi, että kyseisessä tapauksessa jäsenvaltion lainsäädäntö rajoitti SEUT 63 artiklassa säädettyä pääomien vapaata liikkuvuutta. Rajoitus voitiin kuitenkin oikeuttaa jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttämistä koskevalla tavoitteella. Kyseessä olevassa tapauksessa pääomayhtiön pääomaan apporttina siirretyt kommandiittiyhtiön varat oli arvostettava osa-arvoonsa, minkä johdosta näiden varojen piileviä arvonnousuja, jotka ovat syntyneet kyseisessä jäsenvaltiossa, verotetaan ennen niiden tosiasiallista realisoitumista, kun mainittu valtio ei tosiasiasa voi käyttää verotusvaltaansa näihin arvonnousuihin nähden niiden todellisen realisoitumisen hetkellä. Ratkaisussa EU-tuomioistuim totesi, että jäsenvaltion lainsäädännöllä, jossa säädetään jäsenvaltion alueella syntyneiden piilevien arvonnousujen välittömästä verotuksesta, ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttämistä koskevan tavoitteen saavuttamiseksi, jos verovelvolliselle asetettu velvollisuus antaa pankkitakaus silloin, kun tämä valitsee maksunlykkäyksen, on suhteutettu veron kantamatta jäämistä koskevaan todelliseen riskiin. Samassa tuomiossa EU-tuomioistuim totesi pankkitakauksen antamista koskevasta velvollisuudesta, ettei tällaista velvollisuutta voida lähtökohtaisesti asettaa arvioimatta etukäteen riskiä veron kantamatta jäämisestä.

EU-tuomioistuim on antanut ratkaisun asiassa C-657/13, Veder LabTec. Ratkaisussa EU-tuomioistuim katsoi, että sijoittautumisvapautta koskevaa SEUT 49 artiklaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä jäsenvaltion verolainsäädännölle, jossa säädetään, että kun kyseisen jäsenvaltion alueella sijaitsevan yhtiön hyödykkeitä siirretään sen toisen jäsenvaltion alueella sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan, ensiksi mainitun jäsenvaltion alueella näistä hyödykkeistä syntyneet piilevät arvonnousut on tuloutettava, näitä piileviä arvonnousuja on verotettava ja niihin kohdistuvan veron kantaminen on jaksotettava kymmenelle vuodelle.

EU-tuomioistuim on antanut Suomea koskevan ratkaisun asiassa C-292/16, A Oy. Ratkaisussa EU-tuomioistuim totesi, että sijoittautumisvapautta koskeva SEUT 49 artikla on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle – jonka mukaan tilanteessa, jossa kotimainen yhtiö luovuttaa liiketoimintasiirtona ulkomaisen kiinteän toimipaikan niin ikään ulkomaiselle yhtiölle, tämän järjestyksen yhteydessä ilmenneitä arvonnousuja verotetaan välittömästi eikä veron maksuunpanoa voida siirtää myöhempään ajankohtaan, kun taas vastaavassa kotimaisessa tilanteessa tällaisia arvonnousuja verotetaan vasta siirrettyjen varojen luovutushetkellä – siltä osin kuin tässä lainsäädännössä ei sallita tällaisen veron maksuunpanon siirtämistä myöhempään ajankohtaan. Verolainsäädäntöä on ratkaisun antamisen jälkeen tältä osin muutettu.

EU-tuomioistuim on antanut ratkaisun asiassa C-38/10, komissio vs. Portugalin tasavalta. Ratkaisussa EU-tuomioistuim totesi, että Portugalin verolainsäädäntöön sisältyvä säännös rikkoo SEUT 49 artiklassa säädettyä sijoittautumisvapautta, kun säännöksen mukaan portugalilainen yhtiö siirtäessä sääntömääräisen kotipaikkansa ja tosiasiallisen johtonsa toiseen jäsenvaltioon tai kun ulkomainen yhtiö siirtäessä Portugalissa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan liittyvät varat kokonaisuudessaan tai osittain Portugalista toiseen jäsenvaltioon, veron perusteeseen sisältyvät kaikki kyseessä oleviin varoihin liittyvät piilevät arvonnousut mutta ei puhtaasti kotimaisiin toimenpiteisiin liittyviä piileviä arvonnousuja.

EU-tuomioistuim on antanut ratkaisun asiassa C-64/11, komissio vastaan Espanjan kuningaskunta. Ratkaisussa EU-tuomioistuim totesi, että Espanja ei ole noudattanut sijoittautumisvapautta koskevan SEUT 49 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska sen verolainsäädäntöön on

sisältynyt säännös, jonka mukaan, mikäli Espanjaan sijoittautuneen yhtiön kotipaikka ja Espanjassa sijaitsevan kiinteän toimipaikan varallisuus siirretään toiseen jäsenvaltioon, realisoimattomat arvonnousut sisällytetään verovuoden veron perusteeseen, vaikka näillä arvonnousuilla ei ole välitöntä verotuksellista seurausta, jos kyseiset toimenpiteet on toteutettu Espanjassa.

EU-tuomioistuimien on antanut ratkaisun asiassa C-261/11, komissio vastaan Tanskan kuningaskunta. Ratkaisun mukaan Tanskan ei ole noudattanut sijoittautumisvapautta koskevaan SEUT 49 artiklan eikä ETA-alueesta solmitun sopimuksen mukaisia velvoitteita, koska sen lainsäädäntöön on sisällytetty säännös, jossa säädetään sellaiseen varojen siirtoon liittyvän piilevän arvonnousutulon välittömästä verottamisesta, jonka Tanskaan sijoittautunut yhtiö tekee Euroopan unionin toiseen jäsenvaltioon tai ETA-sopimuksen sopimuspuolena olevaan kolmanteen valtioon.

3 Tavoitteet

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman liitteessä 5 listataan kansainvälisen veronkierron ja aggressiivisen verosuunnittelun vastaisia toimia. Liitteen kohdan 1 mukaan selvitetään, onko mahdollista ottaa käyttöön veromallia, joka estää ulkomailla asuvien Suomessa verovelvollisina olleiden myynteihin, lahjoihin ja perintöihin liittyvien verojen välttämisen.

Useiden EU- ja OECD:n jäsenvaltioiden verolainsäädäntöön sisältyy säännökset luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavasta verosta. Säännöksillä pyritään turvaamaan se, että maastamuuttotilanteissa valtiolla on verotusoikeus siihen henkilön omistamien varojen arvonnousun osaan, joka on kertynyt luonnollisen henkilön asuessa kyseisessä valtiossa, vaikka varoja ei olisi tosiasiallisesti luovutettu.

Luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavan veron sisällyttäminen kansalliseen lainsäädäntöön johtaisi siihen, että Suomi voisi verottaa Suomessa asumisen aikana kertynyttä omaisuuden arvonnousua, vaikka henkilö siirtäisi verotuksellisen asuinpaikkansa toiseen valtioon ja omaisuuden luovutus tapahtuisi tämän jälkeen.

Omaisuuden arvonnousun perusteella maksettavan veron käyttöönoton voitaisiin katsoa heikentävän verosuunnittelumahdollisuuksia niiden tilanteiden osalta, jossa verotuksellinen kotipaikka pyritään tilapäisesti siirtämään Suomesta ennen omaisuuden luovuttamista esimerkiksi sellaiseen valtioon, jossa omaisuuden luovutukseen ei kohdistu lainkaan veroa tai jossa verotuksen taso on hyvin matala.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavan veron soveltamisala

4.1.1 Yleistä

TVL:iin ehdotetaan lisättäväksi uudet 45 b ja 46 b §, joissa säädettäisiin maasta lähtevien luonnollisten henkilöiden omaisuuden arvonnousutulon verottamisesta veronalaisena pääomatulona. Säännöksissä määriteltäisiin lähtökohtaisesti luovutusvoittojen verotusta koskevien säännösten ja periaatteiden mukaisesti *arvonnousutulo*, joka luettaisiin verovelvollisen pääomatuloksi muuttovuoden tai verovelvollisen vaatimuksesta sen verovuoden verotuksessa, jonka aikana arvonnousutulon verotuksen realisoiva tapahtuma toteutuu. Arvonnousutulon verotuksen realisoivia tapahtumia olisivat verotettavan omaisuuden luovutus vastikkeellisesti, lahjana tai takaisinostona säästöhenkivakuutuksesta, kapitalisaatiosopimuksesta tai määräaikaisesta eläkevakuutuksesta.

Sääntelyä sovellettaisiin luonnollisiin henkilöihin, jotka lähtevät maasta joko siten, että henkilöstä tulee Suomen tuloverolainsäädännön nojalla rajoitetusti verovelvollinen tai kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan hänen asuinvaltiokseen tulee muu valtio kuin Suomi. Maasta lähdön hetkenä pidettäisiin sitä hetkeä, jolloin jompikumpi edellä todetuista maasta lähdön tilanteista toteutuu ensin.

Omaisuuuden arvonousutulo olisi pääomatuloa ja siihen sovellettaisiin TVL:n 124 §:n 2 momentissa säädettyä, 30 prosentin suuruista pääomatulon tuloveroprosenttia. Arvonousutulon perusteella määrättävä vero määrättäisiin 100 000 euroa ylittäviltä osin. Siltä osin kuin verovelvollisen verotettavan pääomatulon määrä ylittää 30 000 euroa, pääomatulosta suoritetaan veroa 34 prosentin suuruista pääomatulon korotettua tuloveroprosenttia. Arvonousutulo luettaisiin maasta lähtöä edeltävän päivän verovuoden pääomatuloksi.

Verovelvollisuuden henkilöllistä soveltamisalaa arvonousutulon osalta ehdotetaan rajattavaksi siten, että omaisuuden arvonousutulon verovelvollisuus syntyisi, kun luonnollinen henkilö on ollut Suomessa yleisesti verovelvollisena ja asunut verosopimuksen mukaan Suomessa vähintään viisi vuotta Suomesta pois muuttoa edeltäneiden 10 vuoden aikana.

Arvonousutuloa koskevien säännösten soveltamisalaa ehdotetaan rajattavaksi myös siten, että arvonousutuloa ei luettaisi tuloksi, jos arvonousutulon alaisen omaisuuden yhteenlaskettu käypä arvo olisi vähemmän kuin 500 000 euroa ja mainitun omaisuuden yhteenlasketun laskennallisen luovutusvoiton määrä olisi alle 100 000 euroa. Lisäksi arvonousutulon veronalaisuutta ehdotetaan rajattavaksi siten, että arvonousutuloa ei luettaisi tuloksi, jos luovutus tapahtuu aikaisintaan kahdeksantena verovuonna muuttovuodesta tai sen jälkeen. Arvonousutuloa koskevia säännöksiä ei sovellettaisi myöskään sellaiseen omaisuuteen, josta kertyvään tuloon sovelletaan TVL:n säännöksiä ansiotulosta. Luovutuksena ei pidettäisi EVL:n 52 ja 52 a–52 f §:ssä tarkoitettuja yritysjärjestelyitä siltä osin kuin niissä ei suoriteta rahavastiketta.

Omaisuuuden arvonousutulon verotettavaa omaisuutta ehdotetaan rajattavaksi siten, että verotettavaa omaisuutta olisivat osakkeet, osuudet, muut arvopaperit sekä TVL:n 34 §:ssä tarkoitettut säästöhenkivakuutukset, kapitalisaatiosopimukset ja määräaikaiset eläkevakuutussopimukset.

Arvonousutulon laskemiseen laskennallisena luovutusvoittona sovellettaisiin soveltuvin osin mitä TVL:n 45 §:ssä säädetään luovutusvoiton laskemisesta. Arvonousuveron määränä pidettäisiin laskennallista luovutusvoittoa, joka laskettaisiin luovutusvoiton laskentaa koskevien yleisten säännöksiin mukaisesti siten, että luovutushintana pidettäisiin omaisuuden käypää arvoa Suomesta pois muuttoa edeltävänä päivänä. Vero määrättäisiin laskennallisen luovutusvoiton 100 000 euroa ylittävältä osin.

TVL:n 47 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös omaisuuden hankintamenon laskemisesta tilanteessa, jossa verovelvollinen luovuttaa omaisuutta, johon on toisessa valtiossa kohdistunut omaisuuden arvonousun perusteella maksettava vero.

Jos verovelvollinen laiminlöisi VML:n 7 §:ssä tarkemmin määritellyn ilmoitusvelvollisuutensa eikä kehotuksesta korjaisi laiminlyöntiä, Verohallinto voisi verovelvollista kuultuaan lisätä arvonousutulon sen verovuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee. VML:n 7 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka nojalla Verohallinto voisi antaa tarkempia säännöksiä arvonousutulon ilmoitusvelvollisuuden osalta. VML:n 50 b §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös vakuuden asettamisesta veron maksamisen turvaamiseksi arvonousutulon verotuksessa. Lisäksi VML:n 57 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös arvonousutulon perusteella määrättävän veron määrän oikaisusta verovelvollisen vahingoksi. VML:n 65 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös arvonousutulon oikaisua tai ulkomaisen veron hyvitystä koskevasta muutoksenhausta.

4.1.2 Arvonnousutuloverovelvolliset luonnolliset henkilöt

TVL:n uuden 45 b §:n mukaan omaisuuden arvonnousutulo olisi veronalaista pääomatuloa, jos luonnollinen henkilö lähtee maasta. Luonnollisen henkilön katsottaisiin lähteneen maasta, jos hänestä tulee Suomen tuloverolainsäädännön nojalla rajoitetusti verovelvollinen tai kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan hänen asuinvaltiokseen tulee muu kuin Suomi. Kyseessä olisi luonnollisen henkilön verovelvollisuusasemassa tapahtuva muutos, joka aikaansaisi arvonnousutulon verovelvollisuuden. Maasta lähdön hetkenä pidettäisiin sitä hetkeä, jolloin ensimmäinen edellä mainituista maasta lähdön tilanteista toteutuu.

Lausuntopalautteessa oli kiinnitetty huomioita TVL:n 11 §:n 1 momenttiin sisältyvään, Suomen kansalaisia koskevaan poikkeussääntöön eli niin kutsuttuun kolmen vuoden sääntöön. Säännön mukaan Suomen kansalaista pidetään kuitenkin Suomessa asuvana, vaikka hän ei jatkuvasti oleskelekaan täällä yli kuuden kuukauden aikaa, kunnes kolme vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jonka aikana hän on lähtenyt maasta, jollei hän näytä, että hänellä ei ole verovuonna ollut olennaisia siteitä Suomeen. Jollei muuta näytetä, Suomen kansalaisen ei katsota mainitun ajan jälkeen asuvan Suomessa. Lausuntopalautteessa pidettiin ongelmallisena lausuntokierroksella olleessa hallituksen esitysluonnoksessa ollutta muotoilua suhteessa kolmen vuoden sääntöön, koska sääntely olisi voinut soveltua taannehtivasti sellaisiin Suomen kansalaisiin, jotka olivat lähteneet maasta jo ennen ehdotetun lainsäädännön voimaantuloa. Toisaalta lausuntopalautteen mukaan ehdotettu sääntely olisi voinut kolmen vuoden säännön soveltamisalan piirissä olevien Suomen kansalaisten osalta merkitä sitä, että henkilö olisi arvonnousutuloverovelvollinen jopa 11 vuotta maasta lähdön jälkeen. Tämä merkitsisi sitä, että määräaika arvonnousutulosta vapautumiseen sekä arvonnousutulon ilmoitusvelvollisuus jatkuisivat pitkään.

Edellä mainitusta syystä esityksessä ehdotetaan, että TVL:n 45 b §:n 2 momentissa säädettäisiin maasta lähdön hetkestä. Maasta lähdön hetkenä ja siten myös arvonnousutuloverovelvollisuuden syntymisen ajankohtana pidettäisiin hetkeä, jolloin henkilön rajoitettu verovelvollisuus tai verosopimuksen mukainen asuminen toisessa valtiossa alkaa, riippuen siitä, kumpi tapahtuu ensin. Tätä ratkaisua puoltaa se, että useimmat henkilöt muuttavat verosopimusvaltioon, minkä johdosta valtaosa tapauksista olisi ehdotetun sääntelyn piirissä. Sellaiset henkilöt, jotka lain voimaan tullessa asuisivat ulkomailla, mutta olisivat kolmen vuoden säännön mukaan Suomessa yleisesti verovelvollisia, jäisivät arvonnousutulon verovelvollisuuden ulkopuolelle, jos heidän verosopimuksen mukainen asuinvaltionsa olisi siirtynyt Suomesta ennen lain voimaantuloa. Valmistelussa on arvioitu, että useimmissa tapauksissa tilanne olisi edellä kuvattu. Ehdotetun muutoksen myötä kolmen vuoden sääntö vaikuttaisi vain muutoissa verosopimuksettomiin valtioihin ja tällöinkin vain niissä tilanteissa, joissa verovelvollinen ei osoita olennaisten siteiden Suomeen katkenneen muuton myötä. Näitä tilanteita voitaneen pitää harvinaisina.

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että ehdotettua sääntelyä ei sovelleta henkilöihin, joiden kolmen vuoden sääntöön perustuva yleinen verovelvollisuus on alkanut ennen vuotta 2023.

Sääntelyllä ei olisi tarkoitus vaikeuttaa ulkomaisen työvoiman saantia Suomeen, minkä vuoksi TVL:n 45 b §:n 5 momentin 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että sääntely soveltuisi vain niihin henkilöihin, jotka ovat olleet yleisesti verovelvollisia vähintään viiden vuoden ajan Suomesta pois muuttoa edeltävien 10 vuoden aikana, ja joiden verosopimuksen mukainen asuinvaltion on ollut Suomessa vähintään viiden vuoden ajan maastamuuttoa edeltävien 10 vuoden aikana. Lausuntopalautteen johdosta ehdotetaan, että ajanjakso olisi viisi vuotta lausuntokierroksella olleessa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetun neljän vuoden sijasta. Yleisen verovelvollisuuden tai verosopimuksen mukaisen Suomessa asumisen ei tarvitsisi olla yhtäjaksoista.

Sääntelyä ei sovellettaisi kuolinpesiin eikä näin ollen myöskään niihin luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat kuolleet maastamuuttovuonna. Maasta lähdön jälkeen kuolleisiin arvonnousutulon verovelvollisiin soveltuisi TVL:n 46 b §:n 5 momentin säännös, jonka mukaan verovelvollisen kuoleman johdosta ei syntyisi arvonnousutuloa.

TVL:n 46 b §:n 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tilanteista, joiden johdosta arvonnousutulon johdosta määrättyä veroa voitaisiin oikaista. Momentin 4 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että arvonnousutulon johdosta määrättävän veron määrää voidaan oikaista, jos arvonnousutulon verovelvollisesta tulee Suomessa yleisesti verovelvollinen ja verosopimuksen mukaan Suomessa asuva kahdeksan verovuoden kuluessa maasta lähdöstä eikä arvonnousutulon verotettavan omaisuuden osalta ole tapahtunut TVL 45 b §:n 3 momentissa tarkoitettua arvonnousutulon verotuksen realisoivaa tapahtumaa. Tällöin arvonnousutulon perusteella määrätty vero voidaan oikaisun johdosta poistaa. Lausuntopalautteen johdosta aikarajaa on pidennetty kahdeksaan vuoteen lausuntokierroksella olleen hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetun viiden vuoden sijasta.

4.1.3 Arvonnousutulon soveltamisalan rajaukset

TVL:n 45 b §:n 5 momentin 3 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että arvonnousutuloa ei kuitenkaan luettaisi tuloksi, mikäli arvonnousutulon veronalaisen alaisen omaisuuden yhteenlaskettu käypä arvo olisi enintään 500 000 euroa sekä mainitun omaisuuden yhteenlasketun laskennallisen luovutusvoiton määrä olisi enintään 100 000 euroa. Tätä rajausta voidaan pitää perusteltuna, koska se rajaisi sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle lyhyet oleskelut Suomessa sekä omaisuuden vähäisenä pidettävät arvonnousut, joiden verottamista ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

TVL:n 45 b §:n 5 momentin 1 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että arvonnousutuloa ei kuitenkaan luettaisi tuloksi, jos arvonnousutulon verotuksen realisoiva tapahtuma toteutuu aikaisintaan kahdeksantena verovuonna muuttovuodesta tai sen jälkeen. Tällä pyrittäisiin rajaamaan arvonnousutulon ajallista soveltamisalaa. Tätä voidaan pitää perusteltuna, koska ajan kuluminen aiheuttaa muun muassa näyttökysymysten osalta epävarmuutta. Myös kansainvälisesti osassa niistä maista, joissa arvonnousutuloa koskevia säännöksiä sovelletaan, arvonnousutulon ajallista soveltamista on rajattu.

4.1.4 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella veronalaiset omaisuuserät

4.1.4.1 Yleistä

Verosopimuksissa lähtökohtaisesti taataan lähdevaltiolle kiinteistöjen tuottamien tulojen osalta verotusoikeus. Tästä syystä Suomella on jo nykyisin verotusoikeus verosopimusten nojalla kiinteistöjen tuottaman tulon osalta riippumatta henkilön verotuksellisesta statuksesta. Edellisen johdosta voidaan pitää tarkoituksenmukaisena rajata omaisuuden arvonnousutulon soveltamisalaa vero-objektin suhteen.

Kiinteistöjä ei ehdoteta otettavaksi arvonnousuveron alaisen omaisuuden soveltamisalan piiriin. Tästä syystä ehdotetaan, että asunto-osakeyhtiöiden sekä muiden osakeyhtiöiden ja osuuskuntien, joiden kokonaisvaroista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu yhdestä tai useammasta kiinteistöstä, osakkeet rajataan soveltamisalan ulkopuolelle.

4.1.4.2 Osakkeet, osuudet sekä muut arvopaperit

Arvonnousutulon verotettavaa omaisuutta olisivat verovelvollisen välittömässä omistuksessa olevat suomalaisen osakeyhtiön osakkeet, muun yhteisön vastaavat osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset sekä niihin rinnastuvien ulkomaisten yhtiöiden osakkeet, muiden ulkomaisten yhteisöjen vastaavat osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset.

Arvonnousutulon verotettavaa omaisuutta olisivat lisäksi kotimaisen sijoitusrahaston sijoitusrahasto-osuudet tai siihen rinnastuvien yhteissijoitusyritysten osuudet sekä näitä vastaavat ulkomaisten sijoitusrahastojen sijoitusrahasto-osuudet sekä yhteissijoitusyritysten osuudet.

Arvonnousutulon verotettavaa omaisuutta olisivat myös kotimaiset tai ulkomaalaiset joukko-velkakirjat tai muut vaihdantakelpoiset velkasitoumukset sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset.

Arvonnousutulon verotettavaa omaisuutta olisivat sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 14 §:n 3–7 ja 9 kohdassa tarkoitettut optiot, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa (1070/2017) tarkoitetuilla säännellyillä markkinoilla tarkoitettut termitit sekä muut vastaavat johdannaissopimukset.

Arvonnousutulon verotettavana omaisuutena pidettäisiin myös muuta vaihdantakelpoista ja yleiseen liikkeeseen useiden saman sisältöisistä oikeuksista annettujen arvopaperien kanssa saatettua arvopaperia, joka oikeuttaa hankkimaan tai myymään edellä mainitun arvopaperin, taikka arvopaperi, jonka perusteella voi saada arvopaperin, valuutan, koron tai tuoton, hyödykkeen taikka muun indeksin tai arvon perusteella määräytyvän käteissuorituksen.

Arvonnousutulon verotettavaa omaisuutta eivät sen sijaan olisi esimerkiksi TVL:n 34 a §:n 1 momentissa säädetty pitkäaikaissäätämissopimukset. Sen sijaan TVL:n 53 b §:ssä tarkoitettulla osakesäästötilillä olevat säästövarat luetaan mukaan arvonnousutulon yhteenlaskettuun verotettavan omaisuuden määrään.

4.1.4.3 Kapitaalisopimukset, säästöhenkivakuutukset sekä määräaikaiset eläkevakuutusopimukset

Henkivakuutuksella tarkoitetaan vakuutusta henkilön (vakuutettu) elämän tai kuoleman varalle. Henkivakuutukset ovat joko säästövakuutuksia tai riskivakuutuksia tai niiden yhdistelmiä. Säästöhenkivakuutuksessa on kyse elämän varalta otetusta vakuutuksesta. Säästöhenkivakuutukset kuuluvat vakuutusten tarjoamisesta annetun lain (234/2018) 5 §:n 12 kohdan mukaisiin sijoitusvakuutuksiin. Säästöhenkivakuutuksen säästösumma maksetaan vakuutusopimuksessa sovittuna aikana edunsaajalle. Säästöhenkivakuutukseen liittyy usein turva kuolemantapauksen varalta. Henkivakuutuksen perusteella saatu vakuutusosuus on tuloverolain 34 §:n nojalla veronalaista pääomatuloa. Henkivakuutuksena pidetään lainkohdan mukaan vain sellaista vakuutusopimusta, jossa on sovittu vakuutetusta ja edunsaajasta ja joka kuuluu vakuutusluokista annetussa laissa (526/2008) tarkoitettuihin henkivakuutusluokkiin 1–3. Henkivakuutuksena ei kuitenkaan pidetä eläkevakuutusta.

Vakuutusluokista annetun lain 18 §:ssä kapitalisaatiosopimukset luetaan henkivakuutuksiin henkivakuutusluokassa 6. Lainkohdan mukaan kapitalisaatiosopimustoiminta käsittää vakuutusteknisiin laskelmiin perustuvan kertyneen pääoman takaisinmaksua tarkoittavat sopimukset, joilla vakuutusyhtiö ottaa vastuulleen tietyn ajan kestäviä ja tietyn määräisiä sitoumuksia sovitua kertamaksua tai etukäteen sovittuja jatkuvia maksuja vastaan. Vakuutusopimuslain

(543/1994) 4 a §:ssä kapitalisaatiosopimus määritellään sijoitusvakuutukseksi, jossa ei ole vakuutettua. Kapitalisaatiosopimus poikkeaa siten muista henkivakuutusyhtiön tarjoamista tuotteista siinä, että kapitalisaatiosopimuksen perusteella ei vakuuteta ketään. Kapitalisaatiosopimuksessa ei myöskään ole edunsaajaa, jolla olisi vakuutetun henkilön sijaan oikeus korvaukseen. Sijoittajalla on vakuutuslain 4 §:n viittaussäännöksen perusteella oikeus saman lain 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla irtisanoa kapitalisaatiosopimus ja saada lain 13 §:ssä tarkoitetulla tavalla sen mukaisesti laskettu kapitalisaatiosopimuksen säästöosuus (takaisinostoarvo). Kapitalisaatiosopimuksen säästö voidaan takaisinostaa myös osittain, jolloin sopimus jää edelleen voimaan ja osa säästöstä vakuutusyhtiön hallintaan.

Kapitalisaatiosopimuksen tuotto on TVL:n 34 §:n 5 momentin mukaan veronalaista pääomatuloa, jos kapitalisaatiosopimuksen maksuja ei ole vähennetty verotuksessa. Tuoton verotuksesta on säädetty tarkemmin TVL:n 34–35 §:ssä. Kapitalisaatiosopimuksen luovutukseen sovelletaan luovutusvoittoa ja -tappiota koskevia säännöksiä kuitenkin sillä rajoituksella, että TVL:n 45 §:n 7 momentin mukaan hankintameno-olettamaa koskevia säännöksiä ei sovelleta kapitalisaatiosopimuksen luovutusvoittoa laskettaessa. Kapitalisaatiosopimusten takaisinostoja ei pidetä luovutuksena. TVL:n 35 §:n mukaan kapitalisaatiosopimuksen perusteella vakuutusvoittona, takaisinostoarvona tai muulla nimellä maksetut osuudet luetaan maksuvuoden veronalaiseksi tuloksi, elleivät TVL:n 35 b §:n edellytykset täyty.

Määräaikaisen eläkevakuutuksen tuloverotuksesta säädetään TVL:n 34 ja 35 §:ssä. Vakuutetun ottaman muun vapaaehtoisen eläkevakuutuksen kuin TVL:n 34 a §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen perusteella saadut vakuutusvoittot ovat TVL:n 34 §:n 5 momentin mukaan pääomatuloa, jos vakuutuksen maksuja ei ole vähennetty verotuksessa. Määräaikaisia eläkevakuutuksia pidetään vakiintuneesti muihin säästämistuotteisiin rinnastettavina sijoitusvälineinä.

Arvonnousutulon veronalaisena omaisuutena pidettäisiin TVL:n 34 §:ssä tarkoitettuja kapitalisaatiosopimuksia, säästöhenkivakuutuksia sekä määräaikaisia eläkevakuutuksia koskevia sopimuksia, joiden tuotto verotetaan pääomatulona.

Lausuntopalautteen johdosta esityksen arvonnousutulon verotettavaa omaisuutta koskevasta lainkohdasta on poistettu niin kutsutut välilliset omistukset. Lisäksi on poistettu virtuaalivaluutan tarjoajista annetun lain (572/2019) 1 §:ssä tarkoitettua virtuaalivaluutat näihin omaisuuslajeihin liittyvien hankalien määrittelykysymysten johdosta.

4.1.5 Arvonnousutulon verotuksen realisoivat tapahtumat

Lausuntokierroksella olleessa hallituksen esityksessä ehdotettiin, että arvonnousutulo realisoituisi verotettavaksi, jos arvonnousutulon verotettava omaisuus luovutettaisiin vastikkeellisesti tai lahjana.

Lausuntokierroksella saadussa lausuntopalautteessa kiinnitettiin huomiota lausuntokierroksella olleessa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettuun sääntelyyn lahjasta arvonnousutulon verottamisen realisoivana luovutuksena ja siihen, että sama vero-objekti verotettaisiin lahjana myös lahjansaajalla. Lausuntopalautteessa todettiin, että ehdotettu sääntely voisi olla EU-oikeuden näkökulmasta ongelmallinen, kun kotimaisissa tilanteissa lahjana luovutettu omaisuus lahjaverotettaisiin lahjansaajalla eikä luovutuksesta aiheutuisi lahjanantajalle veroseuraamuksia, kun taas rajat ylittävissä tilanteissa arvonnousutulon verotettavaa omaisuutta lahjoitettaessa veroseuraamukset tulisivat sekä lahjanantajalle että lahjansaajalle. Ehdotusta on tältä osin täsmennetty. TVL:iin ehdotetaan lisättäväksi uusi 46 c §, jossa säädetäisiin lahjaveron hyvittämisestä

omaisuuden arvonnousutulon verotuksessa. Lahjana luovutetusta omaisuudesta arvonnousutulon perusteella määrättävästä verosta vähennettäisiin lahjansaajalle määrättävä lahjavero. Näin ollen arvonnousutulon verovelvolliselle määrättävän arvonnousutulon perusteella määrättävän veron määrää pienennettäisiin lahjansaajan maksaman lahjaveron määrällä. Tällä sääntelyllä pyrittäisiin poistamaan edellä kuvattu ongelma. Lahjaveroa ei voisi kuitenkaan vähentää arvonnousutulon perusteella määrättävästä verosta enempää kuin mikä olisi arvonnousutulon perusteella määrättävän veron määrä.

Esityksessä ehdotetaan TVL:n 45 b §:ssä säädettäväksi arvonnousutulon verottamisen realisoivista tapahtumista. TVL:n 45 b §:n 2 momentissa säädettäisiin, että arvonnousutulon realisoivia tapahtumia olisi arvonnousutulon verotettavan omaisuuden luovutus vastikkeellisesti tai lahjana.

TVL:n nykyisen sääntelyn nojalla takaisinostoja säästöhenkivakuutuksista, kapitalisaatiosopimuksista tai määräaikaisista eläkevakuutuksista ei veroteta luovutuksina. Esityksen valmistelussa on pidetty tärkeänä, että arvonnousutulon verotusta koskevat säännökset ulotetaan myös niihin tilanteisiin, jossa varoja nostetaan takaisinostona säästöhenkivakuutuksista, kapitalisaatiosopimuksista tai määräaikaisista eläkevakuutuksista. Tämä ehdotetaan toteutettavaksi siten, että ehdotuksessa säädettäisiin, että arvonnousutulon realisoivana tapahtumana pidettäisiin myös takaisinostoja TVL:n 34 §:ssä tarkoitetuista säästöhenkivakuutuksista, kapitalisaatiosopimuksista ja määräaikaisista eläkevakuutuksista. Edellä todetun johdosta säästöhenkivakuutuksista, kapitalisaatiosopimuksista ja määräaikaisista eläkevakuutuksista takaisinostona nostettujen varojen takaisinostoarvoa pidettäisiin varojen laskennallisena luovutushintana.

4.1.6 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävän veron laskeminen laskennallisen luovutusvoiton avulla

4.1.6.1 Yleistä

Omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettavan veron määrä määriteltäisiin laskennallisen luovutusvoiton avulla. TVL:iin ehdotetaan lisättäväksi uusi 46 b §, jossa säädettäisiin laskennallisesta luovutusvoitosta, jonka avulla arvonnousutulon laskettaisiin. Laskennallinen luovutusvoitto laskettaisiin siten, että henkilön omistamien omaisuuserien maasta lähtöä edeltävän päivän tilanteen mukaisesta todennäköisestä luovutushinnasta vähennettäisiin sen hankintameno. Arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden laskennallisena luovutushintana pidettäisiin omaisuuden käypää arvoa. Omaisuuden arvonnousutulon määrän määrittämiseen laskennallisena luovutusvoittona sovellettaisiin soveltuvin osin, mitä TVL:n 46 ja 47 §:ssä säädetään luovutusvoiton laskennasta.

Laskennallinen luovutusvoitto määritettäisiin soveltuvin osin TVL:n Luovutusvoitot-väliotsikon alle sisältyvien TVL:n 45–50 §:n avulla. TVL:n 46 §:ssä säädetään luovutusvoiton laskennasta. Pykälän 1 momentin mukaan omaisuuden luovutuksesta saadun voiton määrä lasketaan siten, että luovutushinnasta vähennetään omaisuuden hankintameno poistamatta olevan osan ja voiton hankkimisesta olleiden menojen yhteismäärä. Muun verovelvollisen kuin yhteisön tai avoimen yhtiön taikka kommandiittiyhtiön saamasta luovutushinnasta vähennettävä määrä on kuitenkin aina vähintään 20 prosenttia ja, jos luovutettu omaisuus on ollut luovuttajalla vähintään 10 vuoden ajan, vähintään 40 prosenttia luovutushinnasta.

TVL:n 47 §:n 1 momenttiin mukaan perintönä tai lahjana saatujen varallisuuserien hankintameno-olettamana käytettäisiin perintö- tai lahjaverotuksessa käytettyä verotusarvoa. Kuitenkin jos lahjansaaja luovuttaa saamansa omaisuuden ennen kuin lahjoituksesta on kulunut yksi vuosi, hankintameno lasketaan lahjoittajan hankintamenoa.

4.1.6.2 Arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden käypä arvo

TVL:n 46 b §:n 2 momenttiin ehdotetaan lausuntopalautteen johdosta sisällytettäväksi säännökset arvonnousutulon veronalaisten omaisuuserien käyvistä arvosta.

Sääntely vastaisi julkisesti noteeratun osakkeen tai osuuden osalta TVL:n 66 §:n 2 momentin säännöstä. Muun osakeyhtiön kuin 33 a §:ssä tarkoitetun julkisesti noteeratun osakeyhtiön osakkeen osalta sääntely vastaisi 66 a §:n 1 momentin sääntelyä. Sijoitusrahasto-osuuden käypänä arvona pidettäisiin lähtökohtaisesti rahastoyhtiön laskemaa ja julkaisemaa rahasto-osuuden arvoa. Muun julkisesti noteeratun arvopaperin kuin edellä 1 kohdassa tarkoitetun osakkeen tai osuuden käypänä arvona ehdotetaan pidettäväksi julkisen kaupankäynnin kohteena viranomaisen valvonnassa olevalla markkinalla Suomessa tai ulkomailla toteutuneen kaupan noteerauksen mukaista käypää arvoa, vähintään päivän kauppohenkilöstön alinta arvoa. Jos arvopaperilla ei ole käyty kauppaa, käypä arvo on ostonoteerauksen mukainen arvo. Jollei arvopaperia ole noteerattu maasta lähtöä edeltävänä päivänä, käypä arvo määräytyy lähimmän noteerauksen mukaan.

TVL:n 34 §:ssä tarkoitettujen kapitalisaatiosopimusten, säästöhenkivakuutusten sekä määräraikaisten eläkevakuutusten käypänä arvona pidettäisiin niiden kohde-etuuksien edellä tarkoitettua yhteenlaskettua käypää arvoa.

4.1.6.3 Laskennallisten tappioiden sekä aiemmin vahvistettujen TVL:n 50 §:ssä tarkoitettujen luovutustappioiden huomioiminen

Mikäli omaisuuden arvonnousutulon soveltamisalaan kuuluvien omaisuuserien todennäköinen luovutushinta olisi kyseisen omaisuuserän hankintamenoa alempi, tappio otettaisiin huomioon laskennallisen luovutusvoiton määrässä soveltaen soveltuvin osin luovutustappiota koskevaa TVL:n 50 §:ää. Siten yhden omaisuuserän osalta syntyvä laskennallinen luovutustappio vähentäisi muista arvonnousutulon alaisuuteen kuuluvista omaisuuseristä syntyvien laskennallisen luovutusvoiton määrää.

Arvonnousutulon johdosta maksettavan veron peruste olisi arvonnousutulon nettomäärä, jossa laskennallisista luovutusvoitoista on vähennetty laskennalliset luovutustappiot. Niiden omaisuuserien, joiden laskennallinen luovutushinta olisi vähemmän kuin hankintameno, laskennallinen luovutustappio vähennettäisiin muiden arvonnousutulon veronalaisten omaisuuserien laskennallisesta luovutusvoitosta. Jos laskennallisia luovutustappioita on enemmän kuin laskennallisia luovutusvoittoja, ei syntyisi veronalaista arvonnousutuloa, mutta myöskään luovutustappiota ei vahvistettaisi. Arvonnousutulon laskennassa ei muodostuisi verotuksessa muista luovutuksista vähennyskelpoista luovutustappiota.

Toisin kuin lausuntokierroksella olleessa hallituksen esitysluonnoksessa, esityksessä ehdotettaisiin, että aiemmin vahvistetut TVL:n 50 §:ssä tarkoitettut luovutustappiot voitaisiin vähentää arvonnousutulon laskennallisesta luovutusvoitosta.

4.1.7 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävää veroa koskeva ilmoitusvelvollisuus

Jaksossa 2.5 tarkemmin kuvatuista syistä arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden luovutusten osalta tietoja kansainvälisen automaattisen tietojenvaihdon avulla ei käytännössä saataisi. Lisäksi mahdollisuudet saada tietoja pyynnöstä tapahtuvan tietojenvaihdon avulla ovat rajalliset.

VML:n 7 §:n 1 momentin nojalla arvonnousutulo verovelvollisen luonnollisen henkilön olisi toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot arvonnousuveron alaisesta omaisuudestaan Suomesta pois muuttovuoden osalta sekä vuosittain siihen asti, kunnes omaisuus on kokonaisuudessaan luovutettu, henkilö muuttaa takaisin Suomeen tai kahdeksan vuoden päästä muuttovuodesta. Ilmoitusvelvollisuus koskisi vain niitä arvonnousutulon osalta verovelvollisia, jotka ovat esittäneet vaatimuksen arvonnousutulon verottamisesta muuttovuoden sijasta sinä vuonna, jolloin arvonnousutulon verotuksen realisoiva tapahtuma toteutuu.

TVL:n 45 b §:n 5 momentin 3 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että arvonnousutulo ei kuitenkaan ole veronalaista, mikäli omaisuuden arvonnousutulon alaisten omaisuuserien yhteenlaskettu käypä arvo olisi enintään 500 000 euroa ja arvonnousutulon alaisten omaisuuserien yhteenlaskettu laskennallinen luovutusvoitto olisi enintään 100 000 euroa. Ehdotetut lainkohdat rajaisivat myös ilmoitusvelvollisuutta. Ilmoitusvelvollisuutta ei siten syntyisi niille henkilöille, joiden arvonnousutulon alaisten omaisuuserien yhteenlaskettu käypä arvo olisi enintään 500 000 euroa tai joiden mainittujen omaisuuserien yhteenlaskettu luovutusvoitto olisi enintään 100 000 euroa, koska tällöin kyse ei ole ehdotetun TVL:n 45 b §:n 1 momentissa tarkoitettusta arvonnousutulosta.

Jos verovelvollinen laiminlöisi VML:n 7 §:ssä tarkemmin määritellyn ilmoitusvelvollisuutensa eikä kehotuksesta korjaisi laiminlyöntiä, Verohallinto voisi verovelvollista kuultuaan lisätä arvonnousutulon sen verovuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee.

VML:n 7 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 momentti, jonka nojalla Verohallinto voisi antaa tarkemmat määräykset arvonnousutulon johdosta määrättävän veron osalta eri vuonna annettavista tiedoista.

4.1.8 Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävän veron lisääminen verovelvollisen vaatimuksesta sen vuoden tuloksi, jonka aikana arvonnousutulon verotuksen realisoiva tapahtuma toteutuu

Arvonnousutulo katsottaisiin maasta lähtöä edeltävän päivän verovuoden pääomatuloksi. Verovelvollisen ennen verovuoden päättymistä esittämästä vaatimuksesta arvonnousutulo luettaisiin muuttovuoden sijasta sen verovuoden tuloksi, jonka aikana arvonnousutulon verotuksen realisoiva tapahtuma toteutuu.

Mikäli arvonnousutulon veronalainen omaisuus luovutettaisiin vain osittain, luovutusvoiton laskentaa koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti soveltuvin osin noudattaen verosta maksunpantaisiin se osa, joka vastaa luovutetun omaisuuden osuutta koko veronalaisesta omaisuudesta.

Mikäli omaisuuden arvonnousutulon johdosta verovelvollinen laiminlöisi VML:n 7 §:ssä tarkemmin määritellyn ilmoitusvelvollisuutensa eikä kehotuksesta korjaisi laiminlyöntiä, Verohallinto voisi verovelvollista kuultuaan lisätä arvonnousutulon sen verovuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee.

4.1.9 Arvonnousutulon oikaiseminen

TVL:n uudessa 46 b §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että arvonnousutuloa voitaisiin oikaista eräiden maasta lähdön jälkeen toteutuneiden tosiseikkojen perusteella.

Arvonnousutuloa voitaisiin oikaista, mikäli luovutettaessa arvonnousutulon verotettava omaisuus vastikkeellisesti omaisuuden luovutushinta on alempi kuin laskennallisessa luovutusvoitossa omaisuuden luovutushintana käytetty arvo. Tällöin laskennallisen luovutusvoiton määrää voitaisiin oikaista enintään laskennallisessa luovutusvoitossa käytetyn luovutushinnan ja tosiasiallisen luovutushinnan erotuksella. Edellytyksenä arvonnousutulon oikaisulle olisi kuitenkin se, että arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden arvon alentuminen ei ole johtunut tavanomaista suuremmasta voitonjaosta tai varojen jakamisesta.

Lisäksi arvonousutulon oikaisuina voitaisiin huomioida TVL:n 46 §:ssä tarkoitettu korkeampi hankintameno-olettama, jos omaisuuden omistusaika oikeuttaisi luovutushetkellä korkeampaan hankintameno-olettamaan. Lisäksi arvonnousutuloa voitaisiin myös oikaista, jos luovutushetkellä TVL:n 48 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun sukupolvenvaihdo-shuojennuksen edellytykset täyttyisivät.

Omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättyä veroa voitaisiin myös oikaista, jos omaisuuden arvonnousutulon verovelvollisesta tulee Suomessa yleisesti verovelvollinen ja verosopimuksen Suomessa asuva kahdeksan vuoden kuluessa maasta lähdöstä eikä arvonnousutulon TVL:n 45 b §:n 3 momentissa tarkoitettua arvonnousutulon verotuksen realisoivaa tapahtumaa ole arvonnousutulon verotettavan tulon osalta tapahtunut. Jos Suomi saa tällaisessa tilanteessa sisäisen lainsäädännön ja verosopimuksen mukaisen verotusoikeuden omaisuuteen, arvonnousutulo poistettaisiin. Jos arvonnousutulon johdosta maksettava vero kuitenkin on jo suoritettu, maksettu vero palautettaisiin.

Lisäksi arvonnousutulon perusteella määrättävän veron määrää voitaisiin oikaista, jos verovelvollisella on TVL:n 50 §:ssä käyttämättömiä luovutustappiota, arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden luovutuksesta saatu tulo olisi ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain (1217/1994) 4 §:ssä tarkoitettua veronalaista tuloa tai jos Suomella verosopimuksen nojalla olisi oikeus verottaa arvonnousutulon veronalaisesta omaisuudesta syntyntä luovutusvoittoa, enintään laskennallisen luovutusvoiton määrällä.

4.1.10 Omaisuuden hankintamenon määrittäminen tilanteessa, jossa omaisuuteen on toisessa valtiossa kohdistunut arvonnousun perusteella määrättävä vero

TVL:n 47 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jonka nojalla verovelvollisen luovutettaessa omaisuutta, johon on toisessa valtiossa kohdistunut omaisuuden arvonnousutulon perusteella maksettava vero, omaisuuden hankintamenona käytettäisiin omaisuuden käypää arvoa Suomeen muutettaessa. Tällä sääntelyllä pyritään rajoittamaan verovelvollisen veronalaisena luovutusvoittona verotettavan tulon määrä siihen arvonnousuun, joka on kertynyt verovelvollisen Suomessa asumisen aikana.

4.1.11 Suhde verosopimukseen ja ulkomaisen veron hyvittäminen

4.1.11.1 Yleistä

Arvioitaessa verosopimuksen soveltumista omaisuuden arvonnousua koskevan verotuksen osalta, ensin kansallisen säännöksen sisältö tulisi olla ratkaistu. Keskeistä tältä osin on ratkaista, onko kyse arvonnousutuloverovelvollisen osalta yleisesti verovelvollisuuskauden viimeisestä tapahtumasta ennen maastamuuttoa vai tapahtumasta, joka koskee maastamuuton jälkeistä aikaa ja siten kautta rajoitetusti verovelvollisena. Malliverosopimuksen 13 artiklan mukaan muun kuin kiinteän omaisuuden, kiinteän toimipaikan tai sen liikeomaisuuteen kuuluvan irtaimen omaisuuden, laivan tai ilma-aluksen tai sellaisten osakkeiden luovutuksesta, joiden arvosta enemmän kuin 50 prosenttia suoraan tai välillisesti kertyy toisessa sopimusvaltiossa olevasta

kiinteästä omaisuudesta, verotetaan vain siinä sopimusvaltiossa, jossa luovuttaja asuu. Jos henkilö on Suomessa rajoitetusti verovelvollinen, OECD:n mallisopimuksen mukainen verosopimus estää Suomen verotusoikeuden malliverosopimuksen 13 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun irtaimen omaisuuden luovutusvoittojen osalta.

Tältä osin ehdotetaan, että käyttöön otettavan arvonnousutulon osalta verotus kohdistuisi laskennalliseen luovutusvoittoon, joka olisi arvonnousutuloverovelvollisen henkilön yleisen verovelvolliskauden viimeinen tapahtuma. Tällöin OECD:n malliverosopimuksen mukainen verosopimus ei estäisi Suomen verotusoikeutta arvonnousutulon osalta, mutta verosopimuksista voi kuitenkin seurata tulon määrää koskevia rajoituksia. Esimerkiksi Saksan verosopimuksessa niin sanotun lähtövaltion verotusoikeutta on rajoitettu asuinpaikan vaihtumiseen mennessä tapahtuneeseen arvonnousuun. Lisäksi sopimuksessa on määrätty, että toinen valtio ei saa omassa verotuksessaan lukea mukaan jo ensimmäisessä valtiossa verotettua arvonnousua. Nämä määräykset sopisivat yhteen Suomessa kaavaillun lainsäädännön kanssa, joten verosopimus asettaisi rajoituksia suunnitellun lainsäädännön soveltamiselle.

4.1.11.2 Uuden asuinvaltion kanssa tehtyyn verosopimukseen sisältyy arvonnousutulon verottamisen salliva säännös

Arvonnousutulon verottamisen salliva säännös sisältyy kuuteen verosopimukseen. Nämä verosopimuksen on tehty seuraavien maiden kanssa: Alankomaat, Etelä-Korea, Iso-Britannia, Kanada ja Saksa sekä Pohjoismaat. Arvonousutuloverovelvollisen muuttaessa johonkin näistä valtiosta verosopimus sallisi Suomen verotusoikeuden verovelvollisen luovuttaessa arvonnousutulon kohteena olleen omaisuuden.

4.1.11.3 Uuden asuinvaltion kanssa tehtyyn verosopimukseen ei sisälly arvonnousutulon verottamisen sallivaa säännöstä

Jos omaisuuden arvonnousutuloverovelvollinen muuttaa valtioon, jonka kanssa tehtyyn verosopimukseen ei sisälly arvonnousutulon verottamista sallivaa säännöstä, verosopimus ei estäisi Suomen verotusta, koska kyse olisi yleisesti verovelvollisen irtaimen omaisuuden laskennallisen luovutusvoiton verottamisesta. Kaksinkertaisen verotuksen poistamista koskevan kysymyksen osalta uusi asuinvaltio voisi tulkinta asiaa joillakin seuraavista tavoista:

Vaihtoehto 1: Asuinvaltio ei verota luovutusvoittoja, jolloin ei synny kaksinkertaista verotusta: Omaisuuden arvonnousutuloverovelvollinen muuttaa valtioon, joka ei verota luovutusvoittoja (esim. Sveitsi). Arvonnousutuloverovelvollisen luovuttaessa veronalaisen omaisuuden, luovutukseen ei kohdistu asuinvaltiossa luovutusvoittoveroa eikä kaksinkertaista verotusta näin ollen synny.

Vaihtoehto 2: Asuinvaltio hyväksyy Suomessa käytetyn luovutushinnan hankintahinnaksi, ei synny kaksinkertaista verotusta: Jos arvonnousutuloverovelvollinen luovuttaa omaisuuden, johon Suomessa kohdistuu arvonnousutulon perusteella määrättävä vero, asuinvaltio voi tulkinta verosopimusta siten, että se hyväksyy arvonnousutulon perusteella määrättävän veron verovelvollisen yleisen verovelvolliskauden viimeiseksi tapahtumaksi. Vaihtoehtoisesti asuinvaltiolla voisi olla kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan hankintahinnaksi hyväksytään toisen valtion verotuksessa omaisuuden arvonnousun verotuksessa käytetty arvo. Jos asuinvaltio hyväksyy omaisuuden hankintahinnaksi Suomessa laskennallisessa luovutusvoittolaskennassa käytetyn luovutushinnan eli käytännössä käyvän arvon maastamuuttohetkellä, luovutusvoittoverotus asuinvaltiossa kohdistuu ko. valtiossa kertyneeseen arvonnousuun eikä kaksinkertaista verotusta synny.

Vaihtoehto 3: Asuinvaltio poistaa kaksinkertaisen verotuksen: Jos arvonnousutuloverovelvollinen luovuttaa omaisuuden, johon Suomessa kohdistuu omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävä vero, asuinvaltio voi tulkinta verosopimusta siten, että se hyväksyy Suomessa maksuunpannun veron. Tällöin se poistaa kaksinkertaisen verotuksen hyvitys- tai vapautusmenetelmällä eli vähentää Suomessa maksuunpannun arvonnousutulon perusteella määrättävän veron asuinvaltiossa luovutusvoitosta maksuunpannusta verosta tai jättää veronsa maksuunpanematta sen luovutusvoiton osalta, joka on jo verotettu Suomessa. Tällöin Suomessa maksuunpannusta verosta ei hyvitetä asuinvaltiossa veroa, vaan Suomi saa koko arvonnousutulon perusteella määrätyn veron itselleen.

Vaihtoehto 4: Asuinvaltio ei poista kaksinkertaista verotusta: Asuinvaltio voi tulkita verosopimusta siten, ettei Suomella ole verotusoikeutta luovutusvoiton osalta, koska Suomi ei tulon realisoitumishetkellä ole asuinvaltio eikä lähdevaltio. Tällöin se voi jättää Suomessa määrätyn veron kokonaan huomioimatta. Jos tavoitteena nyt käyttöön otettavassa arvonnousutulon veromallissa on yksinkertainen verotus ja pyrkimys välttää kaksinkertainen verotus, voidaan Suomessa kansallisesti säätää, että Suomi hyvittää eli vähentää Suomessa maksuunpannusta arvonnousutulon perusteella määrättävästä verosta asuinvaltiossa luovutusvoitosta maksuunpannun veron. Tältä osin Suomi hyvittäisi kuitenkin vain sen osuuden, joka kohdistuu Suomessa kertyneeseen arvonnousuun. Tätä vaihtoehtoa voidaan havainnollistaa seuraavalla esimerkillä:

Esimerkki 1 vaihtoehto 4 osalta: Henkilö A muuttaa Suomesta toiseen valtioon, josta tulee hänen asuinvaltionsa. Muuton jälkeen hän myy omistamiaan varoja, joihin Suomessa on kohdistunut arvonnousuverotus. Hankintahinta on ollut Suomessa 1 milj. euroa. Omaisuuden käypä arvo muutettaessa Suomesta on 3 milj. euroa. Suomi määrää arvonnousutulon perusteella veron 3 milj. euroa – 1 milj. euroa = 2 milj. euroa x 32 % = 640 000 euroa. Omaisuus myydään toisessa valtiossa hintaan 4 milj. euroa. Asuinvaltio määrittää luovutusvoiton 4 milj. euroa – 1 milj. euroa = 3 milj. euroa, josta se määrää veroa 750 000 euroa. Suomi hyvittää Suomessa arvonnousutulon perusteella määrätystä verosta vain sen osuuden, joka kohdistuu omaisuuden arvonnousuun Suomessa, eli 2 milj. / 3 milj. euroa x 750 000 euroa = 500 000 euroa. Suomessa maksuunpannaan omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättyä veroa 640 000 euroa – 500 000 euroa = 140 000 euroa.

4.1.11.4 Ulkomaisen veron hyvittäminen omaisuuden arvonnousutulon osalta

Henkilön muuttaessa Suomesta ja myydessä omaisuutta asuessaan toisessa valtiossa esityksessä ehdotetaan kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annettuun lakiin (1552/1995), jäljempänä *menetelmälaki*, ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 b §, jossa säädettäisiin, että arvonnousutulon laskennallisen luovutusvoiton johdosta maksettavasta verosta vähennettäisiin se toisessa valtiossa maksettu veron määrä, joka vastaa samasta tulosta vastaavalta ajalta suoritettujen verojen määrää, jos valtio, jossa verovelvollinen asuu omaisuutta luovutettaessa, ei vähennä omaisuuden hankintahintana Suomessa arvonnousutulon verotuksessa käytettyä arvoa tai ei poista kaksinkertaista verotusta. Hyvitys ei voisi kuitenkaan ylittää TVL:n 45 b §:n 1 momentin nojalla suoritettavan omaisuuden arvonnousutulon perusteella suoritettavan veron määrää.

Verohallinto on 27.4.2022 antanut ohjeen Kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistaminen (VH/1404/00.01.00/2022)². Ohjeen mukaan ulkomainen vero katsotaan suoritetuksi, kun ulkomainen lopullinen vero on maksettu tai ulkomaisen lopullisen veron ollessa maksamatta

² [Kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistaminen - vero.fi](#)

sitä vastaava ennakvero on maksettu. Vaatimuksessa ulkomaisen veron hyvittämisestä on oltava selvitys vieraan valtion veron määrästä ja maksuperusteesta sekä veron suorittamisesta ja muut hyvityksen antamista varten tarpeelliset seikat. Selvitykseksi toisen valtion verosta hyväksytään esimerkiksi verotuspäätös tai tulon maksajalta saatu todistus ennakonpidätyksestä. Ohjeessa todettua voidaan soveltuvin osin soveltaa myös arvonnousutuloon kohdistuvan ulkomaisen veron hyvittämiseen.

4.1.12 Muutoksenhaku arvonnousutulon johdosta määrättävän veron määrään sekä oikaisu verovelvollisen vahingoksi

VML:n 4 luvun 54–59 §:ään sisältyvät säännökset verotuksen muuttamisesta viranomaisen aloitteesta. VML:n 5 lukuun sisältyvät säännökset muutoksenhausta. Pääsääntöisesti määräaika verotuksen muuttamiselle viranomaisen aloitteesta sekä muutoksenhaulle oikaisuvaatimuksella on kolme vuotta verovuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta. Mikäli arvonnousutulon osalta verovelvollinen luovuttaisi arvonnousutulon alaisen omaisuuden pidemmän kuin kolmen vuoden pituisen ajan jälkeen, verotuksen muutoksenhakusäännöt eivät tällä hetkellä salli muutoksenhaun hakemista toimitettuun verotukseen ulkomaisen veron hyvittämisen osalta. Tästä johtuen VML:n 65 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan TVL:n 45 b §:ssä tarkoitettuun omaisuuden arvonnousutuloon kohdistuvan, TVL:n 45 b §:n 4 momentissa tarkoitetun oikaisun osalta tai menetelmälain 9 b §:n 1 momentissa tarkoitetun ulkomaan veron hyvityksen osalta muutosta voisi hakea sen verovuoden osalta, jolta syntynyt arvonnousutuloa oikaisu tai ulkomaan veron hyvitys koskee. Muutoksenhakua koskeva vaatimus tulisi esittää viimeistään muuttovuotta seuraavan kahdeksannen verovuoden loppuun mennessä. VML:n 57 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka nojalla TVL:n 45 b ja 46 b §:ssä tarkoitettu arvonnousutulon perusteella määrättävän veron määrän oikaisu verovelvollisen vahingoksi olisi tehtävä viimeistään kahdeksantena verovuonna muuttovuodesta. Menettelyssä noudatettaisiin muutoin mitä VML:n 56 ja 56 a §:ssä säädetään oikaisusta verovelvollisen vahingoksi.

4.1.13 Vakuuden asettaminen luonnollisen henkilön omaisuuden arvonnousun verotusta lykätessä

EU-tuomioistuimen ratkaisussa asiassa National Grid Indus C-371/10 todettiin, että huomioon on otettava myös riski veron kantamatta jäämisestä, joka kasvaa ajan kuluessa. Jäsenvaltio voisi ottaa sen huomioon verovelkojen lykättyyn maksamiseen sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössään pankkitakauksen antamisen kaltaisilla toimenpiteillä (tuomion kohta 74). Asiassa C-164/12, DMC Beteiligungsgesellschaft mbH, EU-tuomioistuin totesi, että koska tällaisilla takauksilla on sinänsä rajoittava vaikutus, niitä ei lähtökohtaisesti voida asettaa arvioimatta etukäteen riskiä veron kantamatta jättämisestä (tuomion kohta 67). Tämän mukaisesti, jotta lykätulle veronmaksulle voitaisiin vaatia vakuutta, tulisi voida osoittaa tosiasiallinen riski verojen jäämisestä perimättä. Riski olisi arvioitava tapauskohtaisesti.

Verohallinto voisi vaatia vakuutta, jos verovelvollinen, joka on tuloverolain 45 b §:n 2 momentin mukaisesti pyytänyt arvonnousutulon tuloksi lukemista sen vuoden tulona, jolloin arvonnousutulon verotettava omaisuus vastikkeellisesti luovutetaan, muuttaa muuhun kuin toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon, Euroopan talousalueella sijaitsevaan valtioon tai valtioon, joka on tehnyt verovelvollisen jäsenvaltion tai Euroopan unionin kanssa keskinäistä avunantoa verosaatavien perinnässä koskevan sopimuksen, joka vastaa keskinäisestä avunannosta veroihin, maksuihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnästä annetussa neuvoston direktiivissä 2010/24/EU säädettyä keskinäistä virka-apua. Vakuuden asettamisesta ehdotetaan säädettäväksi VML:n 50 b §:n 2 momentissa.

Nykyisissä vakuustilanteissa esimerkiksi valmisteverotuksessa ja maksujärjestelyissä vakuudeksi voidaan hyväksyä toistaiseksi voimassa oleva pankkitakaus, mikä soveltuu myös arvonnousuverotuksen tilanteisiin. Vakuuden arvon määrittelyssä arvioitaisiin tulevaisuudessa määrättävän veron määrä laskennallisen luovutusvoiton mukaan esimerkiksi ottaen muuttovuoden pääomatuloveroprosentti lähtökohdaksi, koska se on vakuuden vaatimisen hetkellä tiedossa. Esimerkiksi tästä seikasta voidaan antaa tarkempia määräyksiä vakuusmenettelystä annettavassa Verohallinnon päätöksessä, josta ehdotetaan säädettäväksi 50 b §:n 2 momentissa.

4.1.14 Korkoseuraamukset

Mikäli arvonnousutulon johdosta verovelvollinen vaatisi arvonnousutulon verottamista luovutusvuoden tulona, verolle perittäisiin tavanomaiset korkoseuraamukset. Tällöin arvonnousutulon perusteella maksettavalle verolle perittäisiin veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain (1556/1995) mukaista huojennettua viivästyskorkoa jäännösverolle, riippumatta siitä, verottaanko se muutto- vai luovutusvuonna.

Mikäli arvonnousutulon johdosta verovelvollinen ei vaatisi arvonnousutulon verottamista luovutusvuoden tulona ja maksaisi arvonnousutulon johdosta maksuun pantavan veron ja vero myöhemmin oikaisun johdosta palautettaisiin, veron palauttamiseen sovellettaisiin verokantolain (11/2018) veron palauttamista koskevia säännöksiä, mukaan lukien hyvityskorkoa koskevat säännökset.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Yleistä taloudellisista vaikutuksista

Arvonnousuverolla olisi suoria verotuottovaikutuksia. Verohallinnon aineistosta tehtyjen laskelmien perusteella arvonnousuveroa maksuunpantaisiin noin 0–70 miljoonaa euroa vuodessa riippuen käytetyistä oletuksista ja laskentavuodesta. Aineiston puutteista johtuen on syytä arvellua, että aineistolla tehdyt laskelmat hieman liioittelevat veron tuottoa. Lisäksi voimaantulovuonna ja muutamana sitä seuraavana vuonna veron tuotto jäisi pienemmäksi johtuen verokertymän viiveellisyydestä. Tietojen puutteesta johtuen laskelmissa ei olla huomioitu lahjoituksena tai perintönä luovutettua omaisuutta, eikä joitakin omaisuuseriä, kuten virtuaalivaluuttoja.

Esityksen tavoitteena on heikentää verosuunnittelumahdollisuuksia niiden tilanteiden osalta, jossa verotuksellinen kotipaikka pyritään tilapäisesti siirtämään Suomesta ennen omaisuuden luovuttamista esimerkiksi sellaiseen valtioon, jossa omaisuuden luovutukseen ei kohdistu lainkaan veroa tai jossa verotuksen taso on hyvin matala. Tämä tavoite merkitsisi myös sitä, että arvonnousutuloa koskevan sääntelyn ennalta ehkäisevä vaikutus ei näkyisi niinkään arvonnousutulon perusteella määrättävän veron verokertymänä, vaan esimerkiksi luovutusvoiton perusteella määrättävän veron tai lahjaveron kertymän lisääntymisenä.

Verotuottovaikutuksen laskennassa käytetty aineisto

Verotuottovaikutuksia on arvioitu Verohallinnon Valtiovarainministeriölle keräämän aineiston perusteella. Aineistoon on poimittu henkilöt, jotka ovat muuttuneet rajoitetusti verovelvollisista yleisesti verovelvollisiksi tai heidän verosopimuksen mukaiseksi asuinvaltioksi on tullut muu valtio kuin Suomi vuosina 2019–2021. Näitä tietoja on yhdistetty muuton jälkeisiin varainsiir-

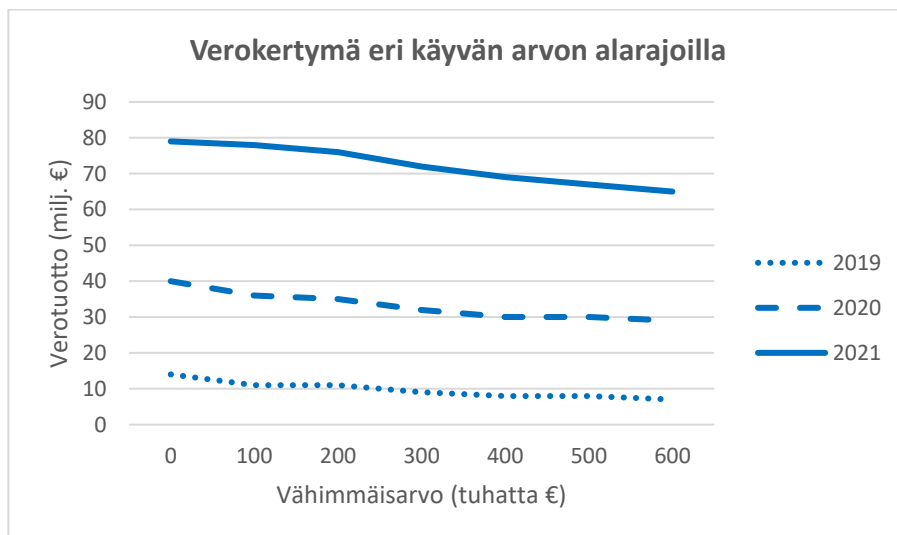
toveroilmoituksiin arvopapereiden luovutusvoitoista ja arvopaperivälittäjien vuosi-ilmoitustietoihin myyntivoitoista. Aineistosta puuttuvia hankintahintoja on korvattu hankintameno-olettamalla. Näistä tiedoista on laskettu, paljonko verotuloja olisi kertynyt vuosina 2019–2021, jos arvonnousuveroa olisi näiltä vuosilta kerätty.

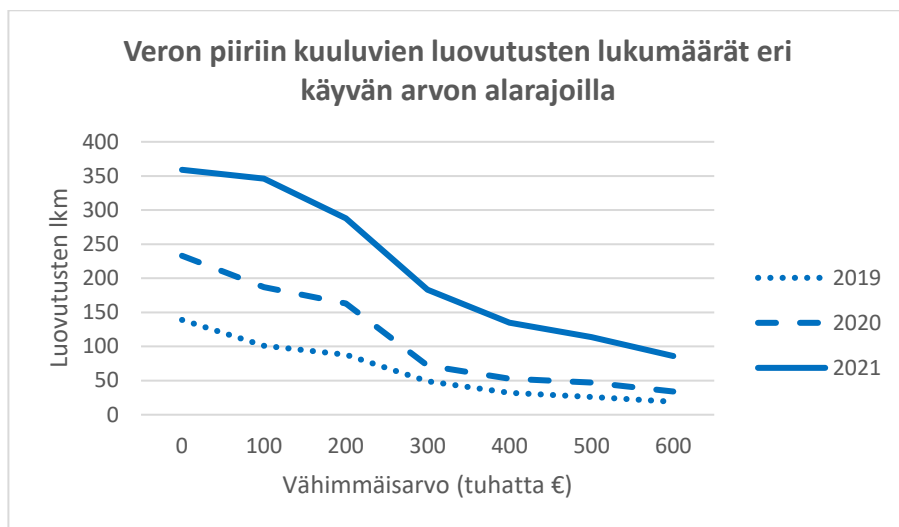
Aineistosta ei pysty selvittämään, mikä osuus arvonnoususta on kertynyt Suomessa asumisen aikana ja mikä vasta muuton jälkeen. Laskelmissa on siksi jouduttu käyttämään ilmoitusten koko myyntivoittoa vaikutusarvion perustana. Aineistosta on kuitenkin laskennan yhteydessä poistettu luovutustapahtumia, joissa maastamuutosta on kulunut hyvin pitkä aika olettaen, näissä luovutuksissa vain pieni osuus luovutusvoitosta olisi muodostunut Suomessa asumisen aikana. Aineistosta puuttuu myös paljon arvopapereiden hankinta-aikoja. Tästä johtuen laskelmissa on luultavasti mukana sellaisia arvopaperikauppoja, joiden kohteena ollut arvopaperi on todellisuudessa hankittu vasta Suomesta muuton jälkeen, eikä luovutusvoiton tällöin pitäisi olla arvonnousuveron piirissä. Näistä syistä johtuen aineistolla tehdyt laskelmat todennäköisesti liioittelevat veron tuottoa.

Kynnysarvon ja käyvän arvon alarajan vaikutus verokertymään

Aineiston perusteella suurin osa maksuunpantavasta verosta tulee isoista, yli 100 000 euron luovutusvoitoista. Arvonnousuverolle asetetulla 100 000 euron ns. kynnysarvolla onkin siksi melko pieni vaikutus veron tuottoon. Esimerkiksi vuonna 2021 nykyisellä kynnysarvolla maksuunpantu vero olisi ollut vain 20 prosenttia pienempi kuin 10 000 euron kynnysarvolla. Veron piiriin kuuluvien arvopaperiluovutusten määrä kuitenkin laskee merkittävästi enemmän. Kynnysarvon voidaankin ennakoida laskevan hallinnollista taakkaa huomattavasti, ilman että vaikutus verokertymään on merkittävä. Seuraavissa kahdessa kuviossa ei ole huomioitu arvonnousutulon alaisen omaisuuden yhteenlasketun käyvän arvon 500 000 euron vähimmäisrajaa.

Kynnysarvon lisäksi arvonnousuveron piirissä olevien omaisuuserien käyvä arvolle asetettaisiin alaraja. Kuten kynnysarvonkin tapauksessa, myös käyvän arvon alarajalla olisi melko pieni vaikutus verokertymään, mutta kohtuullisen suuri vaikutus veron piirissä olevien luovutusten lukumäärään. Myös käyvän arvon alarajan voi tämän vuoksi olettaa vähentävän veroon liittyvää hallinnollista taakkaa. Seuraavat kuvaajat kuvaavat käyvän arvon alarajan vaikutuksia. Alarajan vaikutuksia laskiessa on taustalle oletettu 100 000 euron kynnysarvo.

Verokertymä vuosittain

Aineiston perusteella maksuunpantavassa veron määrässä olisi ollut merkittävää vaihtelua vuosittain. Vuonna 2019 maksuunpantu vero olisi ollut vain hieman yli kymmenesosa vuoden 2021 tasosta. Maksuunpantavan veron vuosittaista vaihtelua on todennäköisesti vaikea ennakoida, sillä jopa yksittäisillä suurilla osakekaupoilla voi olla tasoon merkittävä vaikutus. Seuraavassa kuvaajassa on oletettu 100 000 euron kynnyсарvo ja 500 000 euron käyvän arvon alaraja. Lisäksi vero peritään vain 100 000 euron ylittävästä osuudesta.

Verokertymät ensimmäisinä vuosina

Koska vero laskettaisiin vuodesta 2023 alkaen niille henkilöille, jotka muuttavat pois maasta, mutta ei niille, jotka ovat jo muuttaneet maasta aiemmin, jäisi ensimmäisten vuosien verokertymä merkittävästi matalammaksi, sillä se kohdistuu merkittävästi suppeampaan joukkoon, kuin verohallinnon aineistolla tehdyissä laskelmissa. Lisäksi vero maksuunpannaan vasta kun arvopaperi luovutetaan. Verohallinnon aineistosta käy ilmi, että suurin osa arvopapereista luovutetaan maastamuuttoa seuraavan kymmenen vuoden aikana. Eniten arvopapereita on luovutettu 2–6 vuotta muuton jälkeen. Arvopapereita on kuitenkin luovutettu myös yli kaksikymmentä vuotta maastamuutosta. Tästä johtuen kestääkin useita vuosia, ennen kuin arvonnousuveron kertymä todellisuudessa saavuttaisi laskennallisen vuositason.

Kun veron vuoden laskennalliseksi tasoksi oletetaan 0–70 miljoonaa euroa, ja oletetaan verokertymän kasvavan tasaisesti kymmenen vuoden ajan, saataisiin ensimmäisen verovuoden kertymääräksi 0–7 miljoonaa euroa. Toisena verovuotena arvio olisi 0–14 miljoonaa euroa.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin

Esityksen arvioidaan lisäävän merkittävästi Verohallinnon työtä. Työllistäviä tehtäviä ovat muun muassa omaisuuden käyvän arvon määrittäminen, arvonnousutulon määrittäminen laskennallisena luovutusvoittona, arvonnousutulon perusteella määrättävän veron lisääminen tuloksi sen verovuoden verotuksessa, jonka aikana arvonnousutulon alainen omaisuus luovutetaan vastikkeellisesti tai lahjana, arvonnousutulon oikaisu, arvonnousutulon muutoksenhaku sekä oikaiseminen verovelvollisen vahingoksi, vakuuden asettaminen sekä asiaan liittyvä neuvonta, ohjeistus ja tiedotus.

Lisäksi esitys edellyttää Verohallinnon tietojärjestelmien merkittäviä muutoksia. Verohallinnon lausunnon mukaan järjestelmämuutoksia ei ehditä vaarantamatta verotuksen toimittamista tekemään siten, että Verohallinto voisi laskea tai maksuunpanna arvonnousutulon perusteella määrättävää veroa kalenterivuonna 2023. Jos arvonnousutulon perusteella määrättävää veroa koskevat säännökset tulisivat voimaan vuoden 2023 alusta, järjestelmässä ei olisi mahdollista, että arvonnousutulon perusteella määrättävä vero laskettaisiin ja maksuunpantaisiin henkilöille kalenterivuoden 2023 aikana, jos asiakas muuttaa Suomesta pois vuoden 2023 aikana (tilanteessa asiakas haluaa maksaa veron heti muuttohetkellä) tai asiakas muuttaa Suomesta pois ja myy arvonnousuveron alaisen omaisuuden vuoden 2023 aikana. Tällaiset arvonnousuveron alaiset tapahtumat tallennettaisiin järjestelmään ja niistä määrättäisiin vero vasta vuoden 2023 säännönmukaisessa verotuksessa kalenterivuoden 2024 aikana.

Arvonnousutulon perusteella määrättävän veron käyttöönotto edellyttäisi asiakas- ja virkailija-ohjeistuksen laatimista sekä järjestelmäkoulutusta, jotka vaativat aikaa. Arvonnousutulon perusteella määrättävän veron käyttöönotto edellyttää resursointia verotuksen toimittamiseen sekä asiakaspalvelun ja neuvonnan tehtäviin. Verohallinnon lausunnon mukaan IT-järjestelmien muutoksen toteutuksen ulkoisten henkilötyökustannusten ennustetaan olevan noin 1 000 000 euroa. IT-järjestelmien muutoksen toteutuksen Verohallinnon henkilöstömenojen ennuste on noin 3 htv vastaten noin 200 000 euroa. Kyseiset ennusteet ovat arvioita ja ne voivat muuttua säännösten IT-järjestelmiin kohdistuvien vaikutusten täsmentyessä.

4.2.3 Vaikutukset verovelvollisiin

Verotusoikeuden laajennus merkitsisi sitä, että lakimuutoksen soveltamisalan piirissä olevien omaisuuserien arvonnousu olisi lain voimaantulon jälkeen veronalaista tuloa Suomessa. Tällöin

omaisuuden arvonnousutulon johdosta jokaisen Suomesta muuttavan verovelvollisen tulisi selvittää veronalaisen omaisuuden verokohtelu Suomessa ja sen johdosta olla yhteydessä veroviranomaisiin sekä täyttää omaisuuden arvonnousutulon verottamiseen liittyvä ilmoitusvelvollisuus. Mainittuihin verovelvollisiin kohdistuisi siis edellä kuvattuja hallinnollisia velvoitteita. Lakimuutoksen myötä sen soveltamisalan piirissä verovelvollisten luovutusvoittotuloon kohdistuisi verorasitus, jota aiemmin ei ole ollut. Tämä saattaa tehdä joissakin tilanteissa muuttamisen Suomeen vähemmän houkuttelevaksi.

Lausuntopalautteessa todetaan, että vero voisi vaikuttaa kielteisesti veron piirissä olevien työntekijöiden kiinnostukseen lähteä ulkomaan työkomennukselle. Käytännössä lisääntynyt verorasitus ja verotusaseman selvittämisestä aiheutuvat kustannukset jäisivät näissä tilanteissa tyyppillisesti työnantajan kustannettaviksi.

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen lausunnon mukaan, mikäli veromalli vähentäisi suomalaisten maastamuuttoa, voisi sillä olla Suomen talouden kannalta haitallisia vaikutuksia ainakin suomalaisten yritysten kansainväliselle laajentumiselle, monilla aloilla hyödylliselle kansainväliselle verkostoitumiselle sekä ulkomailla hankitun osaamisen saamiselle suomalaisten työmarkkinoiden käyttöön. Veromallin vaikutukset suomalaisten maastamuuttoon jäisivät kuitenkin todennäköisesti vähäisiksi jo siksi, että vero kohdistuisi verrattain pieneen joukkoon varakkaita henkilöitä. Ei myöskään ole selvää, kuinka merkittävä tekijä verotukselliset seikat ovat veron kohteena olevan väestöosan muuttopäätösten taustalla. Valtion taloudellisessa tutkimuskeskuksessa tekeillä olevan tutkimuksen perusteella tiedetään, ettei suomalaisten maastamuutto väestötasolla juurikaan reagoi maiden välisiin eroihin tuloverotuksessa. Siitä, kuinka yksityishenkilöiden muuttoliike reagoi ehdotetun kaltaiseen sääntelyyn, ei kuitenkaan ole luotettavaa tutkimustietoa. Suomi ei siis erottuisi veromallin käyttöönotolla keskeisistä verokkimaista, joten veromallin käyttöönoton vaikutukset kilpailukykyyn tuskin olisivat dramaattisia. Valtaosa esimerkiksi Suomeen muuttavista ulkomaalaisista asiantuntijoista myös viettää maassa alle veron kohdistumiseen vaaditut neljä vuotta, joten kansainvälisesti liikkuvien ulkomaisten asiantuntijoiden joukko, johon veron käyttöönotto vaikuttaisi, olisi hyvin pieni. Ulkomaisen työvoiman houkuttelemisen näkökulmasta nykytilanne, jossa ehdotettua sääntelyä ei ole, voidaan nähdä ulkomaiselle työvoimalle annettavana verotuksellisenä etuna. Onkin vaikea nähdä, että vero itsessään hyvin toteutettuna vähentäisi olennaisesti ihmisten kansainvälistä liikkuvuutta. Itse veroa olennaisempi kitkatekijä saattaa hyvinkin olla ehdotuksen mukaisesta veromallista verovelvolliselle lankeava hallinnollinen taakka sekä käsillä olevan esityksen epäselvyydet, joihin voitaneen onneksi puuttua huolellisella jatkovalmistelulla.

4.2.4 Vaikutukset elinkeinoelämään

Mikäli omaisuuden arvonnousutulon verottamista koskevalla lakimuutoksella on vaikutuksia siihen, että joissakin tilanteissa Suomeen muuttaminen voidaan kokea vähemmän houkuttelevaksi, lakimuutoksella voi joissain tilanteissa olla haitallisia vaikutuksia ulkomaisen työvoiman saatavuuteen ja siten yritysten työvoiman tarpeen täyttymiseen.

Lausuntopalautteen mukaan arvonnousutulon perusteella määrättävällä verolla voi olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia työnantajille erityisesti johdon ja ylimpien asiantuntijoiden kansainvälisen rekrytoinnin vaikeutumisen kautta. Lisäksi lausuntopalautteessa todetaan, että työnantajayhtiö joutuisi usein komennustilanteissa vastaamaan työntekijän arvonnousuverotukseen liittyvästä ilmoittamisvelvollisuudesta, mikä lisäisi ulkomaan komennuksiin liittyvää hallinnollista taakkaa ja niistä aiheutuvia kustannuksia.

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen lausunnon mukaan, mikäli veromalli vähentäisi suomalaisten maastamuuttoa, voisi sillä olla Suomen talouden kannalta haitallisia vaikutuksia ainakin suomalaisten yritysten kansainväliselle laajentumiselle, monilla aloilla hyödylliselle kansainväliselle verkostoitumiselle sekä ulkomailla hankitun osaamisen saamiselle suomalaisten työmarkkinoiden käyttöön.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Mikäli ehdotettuja lakimuutoksia ei toteutettaisi, nykytilanne jatkuisi eli Suomessa kertyneen omaisuuden arvonnousuun kohdistuvalta verotukselta olisi mahdollista välttyä muuttamalla lyhytaikaisesta asumaan ulkomaille ja realisoimalla omaisuus ulkomailla asumisen aikana. Tältä osin Suomen veropohja jäisi myös kapeammaksi, koska Suomi ei nyky sääntelyn nojalla kattavasti voi verottaa Suomessa kertynyttä arvonnousua, kun luonnollinen henkilö realisoi omaisuuden asuessaan ulkomailla.

Valtiovarainministeriö on laatinut selvityksen luonnollisten henkilöiden maastamuuttoverosta (valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:9), jossa on kuvattu maastamuuttoveron tai arvonnousuveron eri toteuttamismalleja. Selvityksessä hahmoteltiin niin kutsuttu verovelvollisyynteiäinen ja veronsaajamyönteiäinen toteuttamismalli. Esityksessä on päädytty ehdottamaan, että sääntely noudattaisi selvityksessä kuvattua niin kutsuttua verovelvollisyynteiäistä mallia.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

5.2.1 Ruotsi

5.2.1.1 Nykytilanne

Ruotsissa ei ole käytössä varsinaista luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta koskevaa säännöstä. Ruotsilla on kuitenkin oikeus tietyin edellytyksin verottaa rajoitetusti verovelvollisen saamia luovutusvoittoja maastamuuton jälkeen. Niin sanotun kymmenen vuoden säännön nojalla Ruotsilla on oikeus verottaa rajoitetusti verovelvollisen saamia luovutusvoittoja, jos henkilö on ollut Ruotsissa asuva tai oleskellut pysyvästi Ruotsissa luovutusvuonna tai jonain luovutusta edeltävänä kymmenenä kalenterivuotena. Kymmenen vuoden säännön nojalla veronalaisia omaisuuseriä ovat tietynlaiset osaomistusoikeudet sekä omistusosuudet ruotsalaisissa ja ulkomaisissa yhtiöissä. Kymmenen vuoden sääntö ei kuitenkaan sovellu osuuksiin sijoitusrahastoissa ja erikoissijoitusrahastoissa sekä osakesäästötillillä oleviin omaisuuseriin. Kymmenen vuoden sääntöä sovelletaan myös osakevaihdossa verottamatta jääneeseen luovutusvoittoon, jos verovelvollinen muuttaa Euroopan talousalueen ulkopuolelle kymmenen vuoden sisällä siitä, kun hän muutti Ruotsista pois.

5.2.1.2 Maastamuuttoveroa koskeva selvitys

Kymmenen vuoden säännön soveltamiseen on katsottu sisältyvän ongelmallisuuksia eikä se enää täytä tarkoitustaan. Tämän vuoksi kyseessä olevan säännöksen sisältöä on tarkoitettu uudistaa Ruotsissa. Ruotsissa on vuosina 2017–2018 esitetty ja käsitelty hyvin yksityiskohtaisesti luonnollisten henkilöiden maastapoistumisveron säätämismahdollisuutta. Ruotsissa päätettiin olla säätämättä nyt puheena olevan kaltaista luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta koskevaa sääntelyä. Lausunnotkierroksella olleen ehdotuksen muotoilussa katsottiin olevan ongelmia. Lisäksi katsottiin, että mahdollisuus toteuttaa sukupolvenvaihdoksia myymättä osia

yrittäjien on tärkeää perheyrittäjien selviytymiselle. Yrittäjillä tulee myös olla mahdollisuus laajentua ulkomaille, eikä työntekijöiden muuttoa tällöin tule vaikeuttaa.

Skatteverketin laatimassa muistiossa ehdotettiin, että kymmenen vuoden sääntö tulisi kumota ja korvata se maastamuuttoverolla, jolla realisoimattomia pääomavoittoja verotettaisiin maastamuuton yhteydessä. Lisäksi muistiossa ehdotettiin, että myös vastikkeettomia luovutuksia joko rajoitetusti verovelvolliselle tai verosopimuksen mukaan toisessa jäsenvaltiossa asuvalle henkilölle verotettaisiin. Verovelvollisuus olisi määräytynyt siten, että luonnollinen henkilö, joka on muuttanut ulkomaille ja josta on tullut rajoitetusti verovelvollinen tai jolla on verosopimuksen mukaan kotipaikka toisessa verosopimusvaltiossa (maastamuutto), on verovelvollinen pääomavoitosta, jonka katsotaan muodostuneen päivää ennen maastamuuttoa. Säännöksiä olisi yhtäältä sovellettu luonnollisiin henkilöihin, jotka olisivat olleet tuloverolain mukaan verovelvollisia tulosta enemmän kuin viitenä vuotena maastamuuttoa edeltävistä kymmenestä vuodesta.

Säännöksiä olisi sovellettu vain sellaisiin pääomavoittoihin, joiden määrä olisi ollut vähintään 100 000 kruunua. Ruotsissa ehdotetussa mallissa veropohja olisi ollut laaja. Veronalaisia omaisuuseriä olisivat olleet osakeomistukset / osakasoikeudet ja saamisoikeudet, ruotsalaisen kommandiittiyhtiön osuudet, ulkomaisen osakasverotettavan oikeushenkilön osuudet sekä muu irtain omaisuus, joka ei olisi henkilökohtaisessa käytössä, sekä tällaisiin varoihin liittyvät velvoitteet. Sääntely olisi koskenut myös perintönä ja lahjana saatuja omaisuuseriä. Poikkeuksena laajasta veropohjasta olisivat olleet osakesäästötillillä olevat sekä elinkeinotoiminnan tulolajissa verotettavat varat ja velvoitteet.

Ruotsissa ehdotetussa mallissa maastapoistumisverotus olisi toimitettu ja vero määrätty sinä verovuonna, jona maastamuutto olisi tapahtunut. Veron maksamiselle olisi myönnetty verovelvollisen pyynnöstä lykkäystä, jos luonnollinen henkilö olisi muuttanut ETA-alueella sijaitsevaan valtioon tai valtioon, jonka kanssa Ruotsilla olisi verosopimus, joka sisältäisi määräykset tietojenvaihdosta. Viimeksi mainitun osalta maksunlykkäykseen olisi voitu liittää ehto vakuuden asettamisesta ja maksunlykkäys myöntää enintään viideksi vuodeksi. Maksunlykkäyksen saaneiden olisi vuosittain ilmoitettava erityisiä tietoja Skatteverketille.

Ruotsissa ehdotetussa mallissa maksunlykkäys olisi päätynyt ja vero olisi tullut maksettavaksi, jos:

- Varallisuuserä tai velvoite, joista lykkäys johtuisi, olisi myyty tai velvoite lakannut, luovutettu vastikkeettomasti tai se olisi muutoin menettänyt kykynsä lisätä verovelvollisen veronmaksukykyä.
- Verovelvollinen tai tämän lähiomainen olisi välittömästi tai välillisesti määrännyt verotettava arvonoususta ilman, että varallisuuserä olisi luovutettu tai velvoite lakannut.
- Verovelvollinen tai tämän lähiomainen olisi saanut lainan yhtiöltä, jonka osakasoikeuksiin lykkäty vero liittyisi tai samaan konserniin kuuluvalta yritykseltä taikka yritykseltä, joka olisi saanut lainan ensiksi mainituilta yrityksiltä.
- Verovelvollinen kuolisi tai muuttaisi ETA-alueen ulkopuolelle, eikä uutta lykkäystä myönnettäisi.
- Verovelvollinen laiminlöisi velvoitteensa antaa vuosittain erityisiä tietoja Skatteverketille.
- Verovelvollinen sitä pyytäisi.

Ruotsissa ehdotetussa mallissa sen jälkeen, kun maksunlykkäys olisi päättynyt, maksettavaksi tulevan veron määrää olisi oikaistu seuraavilla erillä:

- Arvon alentumisen vähennys, jos omaisuuserien arvo olisi maastamuuton jälkeen alentunut. Arvon alentumisen vähentäminen edellyttäisi yhtäältä, että se olisi ollut lopullinen ja todellinen. Toisaalta arvon alentumisen vähentäminen edellyttäisi, että sitä ei olisi ottaa huomioon sen valtion verotuksessa, johon verovelvollinen oli muuttanut.
- Ulkomailla suoritetun veron määrä vähennettäisiin Ruotsissa maksettavaksi tulevasta veron määrästä.
- Omaisuuden luovutuksesta syntynyt mahdollinen luovutustappio.

Henkilön muuttaessa takaisin Ruotsiin jäljellä oleva lykätyn veron määrä olisi mitätöity. Lisäksi mainitussa tilanteessa maastapoistumisveron alaisten omaisuuserien, joista lykkäys johtuisi, hankintamenot olisivat säilyneet ennallaan, jos verovelvollinen ei olisi luovuttanut kyseisiä omaisuuseriä.

Ehdotettuun sääntelyyn sisältyisi poikkeus vastikkeettomien luovutusten osalta. Jos luonnollinen henkilö tai tämän kuolinpesä luovuttaisi vastikkeetta varoja rajoitetusti verovelvolliselle tai sellaiselle henkilölle, jonka verosopimuksen mukainen kotipaikka olisi toisessa valtiossa, luovutusta verotettaisiin tällöin muuna kuin vastikkeettomana luovutuksena, josta muodostuisi luovuttajalle pääomavoittoa tai pääomatappiota.

5.2.1.3 Ilmoitus toukokuussa 2022

Ruotsin hallitus ilmoitti 27.5.2022 asettaneensa selvitysmiehen, jonka tehtävänä on arvioida, olisiko niin sanottu kymmenen vuoden sääntö korvattava tai täydennettävä säännöksillä, jotka koskevat realisoimattomien luovutusvoittojen verotusta tilanteessa, jossa luonnollinen henkilö maastamuuton johdosta lakkaa olemasta yleisesti verovelvollinen tai hänellä on verosopimuksen mukainen asuinvaltionsa toisessa valtiossa. Selvitysmiehen tulee tehdä säädösehdotukset tehokkaasta luovutusvoittojen verotuksesta maastamuuton yhteydessä tehokkaan pääomatulo-verotuksen järjestelmästä siirron yhteydessä. Selvitys tulisi tehdä helmikuuhun 2023 mennessä.

5.2.2 Tanska

Tanskassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus, jonka veropohja on laaja. Veronalaisia omaisuuseriä ovat muun ohella osakkeet (sekä tanskalaisten että ulkomaisten yhtiöiden), kiinteä omaisuus, osakeoptiot ja optio-oikeudet sekä merkintäoikeudet, tietyt velat ja velkasitoumukset, tietyt eläkevakuutuksiin tehdyt suoritukset sekä poistokelpoiset omaisuus-erät. Tämä esitys Tanskan maastapoistumisverosta keskittyy osakeomistuksen maastapoistumisveroon.

Verovelvollisuus syntyy, kun luonnollinen henkilö muuttaa asuinpaikkansa pois Tanskasta tai luonnollisen henkilön verosopimuksen mukainen asuinpaikka siirtyy pois Tanskasta. Esimerkiksi osakkeiden kohdalla luonnollisen henkilön katsotaan luovuttavan osakkeet maastamuuton hetkellä niiden todennäköisestä luovutushinnasta ja veron peruste on osakkeen realisoitumaton arvonnousu. Sillä, muuttaako henkilö Tanskasta pysyvästi vai väliaikaisesti, ei ole merkitystä.

Sääntelyä sovelletaan, jos luonnollinen henkilö on ollut Tanskassa verotuksellisesti asuva yhteensä vähintään seitsemän vuotta kymmenestä ennen maastamuuttoa tai verosopimuksen mukaisen asuinpaikan vaihtumista. Jos osakkeiden arvo on korkeintaan 100 000 Tanskan kruunua, sääntelyä ei sovelleta.

Maastapoistumisverovelvollisuus syntyy välittömästi muuttohetkellä tai verosopimuksen mukaisen asuinvaltion vaihtumishetkellä. Luonnollisen henkilön on annettava muuttovuonna ilmoitus, jolla hän erittelee kaikki osakeomistuksensa.

Luonnollinen henkilö voi hakemuksesta saada korotonta lykkäystä veron maksamiselle. Maksunlykkäys voidaan antaa ilman vakuutta, jos luonnollinen henkilö muuttaa valtioon tai hänen verosopimuksen mukaiseksi asuinpaikakseen tulee valtio, jossa noudatetaan perintädirektiiviä. Maksunlykkäys voidaan myöntää ilman vakuuksia myös siinä tilanteessa, että luonnollinen henkilö muuttaa valtioon tai hänen verosopimuksen mukaiseksi asuinpaikaksi tulee valtio, jossa sovelletaan Pohjoismaista verosopimusta.

Luonnollisen henkilön antaman ilmoituksen perusteella luodaan erityinen tili, jolla seurataan osakeomistukseen liittyvää lykättyä veroa ja sen maksamista. Muuttovuonna annetun ilmoituksen lisäksi annetaan vuosittain veroilmoitus niin kauan kuin erityisellä lykätyn veron tilillä on maksettavaa veroa. Maksunlykkäyksestä huolimatta luonnollisen henkilön tulee kunakin verovuonna maksaa vähintään yksi seitsemäsosa (1/7) lykätyn veron määrästä, jos kyseistä erää ei ole vapautettu vuosittaisesta maksusta.

Lykkäys menetetään ja vero määrätään maksuun, jos verovelvollinen laiminlyö vuosittaisen ilmoittamisvelvollisuutensa. Lykkäys päättyy ja vero tulee maksettavaksi, jos omaisuus luovutetaan ja luovutuksesta syntyy tuloa. Osa verosta tulee maksettavaksi myös, jos omaisuuserästä muodostuu tuloa (esimerkiksi yhtiön osakkeille maksama osinko ja muu varojenjako sekä osakkaan yhtiöltä saama laina).

Maksettavaksi tulevan maastapoistumisveron määrää oikaistaan, kun osakkeet tosiasiallisesti luovutetaan. Tällöin maksettavaksi tulevan veron määrässä otetaan huomioon mahdollinen luovutusvoitto tai -tappio. Oikaisueränä otetaan lisäksi huomioon ulkomailla suoritetun veron määrä, joka hyvitetään Tanskassa maksettavaksi tulevan maastapoistumisveron määrästä.

5.2.3 Norja

Norjassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus, joka koskee osakkeita ja osakekirjoja, osuuksia säätiöissä/trusteissa, yhtiömiesosuuksia kommandiittiyhtiöissä sekä merkintäoikeuksia, optioita sekä muita taloudellisia oikeuksia liittyen osakkeisiin. Säädettyt omaisuuserät kuuluvat maastapoistumisverotuksen piiriin riippumatta siitä, ovatko ne norjalaisia tai ulkomaisia taikka mikä on omaisuuden omistusaika tai luonnollisen henkilön omistusosuus. Sääntely koskee myös osakevaihdossa verottamatta jäänyttä luovutusvoittoa. Maastapoistumisverotusta ei kuitenkaan sovelleta omaisuuteen, joka maastamuuton jälkeen liittyy Norjassa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan.

Veron perusteena on omaisuuden arvonnousu, joka olisi tapahtunut, jos omaisuus olisi luovutettu maastamuuttoa edeltävänä päivänä sen todennäköisestä luovutushinnasta. Verovelvollisuutta ei kuitenkaan aiheudu, jos veronalaisen luovutusvoiton määrä ei ylitä 500 000 Norjan kruunua. Laskennassa huomioidaan mahdolliset luovutustappiot. Jos 500 000 kruunun raja ylittyy, vero määrätään luovutusvoiton koko määrästä.

Maastapoistumisverotusta sovelletaan vain, jos henkilö on ollut Norjassa asuva Norjan sisäisen sääntelyn ja lähtövaltion kanssa tehdyn verosopimuksen mukaan. Maastapoistumisverovelvollisuus aiheutuu, kun luonnollisen henkilön asuinpaikka siirtyy joko Norjan sisäisen lainsäädännön tai verosopimuksen mukaisesti pois Norjasta. Norjan sääntelyssä ei ole asetettu vaatimusta tietyn pituisesta asumisesta ennen Norjasta muuttoa. Verovelvollisuus aiheutuu myös tilanteissa, jossa omaisuutta luovutetaan Norjan ulkopuolella asuvalle puolisolle, vaikka luonnollinen henkilö jatkaisi Norjassa asumista.

Maastapoistumisverotus toimitetaan ja vero määrätään maastapoistumisvuonna. Luonnollisen henkilön on annettava muuttovuonna veroilmoituksen yhteydessä ilmoitus, jolla ilmoitetaan omistukset ja luovutusvoiton määrä. Alle 10 vuotta Norjassa asunut luonnollinen henkilö voi vaatia Norjaan muuttopäivän käypää arvoa omaisuuden hankinta-arvoksi, jos se ei ylitä luovutushinnaksi katsottavaa arvoa. Jos luonnollinen henkilö muuttaa ETA-alueelle ja luovutusvoiton määrä on ylittänyt 500 000 Norjan kruunun rajan, myös tappiolliset omaisuuserät voidaan huomioida maastapoistumisverotuksessa samojen periaatteiden mukaisesti kuin sellaiset omaisuuserät, joiden arvo on noussut.

Veron maksulle voidaan myöntää lykkäystä siihen saakka, kun omaisuus luovutetaan. Lykkäyksen saaminen edellyttää omistusten ja laskennallisen luovutusvoiton ilmoittamista Norjan veroviranomaiselle. Lykkäys voidaan myöntää ilman vakuutta, jos henkilö muuttaa ETA-alueella sijaitsevaan valtioon, jonka kanssa Norjalla on tietojenvaihtoa ja perintää koskeva sopimus. Muissa tilanteissa lykkäys edellyttää vakuuden asettamista. Lykkäyksen saaneen luonnollisen henkilön on annettava vuosittain Norjan veroviranomaiselle ilmoitus. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti johtaa lykkäyksen menetykseen.

Jos maastapoistumisveron maksua on lykätty ja luonnollinen henkilö luovuttaa omaisuutta 5 vuoden kuluessa verovelvollisuuden päättymisestä, vero tulee maksettavaksi. Henkilön on annettava luovutuksesta ilmoitus Norjan verohallinnolle kahden kuukauden kuluessa luovutuksesta. Veron maksun lykkäys päättyy sekä omaisuuden vastikkeellisesta että vastikkeettomasta luovutuksesta. Omaisuuden arvon alentuminen muuton jälkeen voidaan ottaa huomioon hankintamenuun saakka, jos omaisuuden arvo luovutuksessa alittaa maastapoistumisverotuksessa vahvistetun arvon. Muuttohetken jälkeistä arvonnousua ei oteta huomioon maastapoistumisverotuksessa.

Maastapoistumisvero poistetaan, jos omaisuutta ei ole luovutettu viiden vuoden kuluessa muutosta tai hän muuttaa takaisin Norjaan. Jos luonnollinen henkilö on maksanut maastapoistumisveron, mutta se poistetaan tai sen määrää alennetaan, hän voi vaatia veronpalautusta.

Jos omaisuuden luovutuksesta viiden vuoden aikana muutosta maksetaan veroa ulkomailla, toisessa valtiossa maksettu vero voidaan huomioida maastapoistumisverotuksessa. Vero huomioidaan vain siltä osin, kuin se kohdistuu Norjan verottamaan arvonnousuun. Kaksinkertainen verotus verosopimuksen soveltamistilanteissa poistetaan käänteisellä hyvitysmenetelmällä.

Jos maastapoistumisvero on aiheutunut omaisuuden luovutuksesta Norjan ulkopuolella asuvalle puolisolle, maastapoistumisvero poistetaan, jos puoliso ei ole luovuttanut omaisuutta viidessä vuodessa, puoliso muuttaa Norjaan tai omaisuus siirretään takaisin Norjassa asuvalle puolisolle.

Jos maastapoistumisvero poistetaan tai sen määrää alennetaan, muuttovuoden verotusta oikaisetaan. Mahdollinen liikaa maksettu vero ja mahdollinen vakuus voidaan palauttaa.

5.2.4 Alankomaat

Alankomaissa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisvero, joka koskee merkittävää omistussosuutta yhtiössä, jonka kotipaikka on Alankomaissa. Merkittävänä omistuksena pidetään luonnollisen henkilön ja hänen puolisonsa suoraa tai välillistä vähintään viiden prosentin osuutta yhtiön osakkeista. Osuutena pidetään 1) oikeutta yhtiön osakepääomaan 2) oikeutta yhtiön tuloon tai ylijäämään 3) äänioikeutta.

Tämän lisäksi maastapoistumisvero koskee rajoituksin muun muassa elinkorkoa ja eläkevakuuksia. Maastapoistumisvero koskee myös rajoitetusti verovelvollisen luonnollisen henkilön varallisuuden siirtämistä Alankomaiden ulkopuolelle. Maastapoistumisveron soveltamista on rajoitettu, jos luonnollinen henkilö on asunut Alankomaissa alle 8 vuotta.

Luonnollisen henkilön, jolla on merkittävä osakeomistus, katsotaan muuttohetkellä luovuttavan omistamansa osakkeet niiden todennäköisestä luovutushinnasta. Veron perusteena on omaisuuden hankintahinnan ja muuttohetken käyvän arvon erotus. Jos luonnollinen henkilö ei ole aiemmin ollut Alankomaissa asuva, hankintamenona voidaan tietyissä tilanteissa pitää osakkeiden käypää arvoa maahanmuuttohetkellä.

Alankomaiden luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta on muutettu EUT:n antamien tuomioiden johdosta, joten veroa ei peritä välittömästi maastapoistumishetkellä. Luonnollisen henkilön on muuttovuonna annettava ilmoitus Alankomaiden verohallinnolle, jonka johdosta hänelle voidaan antaa niin sanottu suojaava verotuspäätös, jossa määrättyä veroa voidaan lykätä myöhemmin maksettavaksi. Suojaavan verotuspäätöksen tarkoitus on, että Alankomaista muuttava luonnollinen henkilö ei joudu epäedulliseen asemaan (Alankomaiden verotuksen näkökulmasta) verrattuna luonnolliseen henkilöön, joka ei muuta maasta.

Luonnolliselle henkilölle myönnetään automaattisesti maksunlykkäys tai hän voi hakea maksunlykkäystä. Lykätyille maksuerille ei lasketa viivästyskorkoa, mutta maksunlykkäyksen saaminen voi tietyissä tilanteissa vaatia vakuuden asettamista. Vakuuden asettamista ei edellytetä, jos luonnollinen henkilö muuttaa EU-jäsenvaltioon tai ETA-alueella sijaitsevaan valtioon.

Osakkeiden osalta maksunlykkäyksellä ja siten velvollisuudella maksaa maastapoistumisveroa ei ole määräaikaa, vaan se on ikuinen. Maksunlykkäys kuitenkin päättyy, jos luonnollinen henkilö luovuttaa osakkeet, yhtiö purkautuu tai hän menehtyy. Jos yhtiön maksaa osinkoa tai pääomanpalautusta osakkeille, osa lykätystä verosta tulee maksettavaksi. Mahdollinen ulkomaille maksettava vero voidaan ottaa huomioon maastapoistumisverotuksessa siten, että Alankomaiden verotuksen näkökulmasta verorasitus ei kasva korkeammaksi kuin sellaisen luonnollisen henkilön osalta, joka ei ole muuttanut maasta.

Maksunlykkäys, joka on myönnetty luonnolliselle henkilölle tämän muuttaessa EU-jäsenvaltioon tai ETA-alueella sijaitsevaan valtioon päättyy, jos luonnollinen muuttaa näiden alueiden ulkopuolelle. Tällöin luonnollinen henkilö voi kuitenkin hakea uutta maksunlykkäystä, jonka myöntäminen voi vaatia vakuuden asettamista.

Jos veroviranomainen ei saa automaattisesti tietoa maksunlykkäyksen (osin) päättävästä tapahtumasta, maksunlykkäys voi edellyttää verovelvolliselta tietojen antamista Alankomaiden verohallinnolle.

Maksunlykkäys peruutetaan ja vero tulee maksettavaksi, jos luonnollinen henkilö ei noudata maksunlykkäystä koskevaa sääntelyä.

Muuttohetken jälkeinen omaisuuden arvonalentuminen otetaan huomioon maastapoistumisverotuksessa, jos omaisuuden arvo on sen tosiasiallisen luovutuksen hetkellä alentunut ja arvon aleneminen ei johdu osingonmaksusta.

Alankomaat pyrkivät neuvottelemaan verosopimukseen artiklan, joka ei estä aiemman asuinvaltion oikeutta verottaa asumisaikana muodostunutta arvonnousua.

5.2.5 Itävalta

Itävallassa on käytössä yleinen luonnollisten henkilöiden maastapoistumisvero, joka tulee sovellettavaksi tilanteessa, jossa luonnollinen henkilö muuttaa asuinpaikkansa pois Itävallasta siten, että Itävalta menettää kokonaan tai osittain verotusoikeutensa hänen omistamaansa sääntönsä soveltamisalaan kuuluvaan omaisuuteen. Maastapoistumisvero koskee esimerkiksi yritysten osakkeita ja joukkovelkakirjoja. Lisäksi maastapoistumisverotus koskee tilanteita, joissa omaisuutta tai johdannaisinstrumentteja luovutetaan vastikkeetta henkilölle, joka ei ole Itävallassa asuva tai ulkomaiselle säätiölle. Itävallan verotusoikeuden menetys voi johtua joko Itävallan sisäisestä sääntelystä tai verosopimuksista. Maastapoistumisverotus koskee myös tilannetta, jossa luonnollinen henkilö säilyy Itävallan sääntelyn mukaisesti Itävallassa asuvana, mutta hänen verosopimuksen mukainen asuinpaikkansa siirtyy ulkomaille ja tämä johtaa Itävallan verotusoikeuden rajoittumiseen. Maastapoistumisverotus koskee myös tilanteita, joissa Itävallan verotusoikeus menetetään oikeudellisen toimintaympäristön muutoksen johdosta, vaikka muita muutoksia ei tapahtuisi.

Maastapoistumisvero koskee varojen siirtoa lahjoina, perintönä ja osituksessa. Lisäksi yksityisille elinkeinonharjoittajien ja kiinteiden toimipaikkojen varojen siirtoa toisessa valtiossa sijaitsevaan liiketoimintaan tai kiinteään toimipaikkaan koskee maastapoistumisverotus.

Maastapoistumisverotus koskee kaikkea yksityisesti omistettua omaisuutta ja oikeuksia, jotka voivat tuottaa tuloa pääomalle. Lisäksi maastapoistumisverotus koskee liikeomaisuutta. Yritysjärjestelyissä saatua omaisuutta koskee erityissääntely ja verotusta voidaan lykätä omaisuuden luovutukseen saakka.

Luonnollisen henkilön katsotaan luovuttaneen omaisuuden sen markkina-arvosta verotuksellisen asuinvaltion muuttohetkellä. Veron peruste on omaisuuden todennäköisen luovutushinnan ja omaisuuden alkuperäisen hankintameno erotus. Verovelvollisen on ilmoitettava verotuksellisen kotipaikan tai sääntelyn soveltamisalaan kuuluvan omaisuuden siirrosta Itävallan verohallinnolle.

Kun luonnollinen henkilö muuttaa Itävaltaan, omaisuuden hankintameno voidaan päivittää muuttohetken käypään arvoon. Itävalta ei kuitenkaan ole sidottu toisen valtion arvioon omaisuuden arvosta, jos henkilö on maastapoistumisverotuksen kohteena valtiossa, josta hän muuttaa Itävaltaan.

Jos luonnollinen henkilö muuttaa verotuksellisen asuinpaikkansa tai siirtää omaisuutta EU/ETA-alueen ulkopuolelle, maastapoistumisvero tulee maksettavaksi välittömästi. Verovelvollinen voi veroilmoituksella pyytää maksunlykkäystä omaisuuden tosiasialliseen luovutukseen saakka, jos hän muuttaa EU- tai ETA-alueelle, tai varat siirretään vastikkeetta henkilölle, joka asuu EU- tai ETA-alueella. Maksunlykkäystä on vaadittava muuttovuoden verotuksessa ja sitä ei voi hakea tämän jälkeen.

Jos Itävallan verotusoikeus rajoittuu suhteessa toiseen EU/ETA-valtioon esimerkiksi tilanteessa, jossa omaisuutta lahjoitetaan toisessa valtiossa asuvaan säätiöön, maastapoistumisvero

määrätään välittömästi, mutta sen maksu voidaan hakemuksesta jakaa viidelle vuodelle. Myös liikeomaisuuden siirrosta aiheutuvan maastapoistumisveron maksu voidaan hakemuksesta jakaa useammalle vuodelle. Veronmaksun jakaminen usealle vuodelle voidaan menettää esimerkiksi, jos siirretty omaisuus luovutetaan. Verovelvollisen on ilmoitettava Itävallan verohallinnolle maksun lykkäämisen päättävistä tapahtumista.

Lykätty vero tulee maksuun, kun omaisuus luovutetaan, henkilö muuttaa EU- tai ETA-alueen ulkopuolelle tai omaisuus luovutetaan vastikkeetta henkilölle, joka asuu EU- tai ETA-alueen ulkopuolella. Verotus toteutetaan oikaisemalla muuttovuoden verotusta. Luonnollisella henkilöllä on velvollisuus ilmoittaa maksunlykkäyksen päättävästä tapahtumasta Itävallan verohallinnolle.

Omaisuuksien arvonaleneminen maastamuuton ja omaisuuden tosiasiallisen luovutuksen välillä voidaan ottaa huomioon enintään maastapoistumishetkelle määritettyyn arvoon saakka, jos sitä ei ole otettu huomioon toisen valtion verotuksessa. Jos maastapoistumisvero on kannettu välittömästi muuttohetkellä, maastamuuton jälkeisiä arvomuutoksia ei oteta huomioon.

Ilmoitusvelvollisuuksien laiminlyönti voidaan katsoa verorikokseksi (Finanzstrafgesetz).

Itävalta katsoo, että verosopimukset eivät lähtökohtaisesti rajoita maastapoistumisverotusta, koska maastapoistumisverotus realisoituu ennen muuttoa.

5.2.6 Saksa

Saksassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus, jota koskevaa sääntelyä on muutettu vuoden 2022 alusta. Veroa sovelletaan henkilöihin, jotka ovat olleet Saksassa yleisesti verovelvollisia vähintään seitsemän vuotta viimeisen kahdeksantoista vuoden aikana. Vero koskee saksalaisten ja ulkomaisten yhtiöiden osakkeita, jos luonnollinen henkilö omistaa muuttohetkellä, tai on edeltävän viiden viime vuoden aikana omistanut, vähintään yhden prosentin yhtiöstä suoraan tai välillisesti.

Maastapoistumisverotusta sovelletaan myös tilanteessa, jossa säännöksen soveltumisalaan kuuluva henkilö siirtää vastikkeettomasti omaisuutta sellaiselle henkilölle, joka ei ole Saksassa yleisesti verovelvollinen tai jos Saksa muutoin menettäisi verotusoikeutensa osakkeiden luovutuksesta syntyvään tuloon. Osakkeet katsotaan luovutettavan käyvästä arvosta muutto-, tai luovutushetkellä ja veronalainen tulo lasketaan vähentämällä käyvästä arvosta osakkeiden hankintahinta.

Luonnollisen henkilön on annettava veroviranomaiselle ilmoitus maastapoistumisverotuksen realisoivasta tapahtumasta. Riippumatta siitä, muuttaako verovelvollinen EU-valtioon, ETA-valtioon tai kolmanteen maahan, vero tulee maksettavaksi heti. Verovelvollinen voi myös valita veron maksamisen seitsemän vuoden aikana, jolloin lykättylle verolle ei peritä korkoa. Jos vero maksetaan seitsemän vuoden aikana, verolle voidaan vaatia vakuus.

Luonnollisen henkilön on vuosittain annettava Saksan veroviranomaiselle ilmoitus asuinpaikastaan ja siitä, että osakkeita ei ole luovutettu. Maksamatta oleva vero tulee maksuun heti, jos luonnollinen henkilö luovuttaa osakkeita, hän ei noudata maksuohjelmaa, hän ei täytä ilmoitusvelvollisuuttaan tai osakkeille maksetaan huomattavaa tuloa.

Jos henkilö palaa yleisesti verovelvolliseksi Saksaan seitsemän vuoden kuluessa, vero poistetaan. Tätä määräaikaa voidaan hakemuksesta jatkaa 12 vuoteen.

Lisäksi vain Saksan kansalaisia koskee erillinen laajennettu rajoitettu verovelvollisuus, joka tulee sovellettavaksi, kun Saksan kansalainen muuttaa matalan verotuksen maahan, mutta säilyttää samalla olennaiset taloudelliset siteet Saksaan.

5.2.7 Puola

Puolassa on käytössä yleinen luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus. Verovelvollisuus syntyy, jos luonnollinen henkilö siirtää asuinpaikkansa pois Puolasta ja Puola menettää oikeutensa verottaa hänen omaisuutensa luovutuksia. Maastapoistumisvero koskee oikeuksia ja velvollisuuksia kommandiittiyhtiöissä, omistusosuuksia yhtiöissä, osakkeita ja muita arvopapereita sekä johdannaisia, todistuksia ja saamisoikeuksia. Omaisuus kuuluu maastapoistumisverotuksen soveltamisalaan riippumatta siitä, onko omaisuus hankittu Puolassa asumisaikana vai ennen sitä tai mikä on yksittäisen omaisuuserän arvo.

Sääntely tulee sovellettavaksi myös, jos luonnollinen henkilö siirtää omaisuutta Puolan ulkopuolelle siten, että omaisuus pysyy saman henkilön omistuksessa ja Puola menettää oikeutensa verotuloon kyseisen omaisuuden myynnistä. Veron peruste on omaisuuden realisoitumaton arvonnousu.

Maastapoistumisverotus edellyttää, että luonnollisen henkilön asuinpaikka on ollut Puolassa vähintään viisi vuotta siirtohetkeä edeltävää päivää laskettavista kymmenestä vuodesta ja veronalaista omaisuutta on yli 4 000 000 Puolan zlotyn arvosta. Vero tulee maksettavaksi verovelvollisuuden syntymishetkellä. Verovelvollisen on annettava Puolan veroviranomaiselle ilmoitus, kun verovelvollisuus syntyy.

Jos luonnollinen henkilö muuttaa, tai omaisuus siirretään EU-valtioon tai ETA-alueen valtioon, jonka kanssa Puolalla on perintädirektiiviä vastaava sopimus, verovelvollinen voi hakea maksunlykkäystä, eli veron maksamista erissä, enintään 5 vuoden aikana.

Jos luonnollinen henkilö siirtää asuinpaikkansa tai maastapoistumisverotuksen kohteena olleen omaisuuden takaisin Puolaan siirtohetkeä seuraavien viiden vuoden aikana, hän voi hakea veronpalautusta.

5.2.8 Ranska

Ranskassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisvero, joka koskee luonnollisen henkilön verotuksellisen kotipaikan siirtoa pois Ranskasta. Veroa sovelletaan luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat olleet Ranskassa asuvia vähintään kuusi vuotta kotipaikan siirtoa edeltäneestä kymmenestä vuodesta. Veron peruste on omaisuuden realisoitumaton arvonnousu muuttohetkeä edeltävänä päivänä.

Veronalaisina varoina pidetään muun muassa luonnollisen henkilön huomattavaa suoraa tai välillisesti osakeomistusta, muita arvopapereita ja osuuksia. Osakeomistusta pidetään huomattavana, jos luonnollisen henkilön ja hänen perheenjäsenensä omistus oikeuttaa saamaan vähintään 50 prosenttia yhtiön voittovaroista, tai jos osakeomistuksen arvo ylittää 800 000 euroa.

Maastapoistumisverotuksessa realisoitumattomana luovutusvoittona pidetään verotuksellisen kotipaikan käyvän arvon ja omaisuuden hankintamenon erotusta. Jos luonnollisen henkilön aiemman luovutusvoiton verotusta on lykätty Ranskassa, maastapoistumisverotuksessa omaisuuden arvona pidetään alkuperäistä luovutushintaa. Realisoitumattomia luovutustappioita ei huomioida maastapoistumisverotuksessa. Muuttovuonna tai aikaisempina vuosina realisoitu-

neita luovutustappioita ei huomioida maastapoistumisverotuksessa. Ranskan sääntely ei edellytä, että toisen valtion maastapoistumisverotus olisi huomioitava tilanteessa, jossa sellainen on kohdistunut Ranskaan muuttaneeseen henkilöön.

Vero tulee maksettavaksi, kun verotuksellinen kotipaikka siirretään Ranskasta. Luonnollisen henkilön on annettava ilmoitus muutosta Ranskan verohallinnolle ja veronmaksun lykkäystä on haettava ennen verotuksellisen kotipaikan siirtoa.

Veron maksulle voidaan myöntää lykkäys joko automaattisesti tai pyynnöstä. Lykkäys myönnetään automaattisesti, jos luonnollinen henkilö muuttaa verotuksellisen kotipaikkansa EU-alueelle tai muulle alueelle, jonka kanssa Ranska on solminut keskinäistä hallinnollista yhteistyötä koskevan sopimuksen, jolla tähdätään veron kiertämisen ja verojen välttelyn estämiseen, sekä sopimuksen, joka mahdollistaa keskinäisen yhteistyön verojen keräämisessä. Automaattinen lykkäys edellyttää myös sitä, että valtiota ei ole määritelty Ranskassa yhteistyöhaluttomaksi valtioksi. Jos veron maksua lykätään, on tiettyjen omaisuuserien osalta annettava ilmoitus vuosittain. Myös uudesta verotuksellisen kotipaikan muutosta ja omaisuuden luovutuksesta on annettava ilmoitus Ranskan veroviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti johtaa veron maksuunpanoon. Henkilö voi kuitenkin vielä täydentää ilmoitustaan saatuaan ilmoituksen laiminlyönnistä Ranskan verohallinnolta.

Jos luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen kotipaikkansa alueelle, joka ei täytä automaattisen lykkäyksen edellytyksiä, lykkäyksen voi saada hakemuksesta. Tällöin maksunlykkäykselle voidaan asettaa edellytyksiä, joita ovat muun muassa veroasioista vastaavan asianhoitajan nimeäminen sekä riittävän vakuuden asettaminen ennen maastamuuttoa.

Jos luonnollinen henkilö, joka on saanut maksunlykkäyksen muuttaa sellaiseen valtioon, jonka osalta ei voida myöntää automaattista maksunlykkäystä, on maksunlykkäystä haettava uudelleen. Mikäli lykkäystä ei haeta tai sitä ei voida myöntää, lykkäys päättyy.

Veronmaksun lykkäys päättyy ja vero tulee maksettavaksi, jos omaisuus luovutetaan. Omaisuuden arvonaleneminen verotuksen kotipaikan siirron ja omaisuuden luovutuksen välillä otetaan huomioon maksettavaksi tulevan maastapoistumisveron määrässä.

Määrätty vero perutaan ja jo maksettu vero palautetaan, jos omaisuutta, jonka arvo muuttohetkellä oli alle 2 570 000 euroa, ei ole luovutettu kahden vuoden kuluessa muuttohetkestä. Jos omaisuuden arvo muuttohetkellä oli yli 2 570 000 euroa, vero palautetaan, jos omaisuutta ei ole luovutettu viiden vuoden kuluessa muuttohetkestä.

Vero perutaan tai palautetaan myös, jos luonnollinen henkilö menehtyy ja hän on omistanut omaisuuden menehtymiseen saakka. Jos luonnollinen henkilö ei ole luovuttanut omaisuutta ja hän siirtää verotuksellisen kotipaikkansa takaisin Ranskaan ennen kahden/viiden vuoden määräajan täyttymistä, vero poistetaan.

5.2.9 Espanja

Espanjassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus. Sitä sovelletaan tilanteissa, joissa luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen asuinpaikkansa pois Espanjasta. Veron peruste on omaisuuden realisoitumaton arvonnousu, joka lasketaan omaisuuden todennäköisen luovutushinnan ja omaisuuden alkuperäisen arvonnousutulon erotuksesta. Veronalaista omaisuutta ovat muuttohetken mukaiset osakeomistukset ja osuudet yrityksissä, yhteissijoituksissa, säätiöissä ja trusteissa. Sääntely koskee myös yksityiseen eläkevakuutukseen maksettua suoritusta.

Maastapoistumisverotusta sovelletaan luonnolliseen henkilöön, joka on ollut Espanjassa verotuksellisesti asuva vähintään kymmenen verokautta muuttokautta edeltävästä 15 verokaudesta. Maastapoistumisverotusta sovelletaan vain, jos luonnollisen henkilön osakkeiden tai omistusten markkina-arvo muuttohetkellä ylittää 4 000 000 euroa. Jos edeltävä raja ei täyty, maastapoistumisvero tulee kuitenkin sovellettavaksi, jos luonnollisen henkilön omistus yhteisöstä on yli 25 prosenttia ja tämän omistuksen markkina-arvo on yli 1 000 000 euroa.

Vero tulee maksettavaksi välittömästi muuttohetkellä. Veron maksulle voidaan kuitenkin hakeuksesta myöntää lykkäys, jos luonnollinen henkilö siirtää asuinpaikkansa tilapäisen työskentelyn vuoksi valtioon, joka ei ole niin sanottu mustan listan valtio. Lykkäys voidaan myöntää myös tilanteessa, jossa tilapäinen muutto tapahtuu valtioon, joka on tehnyt Espanjan kanssa tietojenvaihtolausekkeen sisältävän verosopimuksen. Tilapäisen työskentelyn perusteella myönnetyn lykkäyksen enimmäisaika on pääsääntöisesti viisi vuotta, mutta siihen on mahdollista hakea jatkoa. Lykkäys päättyy ja vero tulee maksettavaksi, jos osakkeet tai osuudet luovutetaan.

Veronmaksua voidaan lykätä myös tilanteessa, jossa luonnollisen henkilön verotuksellinen asuinpaikka siirtyy Espanjasta EU- tai ETA-alueen valtioon, joka on sitoutunut tehokkaaseen keskinäiseen tietojenvaihtoon. Vero erääntyy maksettavaksi, jos luonnollinen henkilö luovuttaa veron perusteena olevan omaisuuden 10 vuoden aikana siitä, kun hän oli verovelvollinen Espanjassa. Vero tulee maksettavaksi myös, jos luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen asuinpaikkansa EU- tai ETA-alueen ulkopuolelle tai hän laiminlyö tiedonantovelvollisuutensa Espanjan veroviranomaiselle.

Jos luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen asuinpaikkansa takaisin Espanjaan 10 vuoden kuluessa, veron määrä, mukaan lukien sille lasketut korot mitätöityvät. Jos veroa on jo maksettu, luonnollinen henkilö on oikeutettu veronpalautukseen.

Jos osakkeet tai osuudet luovutetaan mainitun 10 vuoden ajanjakson aikana, veron määrää voidaan oikaista. Jos veron lykkäyksen päättävää tapahtumaa ei ole tapahtunut 10 vuoden kuluessa, vero mitätöityy.

5.2.10 Kanada

Kanadassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus, joka koskee tilannetta, jossa luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen kotipaikkansa pois Kanadasta. Luonnollisen henkilön katsotaan verotuksessa luovuttavan omaisuuden maastapoistumishetkellä sen käyvästä arvosta. Maastapoistumisvero ei koske omaisuuseriä, jotka on erikseen säädetty siitä vapaaksi. Maastapoistumisveron peruste on omaisuuden realisoitumaton arvonnousu. Se laskeaan vähentämällä omaisuuden käyvästä arvosta omaisuuden hankintameno.

Maastapoistumisverosta vapaaksi on säädetty muun ohessa Kanadassa sijaitseva kiinteä omaisuus, Kanadassa sijaitseva kiinteä toimipaikka sekä erilaisia eläke- ja säästöjärjestelyjä. Lisäksi verosta on vapautettu omaisuus, jonka luonnollinen henkilö omisti ennen verotuksellisen kotipaikan siirtoa Kanadaan tai jonka hän on perinyt kotipaikan muuton jälkeen, jos luonnollinen henkilö on ollut Kanadassa verotuksellisesti asuva alle 60 kuukautta poismuuttoa edeltävän 10 vuoden aikana.

Luonnollisen henkilön on annettava Kanadan veroviranomaiselle ilmoitus muuttovuonna. Lisäksi on annettava myös erillinen ilmoitus realisoitumattoman voiton tai tappion määrästä, jos

omaisuuden arvo ylittää 25 000 Kanadan dollaria. Tietyt omaisuuserät, kuten alle 10 000 Kanadan dollarin arvoinen henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettu omaisuus (esimerkiksi auto), on vapautettu tästä erillisestä ilmoitusvelvollisuudesta.

Luonnollinen henkilö voi hakea veronmaksun lykkäämistä. Jos lykättävän veron määrä ylittää 16 500 Kanadan dollaria, luonnollisen henkilön on asetettava vakuus. Lykätty vero tulee maksettavaksi, kun omaisuus luovutetaan. Lykätylle verolle ei peritä korkoa.

Jos luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen kotipaikkansa takaisin Kanadaan ja hän omistaa edelleen kokonaan tai osittain omaisuuden, hän voi vaatia maastapoistumisveron määrän uudelleenarviointia. Uudelleenarvointi voi johtaa vakuuden palauttamiseen.

5.2.11 Yhdysvallat

Yhdysvalloissa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotus, joka tulee sovellettavaksi, jos luonnollinen henkilö luopuu Yhdysvaltojen kansalaisuudesta tai muuttaa verotuksellisen kotipaikkansa pois Yhdysvalloista. Maastamuuttoon, joka on tapahtunut 17.5.2008 jälkeen, sovelletaan luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta, jos:

- Luonnollisen henkilön muuttohetkeä edeltäviltä viideltä vuodelta laskettu keskimääräinen vuosittain maksettavaksi tuleva tuloveron nettomäärä on yli 124 000 dollaria.
- Luonnollisen henkilön nettovarallisuuden arvo muuttohetkellä on 2 miljoonaa dollaria tai enemmän.
- Luonnollinen henkilö ei pysty osoittamaan, että hän on täyttänyt kaikki veronmaksamiseen liittyvät velvoitteet muuttohetkeä edeltävien viiden vuoden aikana.

Luonnollisen henkilön katsotaan luovuttavan kaiken omaisuutensa käyvästä markkina-arvosta maastamuuttoa edeltävänä päivänä. Tietyt omaisuuserät on kuitenkin säädetty maastapoistumisverotuksen ulkopuolelle. Muuttovuoden luovutusvoitot ja –tappiot lasketaan pääosin normaalisti ja kokonaistulosta tehdään enintään vuosittain inflaation perusteella säädettävä vähennys, joka vuodelta 2020 oli 737 000 dollaria. Vähennys tehdään enintään tulon määrään asti.

Veron maksamiselle voi hakea lykkäystä omaisuuden luovutukseen saakka. Maksunlykkäys edellyttää vakuuden asettamista ja lykätyille maksuerille lasketaan viivästyskorkoa. Jos veron maksua on lykätty, luonnollisen henkilön pitää vuosittain antaa ilmoitus Yhdysvaltojen verohallinnolle.

5.2.12 Australia

Australiassa on käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisvero, joka tulee sovellettavaksi, kun Australiassa muuten kuin väliaikaisesti asunut luonnollinen henkilö siirtää verotuksellisen asuinpaikkansa pois Australiasta. Veron perustana on omaisuuden realisoitumaton arvonnousu ja sitä sovelletaan kaikkeen omaisuuteen, jota ei pidetä ”verotettavana australialaisena omaisuutena” (taxable Australian property). Veron määrä lasketaan vähentämällä omaisuuden muuttohetken markkina-arvosta omaisuuden hankintahinta.

Vero voi tulla maksettavaksi muuttovuonna. Luonnollinen henkilö voi kuitenkin valita, että luovutusvoitto tai tappio sivuutetaan. Tämän johdosta kaikkea hänen omaisuuttaan käsitellään ”verotettavana australialaisena omaisuutena”, ja hänen ei katsota luovuttavan omaisuutta muuttohetkellä. Tämä johtaa omaisuuden myöhemmän luovutuksen verotukseen Australiassa, vaikka

luonnollinen henkilö ei tällöin olisi Australiassa verotuksellisesti asuva. Tämän vuoksi luonnollinen henkilö voi menettää vain Australiassa asuvia henkilöitä koskevia verohelpotuksia.

5.2.13 Yhdistynyt kuningaskunta

Yhdistyneessä kuningaskunnassa ei ole käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta koskevaa sääntelyä. Yhdistyneessä kuningaskunnassa on kuitenkin käytössä sääntelyä, joka laajentaa verovelvollisuutta tilanteessa, jossa luonnollinen henkilö palaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tilapäisen maastamuuton jälkeen. Sääntelyn tavoitteena on puuttua tilanteeseen, jossa luonnollinen henkilö muuttaa lyhytaikaisesti maasta luovuttaakseen siellä omaisuutta ja välttääkseen Yhdistyneen kuningaskunnan veron.

Jos luonnollinen henkilö palaa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan viiden vuoden kuluessa maastamuutosta ja hänen asuinpaikkansa on ollut Yhdistyneessä kuningaskunnassa vähintään neljä vuotta maastamuuttoa edeltäneestä seitsemästä vuodesta, Yhdistynyt kuningaskunta perii veroa myös tietyistä tuloista, jotka ovat realisoituneet sinä aikana, kun henkilö asui ulkomailla. Luovutusvoittojen osalta tämä koskee vain sellaisen omaisuuden luovutuksia, joka oli hankittu jo ennen, kun luonnollinen henkilö muutti pois Yhdistyneestä kuningaskunnasta.

Jos Yhdistynyt kuningaskunta perii veroa ulkomailla asumisen aikana realisoituneesta tulosta, ulkomaille maksettu vero voidaan tietyissä tilanteissa hyvittää.

5.2.14 Irlanti

Irlannissa ei ole käytössä luonnollisten henkilöiden maastapoistumisverotusta koskevaa sääntelyä. Irlannissa on kuitenkin käytössä sääntely, jonka tarkoitus on puuttua luovutusvoittoverotuksen välttelyyn tilapäisellä muutolla. Sääntelyä sovelletaan luonnollisiin henkilöihin, jotka verotussyistä hakeutuvat tilapäisesti verotuksellisesti muualla kuin Irlannissa asuviksi.

Tilapäisesti muualla kuin Irlannissa verotuksellisesti asuvana pidetään henkilöä, joka muuttaa pois Irlannista, mutta josta tulee uudelleen Irlannissa asuva muuttovuotta seuraavien viiden vuoden aikana. Jos muualla kuin Irlannissa asuva tänä aikana luovuttaa kaikki tai osan merkittävästä omistussuudesta Irlannissa tai muualla sijaitsevasta yhtiöstä, jonka hän omisti ennen Irlannista muuttamista, katsotaan hänen myyneen omistussuutensa muuttovuoden viimeisenä päivänä sen markkina-arvosta. Merkittävänä omistussuutena pidetään sellaista osuutta, joka vastaa vähintään viittä prosenttia yrityksen kokonaisarvosta tai sen arvo on suurempi kuin 500 000 euroa.

Jos sääntely tulee sovellettavaksi, maksettavaksi tulevan veron määrässä otetaan huomioon omaisuuden arvon muutos. Veron määrän laskennassa käytetään omaisuuden luovutuspäivän käypää arvoa.

6 Lausuntopalaute

Esityksestä järjestettiin lausuntokierros ajalla 12.8.2022–12.9.2022. Lausuntoa pyydettiin seuraavilta, yhteensä 33 taholta: Aalto-yliopisto, Akava ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Finanssiala ry, Finnwatch ry, Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Keskuskauppakamari, oikeusministeriö, Perheyritysten liitto ry, Professori Juha Lindgren, Professori Marianne Malmgrén, Professori Marjaana Helminen, Professori Pekka Nykänen, Professori Reijo Knuutinen, Pääomasijoittajat ry, STTK ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestä SAK ry, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Taloushallintoliitto ry, Suomen Tilintarkastajat ry, Suomen Veroasiantuntijat ry, Suomen Yrittäjät ry, Tampereen yliopisto, Teknoliiketoimiala

Turun yliopisto, työ- ja elinkeinoministeriö, työelämäprofessori Timo Viherkenttä, Vaasan yliopisto, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT, Verohallinto sekä Veronmaksajain Keskusliitto ry.

Lausunnon antoivat Akava ry, Finnwatch ry, Helsingin kaupunki, Finanssiala ry, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT, Veronmaksajain Keskusliitto ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Veroasiantuntijat ry, KPMG Oy Ab, Pääomasijoittajat ry, oikeusministeriö, Itä-Suomen yliopisto, oikeustieteiden laitos; yliopistonlehtori Mika Nissinen, Turun yliopiston kauppakorkeakoulu; väitöskirjatutkija Hannu Itälä, Turun yliopisto; professori Reijo Knuutinen, Vaasan yliopisto; professori Juha Lindgren, Tampereen yliopisto; yliopistonlehtori Martti Nieminen, Aalto-yliopisto; professori Timo Viherkenttä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Teknologiateollisuus ry, Suomen Ekonomit ry, Suomen Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Yrittäjät ry, Finnish Business Angels Network ry - FiBAN, Perheyritysten liitto ry, Professori Pekka Nykänen, yliopistonlehtori Katriina Pankakoski, apulaisprofessori Moritz Scherleitner, oikeustieteen tohtori Marianne Malmgrén, STTK ry sekä Verohallinto. Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ollut asiasta lausuttavaa. Lisäksi lausunnon antoi yksityinen henkilö. Lausuntoja annettiin yhteensä 34 kappaletta.

Muun muassa oikeusministeriön lausunnossa todettiin, että sääntelyllä on linkki perustuslain 81 §:ään sekä mahdollisesti omaisuuden suojaan kaksinkertaisen verotuksen välttämisen osalta, minkä lisäksi tietyt rajaukset sivuavat yhdenvertaisuussääntelyä, ja että esityksessä tulisi arvioida ehdotetun sääntelyn suhdetta perustuslakiin sekä säätämisyjärjestystä. Hallituksen esitystä on palautteen johdosta täsmennetty siten, että esitykseen on sisällytetty suhdetta perustuslakiin sekä säätämisyjärjestystä käsittelevä kappale.

Eräissä lausunnoissa todettiin, että jotkin ehdotetuista säännöksistä, esimerkiksi niin kutsutut välilliset omistukset, luovutustappioiden käsittely sekä lahjoitukset arvonnousutulon verotuksen realisoivina luovutuksina voivat olla ongelmallisia suhteessa EU-oikeuteen. Esitystä on täsmennetty siten, että arvonnousutulon perusteella määrättävästä verosta voitaisiin vähentää lahjansaajalle määrätty lahjavero, ja siten tällä sääntelyllä poistettaisiin ongelmallisuus suhteessa EU-oikeuteen. Esitystä on lisäksi täsmennetty siten, että arvonnousutulon veronalaisesta omaisuudesta on poistettu välilliset omistukset. Esitystä on lisäksi muutettu siten, että TVL:n 50 §:n mukaisesti vahvistetut luovutustappiot ovat vähennyskelpoisia arvonnousutulon laskennallisesta luovutusvoitosta. Lisäksi käyttämättömien, TVL:n 50 §:n nojalla vahvistettujen luovutustappioiden perusteella voidaan arvonnousutulon perusteella määrättävän veron määrää oikaista, mikäli verovelvollisella on tällaisia käyttämättömiä luovutustappiota hänen luovuttaessaan arvonnousutulon alaisen omaisuuden vastikkeellisesti.

Eräissä lausunnoissa todettiin, että esitys soveltuisi taannehtivasti, koska niin kutsuttua kolmen vuoden sääntöä ei ollut rajattu pois soveltamisalasta. Esitystä on täsmennetty toisaalta määrittelemällä tarkemmin maasta lähdön hetkenä pidettävää ajankohtaa sekä toisaalta siten, että arvonnousutuloa koskevaa sääntelyä ei sovellettaisi henkilöihin, joiden kolmen vuoden säännön mukainen yleinen verovelvollisuus olisi tullut voimaan ennen lain voimaantuloa.

Lausuntopalautteessa on todettu, että esitystä tulisi tarkentaa arvonnousutulon alaisen omaisuuden omaisuuslajien ja arvonmäärityksen sekä tulon laskemisen ja ilmoittamisvelvollisuuden osalta. Esitystä on täsmennetty tarkentamalla arvonnousutulon alaisen omaisuuden käsitettä. TVL:n 46 b §:ään on lisätty säännökset sen osalta, että arvonnousutulon alaisen omaisuuden laskennallisena luovutushintana pidetään omaisuuden käypää arvoa luonnollisen henkilön maasta lähtöä edeltävän päivänä. Pykälään on lisäksi lisätty säännös omaisuuden käyvän arvon määrittämisestä.

Lausuntopalautteen mukaan aikarajat verovelvollisuudelle ovat esityksessä liian lyhyitä tai epätasällisia. Esitykseen sisältyviä aikarajoja on yhtenäistetty sekä tarkennettu.

Eräiden lausunnonantajien mukaan euromääräiset alarajat ovat joidenkin mielestä liian alhaisia ja joidenkin mielestä liian korkeita. Esityksen euromääräisiin alarajoihin ei ole tehty esityksessä muutosta.

Lausuntopalautteen mukaan arviot vaikutuksesta verokertymään ovat summittaisia sekä Verohallinnolle ja verovelvolliselle aiheutuvien kustannusten suuruus jää epäselväksi. Vaikutusarviointiin on tehty joitakin täsmennyksiä.

Useiden lausunnonantajien, muun muassa Verohallinnon lausunnon mukaan, esitysluonnosta tulee jatkotyöstää, esitystä tulee täydentää useilta osin ja siirtää sääntelyn voimaantuloa verovuoden 2024 alkuun. Esitystä on jatkovalmistelussa useilta kohdin täydennetty.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Tuloverolaki

10 §. *Suomesta saatu tulo.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 15 kohta. Kohdassa säädettäisiin, että arvonnousutulon alaisesta omaisuudesta saatu tulo olisi Suomesta saatua tuloa. Suomessa on verosopimusten luovutusvoittoartiklojen nojalla verotusoikeus arvonnousutulon alaisesta omaisuudesta saatuun tuloon, koska se katsottaisiin ehdotetun uuden TVL:n 45 b §:n nojalla maasta lähtemistä edeltävän päivän veronalaiseksi pääomatuloksi. Verovelvollisen vaatimuksesta arvonnousutulo kuitenkin siirretään verotettavaksi myöhempään ajankohtaan. Tästä syystä uuden 15 kohdan lisääminen TVL:n 10 §:ään olisi tarpeen, jotta arvonnousutulon realisoituessa arvonnousutulon vastikkeellisen luovutuksen myötä tulo voitaisiin katsoa Suomesta saaduksi tuloksi.

45 b §. *Omaisuuuden arvonnousutulon verottaminen luovutuksena.* Tuloverolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 45 b §, jossa säädettäisiin luonnollisen henkilön omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävästä verosta.

Pykälän 1 momentin mukaan arvonnousutulo olisi veronalaista pääomatuloa. Momentin 1 kohdassa säädettäisiin luonnollisen henkilön verovelvollisuusaseman muutoksesta, joka loisi arvonnousutulon verovelvollisuuden. Momentin 1 kohdan mukaan arvonnousutulon verovelvollisuus syntyisi, mikäli henkilöstä tulee Suomen tuloverolainsäädännön nojalla rajoitetusti verovelvollinen tai kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan hänen asuinvaltiokseen tulee muu kuin Suomi. Edellä todettu määriteltäisiin maasta lähdöksi. Lainkohtaan on tehty lausuntopalautteen perusteella käsitteellisiä täsmennyksiä. Lisäksi momenttiin ehdotetaan lisättäväksi 2 kohta, jonka mukaan henkilön voitaisiin momentin 1 kohdan mukaisesti katsoa lähteneen maasta, mikäli luonnollista henkilöä ei TVL:n 11 §:n 1 momenttiin sisältyvän niin kutsutun kolmen vuoden säännön nojalla pidettäisi Suomessa yleisesti verovelvollisena. Tällä muutoksella pyritään ratkaisemaan lausuntopalautteessa esille tuodut kolmen vuoden sääntöön liittyvät soveltamisongelmat. Käytännössä muutos tarkoittaisi sitä, että kolmen vuoden soveltamisalan piirissä oleva Suomen kansalainen tulisi arvonnousutuloa koskevien säännösten soveltamisalan piiriin, kun kolmen vuoden säännön soveltaminen loppuisi, eli kun kolme vuotta on kulunut maasta lähdöstä tai TVL:n 11 §:n 1 momentissa tarkoitettut olennaiset siteet katkeavat.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että luonnollisen henkilön maasta lähdön hetkenä pidettäisiin sitä hetkeä, jolloin ensimmäinen 1 momentin 1 tai 2 kohdista, eli muutos yleisesti verovelvollisesta rajoitetusti verovelvolliseksi tai verosopimuksen mukaisen asuinvaltion muutos tapahtuu. Tällä pyrittäisiin osin ratkaisemaan lausuntokierroksen johdosta annetuissa lausunnoissa niin kutsutun kolmen vuoden säännön osalta esille nostettu ongelma.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin arvonnousutulon verotuksen realisoivista tapahtumista. Arvonnousutulon verotuksen realisoivina tapahtumina pidettäisiin 8 momentissa tarkemmin määritellyksi ehdotetun verotettavan omaisuuden luovuttamista vastikkeellisesti. Suomen siviilioikeudessa vastikkeelliset saannot ovat vakiintuneita käsitteitä. Vastikkeellisista luovutuksista tavallisimpia ovat kauppa ja vaihto. Vastikkeen laadulla ei ole merkitystä, kunhan se vain on rahanarvoinen etuus. Kaupalla luovutetun omaisuuden luovutushinta on rahana tai muuna vastikkeena saatu kauppahinta. Vaihto on irtainten ja kiinteiden esineiden vaihdantamuoto, jossa kumpikin osapuoli luovuttaa toiselle omaisuusesineen rahana maksettavan kauppahinnan sijasta tai sen lisäksi. Osakeyhtiön osakkeeseen voi liittyä oikeus tai velvollisuus sijoittaa yhtiöön osaketta vastaan muuta omaisuutta kuin rahaa. Tällaisen apportiomaisuuden sijoittamista osakeyhtiöön pidetään verotuksessa vaihtona, jossa annetaan vastikkeellisesti omaisuutta ja saadaan vastikkeellisesti osakkeita.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että arvonnousutulon verottamisen realisoivana tapahtumana pidettäisiin sitä, kun ehdotetun 45 b §:n 8 momentissa tarkemmin määriteltäväksi ehdotettu verotettava omaisuus luovutettaisiin lahjana. Vastikkeettomia luovutuksia ovat perintö, lahja ja ositus. Luovutus voi olla osittain vastikkeellinen ja osittainen vastikkeeton.

Jos omaisuus luovutetaan vastikkeellisesti käypää arvoa alempaan hintaan siten, että vastike on enintään kolme neljäsosaa omaisuuden käyvästä arvosta, kyseessä on perintö- ja lahjaverolain 18 §:n 3 momentissa tarkoitettu lahjanluonteinen kauppa- tai vaihto. Tällöin luovutus TVL:n 47 §:n 5 momentin mukaisesti jaetaan maksetun hinnan ja käyvän arvon suhteen perusteella vastikkeelliseen ja vastikkeettomaan osaan. Sääntelyä sovellettaisiin soveltuvin osin myös arvonnousutulon verotuksessa.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin, että arvonnousutulon verottamisen realisoivana tapahtumana pidettäisiin sitä, että varoja nostetaan takaisinostolla TVL:n 34 §:n mukaisesta ja ehdotetun TVL:n 45 b §:n 8 momentin 6 kohdassa arvonnousutulon verotettavaksi omaisuudeksi määritellyistä säästöhenkivakuutuksista, kapitalisaatiosopimuksesta ja määräaikaisista eläkevakuutuksista. Voimassa olevan TVL:n sääntelyn nojalla takaisinostoja säästöhenkivakuutuksista, kapitalisaatiosopimuksista ja määräaikaisista eläkevakuutuksista ei pidetä luovutuksena. Ehdotuksen valmistelussa on tavoitteena ollut ulottaa arvonnousutulon verotus myös niihin tilanteisiin, joissa varoja nostetaan mainituista vakuutus tuotteista takaisinostolla.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että arvonnousutulo katsottaisiin maasta lähtöä edeltävän päivän verovuoden pääomatuloksi, eli tulon katsottaisiin kohdistuvan ajalle, jolloin luonnollinen henkilö on Suomessa yleisesti verovelvollinen ja hänen verosopimuksen mukainen asuinvaltionsa on Suomi. Momentissa määriteltäisiin lisäksi muuttovuosi. Muuttovuodella tarkoitetaan verovuotta, jonka aikana luonnollinen henkilö lähtee maasta.

Edelleen 4 momentissa säädettäisiin, että verovelvollinen voisi ennen verotuksen päättymistä esittää vaatimuksen arvonnousutulon johdosta määrättävän veron lukemisesta muuttovuoden sijasta sen verovuoden verotuksessa, jonka aikana toteutuu arvonnousutulon verotuksen realisoivat tapahtuma joko vastikkeellisena luovutuksena, lahjana tai takaisinostona kapitalisaatiosopimuksesta.

Osituksella tarkoitetaan avioliittolain (234/1929) mukaista määrämuotoista, kahden todistajan allekirjoittamaa ositussopimusta tai käräjäoikeuden määräämän pesänjakajan tekemää toimitusositusta. Osituksessa puretaan puolisoiden aviovarallisuussuhde, jos puolisoilla on avio-oikeus toisen puolison omaisuuteen. Jos osituksessa toinen osapuoli saa omaisuutta yli avio-osuutensa määrän maksaen samalla luopuvalle osapuolelle tasingon nimellä vastiketta ulkopuolisin varoin, tältä osin on vakiintuneesti katsottu, että kyse on tavanomaisesta kaupasta.

Edelleen 4 momentissa säädettäisiin, että vero määrättäisiin 46 b §:ssä tarkoitetun laskennallisen luovutusvoiton 100 000 euroa ylittävältä osin.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin poikkeuksista edellä 2 momentissa säädettyyn arvonnousutulon verotuksen realisoivia tapahtumia koskevaan pääsääntöön. Arvonnousutulon verottamisen realisoivana vastikkeellisena luovutuksena ei kuitenkaan pidettäisi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 a–52 f:ssä tarkoitettuja yritysjärjestelyitä siltä osin kuin niissä ei suoriteta rahavastiketta. Yritysjärjestelyn seurauksena tapahtuneita saantoja ei ole tarkoituksenmukaista pitää arvonnousutulon realisoivana vastikkeellisena luovutuksena, koska arvonnousutulo kohdistuisi yritysjärjestelyn seurauksena saatuihin osakkeisiin.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin, että Verohallinto voisi verovelvollista kuultuaan lisätä arvonnousutulon sen verovuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee, jos verovelvollinen laiminlyö ilmoitusvelvollisuutensa arvonnousutulon alaisen omaisuuden luovutuksesta eikä kehotuksesta korjaa laiminlyöntiä. Verovelvollisen ilmoitusvelvollisuus perustuisi VML:n 7 §:ssä säädettyyn yleiseen ilmoitusvelvollisuuteen. Jos verovelvollinen laiminlöisi VML:n 7 §:ssä tarkemmin määritellyn ilmoitusvelvollisuutensa eikä kehotuksesta korjaisi laiminlyöntiä, Verohallinto voisi verovelvollista kuultuaan lisätä arvonnousutulon sen verovuoden tuloksi, jonka aikana laiminlyönti on tapahtunut. Tällä säännöksellä pyritään siihen, että verovelvollisen ilmoittamatta jättäminen esimerkiksi arvonnousutulon alaisen omaisuuden luovutuksesta ei johtaisi arvonnousutulon realisoitumattomuuteen. Verohallinto voisi antaa arvonnousuverovelvolliselle mahdollisuuden määrääjän puitteissa korjata ilmoitusvelvollisuuden puutteet. Jos arvonnousutulo-verovelvollinen ei ole vaatinut arvonnousutulon verottamista sinä verovuonna, kun arvonnousutulon realisoiva tapahtuma on toteutunut, vaan on jo suorittanut arvonnousutulon perusteella määrättävän veron, henkilöllä ei olisi tässä säännöksessä tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin rajauksista arvonnousutulon veronalaisuuteen. Momentin 1 kohdan mukaan arvonnousutuloa ei kuitenkaan siltä osin lueta tuloksi, kuin luovutus tapahtuu aikaisintaan kahdeksantena verovuonna muuttovuodesta tai sen jälkeen. Kansainvälisessä vertailussa ilmeni, että arvonnousutulon veronalaisuuden pituutta on joissakin valtioissa rajattu. Valmistelussa on pidetty tarkoituksenmukaisena, että nyt säädettävissä arvonnousutulon veronalaisuutta koskevissa säännöksissä rajataan verovelvollisuuden pituutta siten, ettei arvonnousutulon perusteella määrättävä vero olisi 'ikuinen'. Valmistelussa katsottiin, että aikarajan tulisi kuitenkin olla riittävän pitkä, mistä syystä valmistelussa on päädytty nyt ehdotettuun muotoiluun.

Momentin 2 kohdan mukaan arvonnousutuloa ei kuitenkaan luettaisi tuloksi, mikäli henkilö ei olisi ollut Suomessa yleisesti verovelvollinen vähintään viiden verovuoden ajan ja hänen verosopimuksen mukainen asuinvaltionsa ei ole ollut Suomi vähintään viiden verovuoden ajan maasta lähtöä edeltävien 10 verovuoden aikana. Säännöksellä pyritään rajaamaan arvonnousutuloa koskevien säännösten soveltumista henkilöihin, jotka tulevat Suomeen lyhyehköksi ajaksi työskentelemään, opiskelemaan tai muun vastaavaan syyn vuoksi.

Ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain (1551/1995) 2 §:n 3 momentissa verovelvollista pidetään ulkomailta tulevana palkansaajana enintään 48 kuukauden ajan laissa

tarkoitettujen työskentelyn alkamisesta ja niin kauan kuin tämä työskentely on yhtäjaksoista. Lausuntopalautteessa todettiin, että usein lain tarkoittama avainhenkilö tulee Suomeen jonkin verran ennen työskentelyn alkua sekä jää Suomeen joksikin ajaksi työskentelyn päätyttyä. Tästä syystä aikaa, jonka luonnollisen henkilön tulisi olla Suomessa yleisesti verovelvollinen tai verosopimuksen mukaan Suomessa asuva, ehdotetaan pidennettäväksi neljästä vuodesta viiteen vuoteen.

Momentin 3 kohdan mukaan, mikäli henkilön TVL:n 11 §:n 1 momenttiin sisältyvän, Suomen kansalaisia koskevan poikkeussäännön mukainen yleinen verovelvollisuus olisi alkanut ennen 1.1.2023, arvonnousutuloa ei luettaisi tuloksi. Tällä pyritään ratkaisemaan lausuntokierroksella saadussa lausuntopalautteessa esitetty ongelma sääntelyn mahdollisesta taannehtivasta soveltamisesta, mikäli arvonnousutuloa koskevia säännöksiä sovellettaisiin henkilöön, joka on jo ennen lain voimaantuloa lähtenyt maasta, mutta jota mainitun kolmen vuoden säännön vuoksi edelleen pidetään Suomessa yleisesti verovelvollisena.

Momentin 4 kohdan mukaan arvonnousutuloa ei kuitenkaan luettaisi tuloksi, jos omaisuuden arvonnousutulon verotettavan omaisuuden yhteenlaskettu käypä arvo olisi enintään 500 000 euroa ja omaisuuden arvonnousutulon verotettavan omaisuuden 46 b §:n 1 momentissa tarkoitettu laskennallinen luovutusvoitto olisi enintään 100 000 euroa. Molempien kohdassa mainittujen alarajojen tulisi täytyä, jotta luonnollisen henkilön katsottaisiin olevan arvonnousutuloa koskevien säännösten nojalla verovelvollinen. Tätä rajausta voidaan pitää tarpeellisena, koska se rajaisi sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle lyhyet oleskelut Suomessa sekä omaisuuden vähäisenä pidettävät arvonnousut, joiden verottamista ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Momentin 5 kohdan mukana arvonnousutuloa ei kuitenkaan luettaisi tuloksi, jos kyseisestä omaisuudesta kertyvään tuloon sovelletaan TVL:n säännöksiä ansiotulosta. Esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2014:66 on katsottu, että luonnollisen henkilön johdon kannustinjärjestelmästä osakeomistuksen perusteella saamaa tuloa voitiin tietyin rajoituksin pitää työsuhteen perusteella saatuna ansiotulona. Mikäli omaisuudesta kertynyttä tuloa verotetaan ansiotulona, ei ole tarvetta soveltaa samaan omaisuuteen arvonnousutuloa koskevia säännöksiä.

Pykälän 8 momentissa säädettäisiin arvonnousutulon verotettavasta omaisuudesta. Pykälän 8 momentin 1 kohtaan sisältyisivät arvonnousutuloverovelvollisen välittömässä omistuksessa olevat suomalaisen osakeyhtiön osakkeet, muun yhteisön vastaavat osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset sekä niihin rinnastuvien ulkomaisten yhtiöiden osakkeet, muiden ulkomaisten yhteisöjen vastaavat osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset.

Pykälän 8 momentin 2 kohdan mukaan arvonnousutulon verotettavaa omaisuutta olisivat kotimaisen sijoitusrahaston sijoitusrahasto-osuudet tai siihen rinnastettavan yhteissijoitusyrityksen osuudet sekä näitä vastaavat ulkomaisten sijoitusrahastojen sijoitusrahasto-osuudet sekä yhteissijoitusyritysten osuudet. Tähän sisältyisivät sijoitusrahastolaissa (213/2019) tarkoitettujen rahasto-osuudet ja muut yhteissijoitusyritysten osuudet, jotka täyttävät sijoitusrahastolainsäädännön edellytykset.

Pykälän 8 momentin 3 kohtaan sisältyisivät kotimaiset tai ulkomaalaiset joukkovelkakirjat tai muut vaihdantakelpoiset velkasitoumukset sekä tällaisesta oikeudesta annettu talletustodistukset. Tällä tarkoitettaisiin suomalaisten julkisten ja yksityisten osakeyhtiöiden ja muiden niitä vastaavien sekä suomalaisten että ulkomaisten yhteisöjen liikkeeseen laskemia joukkovelkakirjoja ja muita velkasitoumuksia sekä näistä annettuja talletustodistuksia. Joukkovelkakirjalainat

ovat yleiseen liikkeeseen laskettuja ja juoksuajaltaan pitkäaikaisia, yli vuoden pituisia, haltijapapereita, joissa lainan kokonaismäärä on jaettu useisiin pieniin osiin velkakirjoiksi. Useat arvo-osuusjärjestelmässä liikkeeseenlasketut joukkovelkakirjalainat ovat lainaehtojen mukaan rekisteröityjä joukkovelkakirjoja. Lainaehtojen mukaan liikkeeseenlaskijalla on oikeus saada tiedot velkojistaan. Joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskijoina voivat olla valtiot ja muut julkisyhteisöt, suuret yritykset ja rahoituslaitokset. Joukkovelkakirjoja voidaan kutsua myös obligatioiksi. Joukkovelkakirja voi olla vaihtuva-, kiinteä- tai nollakorkoinen taikka sidottu indeksiin. Jos lainalla on huonompi etuoikeus kuin liikkeeseenlaskijan muilla sitoumuksilla, sitä kutsutaan debentuurilainaksi. Vaihtovelkakirjaan sisältyy tyypillisesti oikeus vaihtaa lainaa, ehdoissa määrättyin tavoin, liikkeeseenlaskijan osakkeisiin.

Pykälän 8 momentin 4 kohtaan sisältyisivät sijoituspalvelulain 1 luvun 14 §:n 3–7 ja 9 kohdassa tarkoitettut optiot, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettussa laissa (1070/2017) tarkoitetuilla säännellyillä markkinoilla tarkoitettut termit ja muut vastaavat johdannaissopimukset. Sijoituspalvelulain 1 luvun 14 §:n 3 kohdan mukaan rahoitusvälineellä tarkoitetaan optiota, termiiniä tai muuta johdannaissopimusta, jonka kohde-etuutena on arvopaperi, valuutta, korko, tuotto, päästöoikeus, toinen johdannaissopimus, rahoitusmarkkinoihin liittyvä indeksi tai muu tunnusluku ja joka voidaan toteuttaa luovuttamalla kohde-etuus tai tilittämällä sen nettoarvo. Lainakodan 4 kohdan mukaan rahoitusvälineellä tarkoitetaan optiota, termiiniä tai muuta johdannaissopimusta, jonka kohde-etuutena on hyödyke ja joka on toteutettava tai voidaan toteuttaa nettoarvon tilityksellä jonkin osapuolen niin halutessa muutoin kuin maksukyvyttömyyden vuoksi tai sopimuksen päättyessä muusta syystä. Lainakodan 5 kohdan mukaan rahoitusvälineellä tarkoitetaan optiota tai muuta johdannaissopimusta, jonka kohde-etuutena on hyödyke ja joka voidaan toteuttaa kohde-etuus luovuttaen, kun sillä käydään kauppaa kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettussa laissa tarkoitettulla säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä tai organisoidussa kaupankäyntijärjestelmässä lukuun ottamatta tukkutason energia- tuotetta, jolla käydään kauppaa organisoidussa kaupankäyntijärjestelmässä, ja joka on toteutettava kohde-etuus luovuttaen. Lainakodan 6 kohdalla tarkoitetaan muuta kuin 5 kohdassa tarkoitettua optiota, termiiniä tai muuta johdannaissopimusta, jonka kohde-etuutena on hyödyke ja joka voidaan toteuttaa kohde-etuus luovuttaen, jos johdannaissopimusta ei ole tarkoitettu kaupallisiin tarkoituksiin ja se on muiden johdannaissopimusten kaltainen. Lainakodan 7 kohdalla tarkoitetaan luottoriskin siirtoon tarkoitettua johdannaissopimusta. Lainakodan 9 kohdan mukaan rahoitusvälineellä tarkoitetaan optiota, termiiniä tai muuta johdannaissopimusta, jonka kohde-etuutena ovat ilmastonvaihtelut, kuljetusmaksut, inflaatioasteet tai muut viralliset taloustilastot ja joka on toteutettava tai voidaan toteuttaa nettoarvon tilityksellä, jonkin osapuolen niin halutessa muutoin kuin maksukyvyttömyyden vuoksi tai sopimuksen päättyessä muusta syystä, sekä muuta johdannaissopimusta, jonka kohde-etuutena ovat edellä tässä pykälässä mainitsemattomat varat, oikeudet, velvollisuudet, indeksit ja muut tunnusluvut ja joka on muiden johdannaissopimusten kaltainen, kun otetaan huomioon ainakin se, käydäänkö sillä kauppaa kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettussa laissa tarkoitettulla säännellyllä markkinalla, monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä tai organisoidussa kaupankäyntijärjestelmässä. TVL:n 45 §:n 3 momentin mukaan termiinien osalta kyse on tuloverolain mukaisesta omaisuudesta, jos termiinisopimuksella käydään kauppaa kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettussa laissa tarkoitettulla säännellyllä markkinalla. Muulla kuin säännellyillä markkinoilla kauppaa käytävä termiini ei pääsääntöisesti ole tuloverolain mukaista omaisuutta, tästä poikkeuksena kuitenkin korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu KHO 2003:35.

Pykälän 8 momentin 5 kohtaan sisältyisi muu vaihdantakelpoinen ja yleiseen liikkeeseen useiden saman sisältöisistä oikeuksista annettujen arvopaperien kanssa saatettu arvopaperi, jotka oikeuttavat hankkimaan tai myymään 1–4 kohdassa tarkoitettua arvopaperin, taikka arvopaperi, jonka perusteella voi saada arvopaperin, valuutan, koron tai tuoton, hyödykkeen taikka muun

indeksin tai arvon perusteella määräytyvän käteissuorituksen. Tähän kohtaan sisältyisivät ne arvopaperit, joiden ei voitaisi katsota sisältyvän kohtien 1–4 määrittelyihin.

Pykälän 8 momentin 5 kohtaan sisältyisivät TVL:n 34 §:ssä tarkoitetut, pääomatulona verotettavat säästöhenkivakuutukset, kapitalisaatiosopimukset sekä määräaikaiset eläkevakuutukset.

Pykälän 9 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta 6 momentin 1 kohtaan. Omaisuuden arvonnousutulon veronalaisena omaisuutena ei kuitenkaan pidettäisi asunto-osakeyhtiötä tai muuta osakeyhtiötä tai osuuskuntaa, jonka kokonaisvaroista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu yhdestä tai useammasta kiinteistöstä. Tällä hetkellä Suomen verotusoikeus asunto-osakeyhtiöiden sekä muiden kiinteistöjen omistusta ja hallintaa harjoittavien osakeyhtiöiden tai osuuskuntien luovutusvoittojen suhteen toteutuu lukuun ottamatta eräitä yksittäisiä verosopimuksia. Tästä syystä edellä mainittujen yhtiöiden osakkeet ehdotetaan rajattavaksi omaisuuden arvonnousutulon perusteella määrättävän veron ulkopuolelle.

46 b §. *Omaisuuden arvonnousutulon laskeminen.* Pykälässä säädettäisiin omaisuuden arvonnousutulon laskemisesta laskennallisena luovutusvoittona.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että 45 b §:ssä tarkoitettu arvonnousutulo määritettäisiin laskennallisena luovutusvoittona vähentämällä arvonnousutulon alaisen omaisuuden maasta muuttoa edeltävän päivän laskennallisesta luovutushinnasta omaisuuden hankintameno. Arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden laskennallisena luovutushintana pidettäisiin omaisuuden käypää arvoa. Lisäksi säädettäisiin, että TVL:n 45 b §:ssä tarkoitettua omaisuuden arvonnousutulon määrän laskemiseen laskennallisena luovutusvoittona sovellettaisiin soveltuvin osin, mitä 46 ja 47 §:ssä säädetään luovutusvoiton laskennasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin arvonnousutulon alaisten omaisuuslajien edellä 1 momentissa tarkoitettua käyvää arvosta. Pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädettäisiin julkisesti noteeratun osakkeen tai osuuden käyvää arvosta. Julkisesti noteeratun osakkeen tai osuuden käypänä arvona pidettäisiin osakeantipäätöstä edeltäneen kalenterikuukauden ajalta laskettua keskimääräistä hintaa. Jos edellä tarkoitettua osakkeen ensimmäistä noteerausta seuraavan kalenterikuukauden keskimääräinen hinta on edellä tarkoitettua hintaa alempi, käypä arvo lasketaan alemman arvon perusteella. Sääntely vastaisi TVL:n 66 §:n 2 momentin sääntelyä julkisesti noteeratun osakkeen tai osuuden käyvää arvosta.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa säädettäisiin muun osakeyhtiön kuin 33 a §:ssä tarkoitettua julkisesti noteeratun osakeyhtiön osakkeen käyvää arvosta. Kohdan mukaan, jos muun osakeyhtiön kuin 33 a §:ssä tarkoitettua julkisesti noteeratun osakeyhtiön osakkeelle ei ole määritettävissä muuta käypää arvoa, käypänä arvona pidetään varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 9 §:n mukaisesti yhtiön osakkeelle laskettua matemaattista arvoa. Sääntely vastaisi TVL:n 66 a §:n 1 momentin sääntelyä.

Pykälän 2 momentin 3 kohdassa säädettäisiin sijoitusrahasto-osuuden käyvää arvosta. Käypänä arvona pidettäisiin rahastoyhtiön laskemaa ja julkaisemaa rahasto-osuuden arvoa. Jollei rahasto-osuuden arvoa ole laskettu maasta lähtöä edeltävänä päivänä, käypänä arvona pidetään lähimmän päivän arvoa.

Pykälän 2 momentin 4 kohdassa säädettäisiin muun julkisesti noteeratun arvopaperin kuin edellä 1 kohdassa tarkoitettua osakkeen tai osuuden käyvää arvosta. Tällöin käypänä arvona pidetään julkisen kaupankäynnin kohteena viranomaisen valvonnassa olevalla markkinalla Suomessa tai ulkomailla toteutuneen kaupan noteerauksen mukaista käypää arvoa, vähintään päivän kauppojen alinta arvoa. Jos arvopaperilla ei ole käyty kauppaa, käypä arvo on ostonoteerauksen

mukainen arvo. Jollei arvopaperia ole noteerattu maasta lähtöä edeltävänä päivänä, käypä arvo määräytyy lähimmän noteerauksen mukaan.

TVL:n 34 §:ssä tarkoitettujen kapitalisaatiosopimusten, säästöhenkivakuutusten sekä määräaikaisten eläkevakuutusten käypänä arvona pidettäisiin niiden kohde-etuuksien 2 momentissa tarkoitettua yhteenlaskettua käypää arvoa. Tältä osin ei olisi tarpeen säätää erikseen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin laskennallisesta luovutustappiosta sekä sen huomioimisesta arvonnousutulon perusteena olevan laskennallisen luovutusvoiton laskennassa. Mikäli omaisuuden käypä arvo on arvonnousutuloverovelvollisen maasta lähtöä edeltävänä päivänä vähemmän kuin sen hankintameno, laskennallinen luovutustappio huomioitaisiin muiden arvonnousutulon veronalaisten omaisuuserien laskennallisen luovutusvoiton vähennyksenä, enintään kuitenkin laskennallisten luovutusvoittojen yhteismäärään saakka. Jos laskennallisia luovutustappioita on enemmän kuin laskennallisia luovutusvoittoja, veronalaista arvonnousutuloa ei muodostuisi, mutta myöskään luovutustappiota ei vahvistettaisi. Laskennallinen luovutustappio ei olisi vähennyskelpoinen muusta tulosta. Momentissa säädettäisiin lisäksi, että aiemmin muun omaisuuden luovutuksista TVL:n 50 §:n mukaisesti vahvistetut luovutustappiot voitaisiin vähentää arvonnousutulon laskennallisesta luovutusvoitosta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin niistä seikoista, joiden perusteella jo laskettua, omaisuuden arvonnousutulon johdosta veronalaista laskennallisen luovutusvoiton määrää oikaistaisiin.

Pykälän 4 momentin 1 kohdassa säädettäisiin Suomesta pois muuttamisen jälkeen tapahtuneen omaisuuden arvon alentumisen huomioon ottamisesta arvonnousutulon määrässä. Mikäli luovutettaessa omaisuus vastikkeellisesti omaisuuden luovutushinta on alempi kuin laskennallisessa luovutusvoitossa omaisuuden luovutushintana käytetty arvo, arvonnousutulon määrää oikaistaisiin vähentämällä arvonnousutulosta laskennallisessa luovutusvoitossa käytetyn luovutushinnan ja tosiasiallisen luovutushinnan erotus.

Pykälän 4 momentin 2 kohdassa säädettäisiin arvonnousutulon määrän oikaisusta omistusajan perusteella. Mikäli arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden omistusaika oikeuttaisi 46 §:ssä tarkoitettuun korkeampaan hankintameno-olettamaan omaisuuden luovutushetkellä, arvonnousutuloa voitaisiin oikaista korkeamman hankintameno-olettaman määrällä.

Pykälän 4 momentin 3 kohdassa säädettäisiin omaisuuden arvonnousutulon määrän oikaisusta, jos arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden luovutus oikeuttaisi TVL:n 48 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaiseen sukupolvenvaihdoshuojennukseen. Arvonnousutulon määrää oikaistaisiin vähentämällä laskennallisesta luovutusvoitosta TVL:n 48 §:n 1 kohdassa tarkoitetun sukupolvenvaihdoshuojennuksen määrä.

Pykälän 4 momentin 4 kohdassa säädettäisiin omaisuuden arvonnousutulon oikaisusta tilanteessa, jossa arvonnousutuloverovelvollinen henkilö muuttaisi takaisin Suomeen. Arvonnousutulon veronalaista tuloa oikaistaisiin, mikäli henkilöstä tulisi Suomessa yleisesti verovelvollinen ja verosopimuksen mukaan Suomessa asuva kahdeksan vuoden kuluessa Suomesta pois muuttosta. Jos Suomi saa tällaisessa tilanteessa sisäisen lainsäädännön ja verosopimuksen mukaisen verotusoikeuden omaisuuteen, arvonnousutuloon perustuva vero poistettaisiin. Edellytyksenä olisi lisäksi, ettei arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden osalta ole tapahtunut TVL:n 45 b §:n 3 momentissa tarkoitettua arvonnousutulon verotuksen realisoivaa tapahtumaa. Jos luonnollinen henkilö on kuitenkin jo maksanut arvonnousutulon johdosta määrätyn veron ja hän omistaisi omaisuuden edelleen, maksettu vero palautettaisiin. Lausuntopalautteen perusteella kohdassa aiemmin ehdotettu viisi vuotta on muutettu kahdeksaksi vuodeksi.

Pykälän 4 momentin 5 kohdassa säädettäisiin, että arvonnousutulon määrää oikaistaisiin poistamalla arvonnousutulo, mikäli arvonnousutulon veronalaista omaisuutta ei ole luovutettu ennen kahdeksatta vuotta muuttovuodesta.

Pykälän 4 momentin 6 kohdassa säädettäisiin, että arvonnousutuloa oikaistaisiin vähentämällä arvonnousutulosta verovelvollisen TVL:n 50 §:ssä vahvistetut luovutustappiot siltä osin, kuin verovelvollisella olisi käyttämättömiä luovutustappioita.

Pykälän 4 momentin 7 kohdassa säädettäisiin, että arvonnousutulon määrää oikaistaisiin, mikäli arvonnousutulon veronalaisen omaisuuden luovutuksesta saatu tulo olisi ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain (1217/1994) 4 §:ssä tarkoitettua veronalaista tuloa. Säännöksellä varmistettaisiin, ettei sama tulo tulisi verotettua sekä väliyhteisöistä saatuna tulona että arvonnousutulona.

Pykälän 4 momentin 8 kohdassa säädettäisiin, että arvonnousutulon määrää oikaistaisiin, mikäli Suomella verosopimuksen nojalla on oikeus verottaa arvonnousutulon veronalaisesta omaisuudesta syntyneitä luovutusvoittoja. Mikäli arvonnousutulon alaisen omaisuuden luovutuksesta syntyvä luovutusvoitto olisi Suomessa veronalaista tuloa, jonka verottamisen verosopimus sallisi, samaa tuloa ei ole tarpeen verottaa arvonnousutulona.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että arvonnousutulon verovelvollisen kuolema ei johtaisi arvonnousutulon verottamiseen. Sääntelyllä olisi merkitystä niissä tilanteissa, joissa arvonnousutulon verovelvollinen kuolee maasta lähdön jälkeen ja hän on vaatinut arvonnousutulon verottamista sen verovuoden tulona, jonka aikana arvonnousutulon verotettava omaisuus luovutetaan vastikkeellisesti tai lahjana. Tällöin verovelvollisen kuolema ei realisoisi arvonnousutulon verottamista. Sen sijaan, jos arvonnousutulon verovelvollinen ei ole vaatinut arvonnousutulon verottamista sen verovuoden tulona, jonka aikana omaisuus luovutetaan vastikkeellisesti tai lahjana, ehdotetulla sääntelyllä ei olisi merkitystä. Jo maksettua, arvonnousutulon perusteella määrättyä veroa ei näissä tilanteissa oikaistaisi verovelvollisen kuoleman johdosta.

Pykälän 6 momentissa rajattaisiin 4 momentin 1 kohdan nojalla tehtävää arvonnousutulon oikaisua tilanteessa, jossa arvon alentuminen on johtunut yhtiön voitonjaosta tai varojen jakamisesta osakkaille. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että arvonnousutuloa ei oikaistaisi, jos edellä 4 momentin 1 kohdassa tarkoitetun, muun kuin julkisesti noteeratun osakkeen arvonalentuminen on johtunut sellaisesta voitonjaosta tai varojen jakamisesta, jota osakeyhtiölain (624/2006) IV osan, osuuskuntalain (421/2013) IV osan tai muun vastaavan kotimaisen tai ulkomaisen lain nojalla ei voitaisi pitää yhtiön tavanomaisena voitonjakona tai varojen jakamisena. Lausuntokierroksella annetussa palautteessa ehdotettiin, että säännöksessä ehdotettu arvonalentumista koskeva oikaisu kohdistettaisiin muihin kuin julkisesti noteerattuihin osakkeisiin niissä tilanteissa, joissa yhtiön voitonjakoa tai varojen jakamista ei voitaisi pitää tavanomaisena. Julkisesti noteeratuissa pörssiyhtiöissä yksityishenkilöllä on usein merkittävästi vähemmän vaikutusvaltaa erilaisiin järjestelyihin ja toisaalta pörssiyhtiön osakkeiden arvo voi alentua huomattavasti yleisen markkinatilanteen muuttumisen vuoksi.

46 c §. *Lahjaveron hyvittäminen omaisuuden arvonnousutulon verotuksessa.* TVL:iin lisättäisiin uusi 46 c §, jossa säädettäisiin lahjaveron hyvittämisestä omaisuuden arvonnousutulon verotuksessa. Lahjana luovutetusta omaisuudesta arvonnousutulon perusteella määrättävästä verosta vähennetään lahjansaajalle määrättävä lahjavero, ei kuitenkaan arvonnousutulon perusteella määrättävää veroa enempää. Näin ollen lahjansaajalle määrättävä lahjavero pienentäisi arvonnousutulon verovelvolliselle määrättävän veron määrää. Vähennyksen edellytyksenä olisi, että arvonnousutulon verovelvollinen näyttäisi toteen, että lahjansaajalle on määrätty lahjaveroa samasta omaisuuserästä.

47 §. *Omaisuuuden hankintamenon laskemista koskevia erityisiä säännöksiä.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 momentti, jossa säädettäisiin omaisuuden hankintamenosta tilanteessa, jossa kyseinen omaisuus on arvonnousuverotettu verovelvollisen aiemmassa asuinvaltiossa. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että verovelvollisen luovuttaessa omaisuutta, johon on toisessa valtiossa kohdistunut omaisuuden arvonnousun perusteella maksettava vero, omaisuuden hankintamenona käytettäisiin omaisuuden käypää arvoa Suomeen muutettaessa. Tällä varmistettaisiin myös se, että arvonnousutulon verotus näissä tilanteissa kohdistuisi Suomessa kertyneeseen arvonnousuun.

7.2 Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta

9 b §. *Omaisuuuden arvonnousutulon perusteella maksettavan ulkomaisen veron hyvittäminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 b §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että TVL:n 46 b §:ssä tarkoitetun omaisuuden arvonnousutulon johdosta maksettavasta verosta vähennetään se toisessa valtiossa maksettu veron määrä, joka vastaa samasta tulosta vastaavalta ajalta suoritettujen verojen määrää, jos valtio, jossa verovelvollinen asuu omaisuutta luovutettaessa, ei vähennä omaisuuden hankintahintana Suomessa arvonnousutulon laskennallisessa luovutusvoitossa käytettyä arvoa tai ei poista kaksinkertaista verotusta. Hyvitys ei voisi ylittää tuloverolain 45 b §:n 1 momentin nojalla suoritettavan arvonnousutulon perusteella suoritettavan veron määrää.

7.3 Laki verotusmenettelystä

7 §. *Velvollisuus antaa veroilmoitus tai muu ilmoitus.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 momentti, jonka nojalla Verohallinto voisi antaa tarkempia määräyksiä tuloverolain 45 b §:ssä tarkoitetun arvonnousutulon osalta ilmoitusten sisällöstä, antamisajankohdasta ja antamista vasta sekä muusta menettelystä ilmoitusten antamiseksi.

50 b §. *Vakuuden asettaminen veron maksamisen turvaamiseksi arvonnousutulon verotuksessa.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vakuuden asettamisesta veron maksamisen turvaamiseksi niissä tilanteissa, joissa arvonnousutulon verovelvollinen on vaatinut arvonnousutulon lisäämistä sen verovuoden verotukseen, jonka aikana arvonnousutulon realisoiva tapahtuma toteutuu vastikkeellisen luovutuksen tai lahjan muodossa tai takaisinostona säästöhenkivakuutuksesta, kapitalisaatiosopimuksesta sekä määräaikaisesta eläkevakuutuksesta. Momentissa säädettäisiin, että Verohallinto voi vaatia veron maksamisen turvaamiseksi vakuutta, jos verovelvollinen, joka on tuloverolain 45 b §:n 4 momentin mukaisesti vaatinut arvonnousutulon verottamista sen verovuoden verotuksessa, jonka aikana arvonnousutulon realisoiva tapahtuma toteutuu, muuttaa muuhun kuin toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon, Euroopan talousalueella sijaitsevaan valtioon tai valtioon, joka on tehnyt verovelvollisen jäsenvaltion tai Euroopan unionin kanssa keskinäistä avunantoa verosaatavien perinnässä koskevan sopimuksen, joka vastaa keskinäisestä avunannosta veroihin, maksuihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnästä annetussa neuvoston direktiivissä 2010/24/EU säädettyä keskinäistä virka-apua.

Pykälän 2 momentin nojalla Verohallinto voisi antaa tarkempia määräyksiä vakuuden asettamisessa noudatettavasta menettelystä.

57 §. *Verotuksen oikaisua koskevia erityisiä säännöksiä.* VML:n 57 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin TVL:n 45 b ja 46 b §:ssä tarkoitettu arvonnousutulon perusteella määrättävän veron määrän oikaisusta verovelvollisen vahingoksi. Oikaisu olisi tehtävä viimeistään kahdeksantena verovuonna muuttovuodesta. Menettelyssä ehdotetaan noudatettavaksi muutoin mitä lain 56 ja 56 a §:ssä säädetään oikaisusta verovelvollisen vahingoksi.

Säännös olisi tarpeen niitä tilanteita varten, joissa arvonnousutuloa on tarpeen oikaista verovelvollisen vahingoksi.

65 §. *Muutoksenhaku tappiota, vähennyskeltotonta nettokorkomenoa ja opintolainavähennyksen veroalijäämää koskevaan päätökseen.* Arvonnousutuloon kohdistuvan ulkomaan veron hyvittämisen osalta on tarpeen laajentaa verotuksen muutoksenhakusäännöksiä. VML:n 65 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan TVL:n 45 b §:ssä tarkoitettuun omaisuuden arvonnousutuloon kohdistuvan, TVL:n 46 b §:n 4 momentissa tarkoitetun oikaisun osalta tai menetelmälain 9 b §:ssä tarkoitetun ulkomaan veron hyvityksen osalta muutosta saa hakea sen verovuoden osalta, jolta syntynyttä arvonnousutuloa oikaisu tai ulkomaan veron hyvitys koskee. Verovelvollisen tulisi esittää muutoksenhakua koskeva vaatimus viimeistään muuttovuotta seuraavan kahdeksannen verovuoden loppuun mennessä.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2023. Säännöksiä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2023 toimitettavassa verotuksessa. TVL:ia muuttavaan lakiin ehdotetaan lisättäväksi siirtymäsäännös, jonka nojalla säännöksiä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2023 sovellettavaan verotukseen siten, että Verohallinto voisi määrätä verovuodelle 2023 kohdistuvan tuloverolain 45 b §:ssä tarkoitetun arvonnousutulon perusteella määrättävän veron verovelvolliselle kalenterivuoden 2024 aikana.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämjärjestys

9.1 Johdanto

Esityksessä ehdotetaan, että tuloverotukseen sisällytettäisiin arvonnousutulon verottamista koskevat säännökset. Lausuntokierroksella saadussa lausuntopalautteessa, muun muassa oikeusministeriön lausunnossa, todetaan, että sääntelyllä on linkki perustuslain 81 §:ään sekä mahdollisesti omaisuuden suojaan kaksinkertaisen verotuksen välttämisen osalta, minkä lisäksi tietyt rajaukset sivuavat yhdenvertaisuussäätelyä.

9.2 Suhde perustuslain 81 §:n 1 momenttiin

Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion veroista säädetään lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Verolaista tulee perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan ilmetä yksiselitteisesti verovelvollisuuden piiri. Lain säännösten tulee olla myös sillä tavoin tarkkoja, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrättäessä on sidottua (ks. esim. PeVL 48/2010 vp, s. 8, PeVL 37/2009 vp, s. 2, PeVL 45/2005 vp, s. 3 ja PeVL 67/2002 vp, s. 3). Toisin sanoen veron määrä on yleensä voitava laskea suoraan lain säännösten perusteella.

Hallituksen esityksen lakiehdotuksiin sekä perusteluihin on tehty täsmennyksiä siten, että hallitus katsoo niiden täyttävän verolaeille asetetut täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset.

9.3 Suhde perustuslain 6 §:ssä säädettyyn yhdenvertaisuusperiaatteeseen

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Säännös ilmaisee paitsi vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä johtanut perustuslain yhdenvertaisuussäännöksistä vaatimuksen, etteivät henkilöihin kohdistuvat erottelut saa olla mielivaltaisia eivätkä

erot saa muodostua kohtuuttomiksi (PeVM 11/2009 vp, s. 2, PeVL 60/2002 vp, s. 4, PeVL 18/2006 vp, s. 2). Samalla valiokunta on korostanut, että perustelulle asetettavat vaatimukset ovat erityisesti perustuslain syrjintäkieltosäännöksessä lueteltujen kiellettyjen erotteluperusteiden kohdalla korkeat (PeVL 31/2013 vp ja siinä mainitut PeVL 1/2006 vp, s. 2, PeVL 38/2006 vp, s. 2). Säännöksessä luetellut erotteluperusteet eivät ole tyhjentäviä, vaan eri asemaan asettaminen on kielletty myös muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tällainen syy voi olla esimerkiksi yhteiskunnallinen asema ja varallisuus (HE 309/1993 vp, s. 43–44 ja PeVL 31/2014 vp, s. 3). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin käytännössään myös verotukseen liittyen katsonut, ettei yhdenvertaisuusperiaatteesta voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (PeVL 53/2016 vp, s. 3 ja PeVM 11/2009 vp, s. 2).

Yleistä yhdenvertaisuutta täydentää perustuslain 6 §:n 2 momentti, joka sisältää syrjintäkiellon. Lainkohdan mukaan ketään ei saa asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella ilman hyväksyttävää perustetta. Syrjintäkieltosäännöksellä ei ole kielletty kaikenlaista erontekoa ihmisten välillä, vaikka erottelu perustuisi säännöksessä nimenomaan mainittuun syyhyn. Olennaista on, voidaanko erottelu perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla (HE 309/1993 vp, s. 44 ja mm. PeVL 1/2006 vp). Samalla perustuslakivaliokunta on korostanut, että perustelulle asetettavat vaatimukset ovat erityisesti perustuslain syrjintäkieltosäännöksessä lueteltujen kiellettyjen erotteluperusteiden, kuten iän, kohdalla korkeat (mm. PeVL 31/2013 vp ja siinä mainitut PeVL 1/2006 vp ja PeVL 38/2006 vp). Valiokunta on myös kiinnittänyt huomiota valitun keinon oikeasuhtaisuuteen (PeVL 38/2006 vp). Kansalaisia voidaan siten asettaa perustuslain 6 §:n 2 momentissa mainittujen henkilöön liittyvienkin syiden nojalla eri asemaan, jos erottelulle on olemassa hyväksyttävä syy, ja jos valittua keinoa voidaan pitää myös oikeasuhtaisena sääntelyn tavoitteeseen nähden.

Perustuslakivaliokunta on antanut lausunnon PeVL 52/2016 vp metsälahjavähennystä koskeneesta hallituksen esityksestä HE 158/2016 vp. Ratkaisussa perustuslakivaliokunta totesi, että tietyn henkilöryhmän suosiminen myöntämällä metsälahjavähennys ei perustuslakivaliokunnan mielestä tällaisessa sääntely-yhteydessä muodostu mielivaltaiseksi tai kohtuuttomaksi. Perustuslakivaliokunnan mielestä, koska yhdenvertaisuudesta ei valiokunnan vakiintuneen kannan mukaan voi johtua tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn, kynnys todeta tietty verolaki perustuslain 6 §:n 1 momentin vastaiseksi on korkea. Valtiosääntöoikeudellisesti perustuslakivaliokunnan aiemman veronhuojennuksia koskevan tulkintakäytännön valossa täysin ongelmattomaa ei ole kuitenkaan se, ettei huojennuksen tavoitteena ole kohtuuttomien veroseuraamusten välttäminen. Päinvastoin, metsälahjavähennyksestä saatava veroetu on hyvin merkittävä. Esimerkiksi hallituksen esityksessä selostetussa esimerkkitilanteessa verokustannus alenisi jopa 56 prosentilla (HE, s. 24). Tämä tarkoittaa voimakasta yhden elinkeinonharjoittajien ryhmän verotuksellista suosintaa. Verotuksessa on tyypillistä, että eri tulolajeja (pääomatuloja ja ansiotuloja) ja tulolähteitä (elinkeinotoiminta, maatilatalous ja muu toiminta) sekä omaisuuslajeja kohdellaan eri tavoin ja menojen vähennyskelpoisuus on säännelty erikseen ja se poikkeaa eri tilanteissa. Verotus on harvoin neutraalia, ja onkin tyypillistä, että verotuksella on fiskaalisen tavoitteen lisäksi muita tavoitteita, kuten käsillä olevassa hallituksen esityksessä olevia elinkeinopoliittisia tavoitteita. Toisaalta, jotta verotuksen avulla voidaan vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen, tulee verotuksellisten kannusteiden olla olosuhteiden niin vaatiessa suuruudeltaan riittäviä. Huolimatta ehdotetun veroedun merkittävyydestä edellä todettujen näkökohtien vuoksi perustuslakivaliokunta ei pidä ehdotettua sääntelyä oikeasuhtaisuudenkaan näkökulmasta niin ongelmallisena, että ehdotus olisi perustuslain vastainen.

Perustuslakivaliokunta on antanut ratkaisun PeVL 52/2016 vp hallituksen esityksestä vuoden 2017 tuloveroasteikkolaiksi sekä laiksi tuloverolain muuttamisesta HE 135/2016 vp, jossa se käsitteli hallituksen esitykseen sisältynyttä säännöstä eläketulon lisäverosta. Ratkaisussa perustuslakivaliokunta totesi, että perustuslakivaliokunnan mielestä hallituksen esityksessä mainittuja ihmisten välisten keskinäisten tuloerojen tasaamista ja heidän kannustamistaan työnteon jatkamiseen eläkkeelle jäämisen sijasta voidaan sinänsä pitää hyväksyttävänä verolainsäädännön tavoitteina. Oikeasuhtaisuusvaatimuksen kannalta perustuslakivaliokunta totesi, että tietyn veron kohdistaminen yksinomaan eläketuloon voisi merkitä yhdenvertaisuuden loukkausta vain, jos se samalla saattaa eläkkeen saajat merkittävästi heikompaan asemaan. Hallituksen esityksessä tehdyt vertailut palkansaajien ja eläkkeensaajien kokonaisverorasituksen osalta osoittavat valiokunnan mielestä sen, etteivät eläkkeensaajat ole verotuksen kokonaisuuden kannalta yleisesti palkansaajia heikommassa asemassa. Esitettyjen laskelmien perusteella eläketulojen veroaste on vastaavaa palkkatulon veroastetta korkeampi vasta hyvin suurien, yli 118 000 euron eläketulojen kohdalla. Tällöinkään veroaste ei ole perustuslakivaliokunnan mielestä merkittävässä epäsuhteessa vastaavansuuruisten palkkatulojen veroasteen kanssa, eikä sen voi katsoa olevan verovelvollisen kannalta kohtuuton, kun otetaan huomioon myös heidän veronmaksukykynsä. Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotukselle oli esitetty hyväksyttävä peruste, eikä ehdotus johda tietyn ryhmän asettamiseen merkittävästi muita heikompaan asemaan. Ehdotettu tuloverolain 124 §:n 4 momentin säännös eläketulon lisäverosta ei siten muodostu perustuslain 6 §:ssä säädetyn yleisen yhdenvertaisuuden taikka syrjinnän kiellon vastaiseksi.

Arvonnousuveroa koskevien säännösten tavoitteena on ehkäistä verosuunnittelusyistä tapahtuvaa lyhytaikaista ulkomaille muuttoa, jonka tavoitteena on realisoida omaisuus siten, että omaisuuden arvonnoususta vältytään maksamasta veroa Suomeen, sekä toisaalta varmistaa, että Suomessa verotetaan Suomessa asumisen aikana kertynyt arvonnousu. Suomella ei eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta ole nykyisen lainsäädännön vuoksi verotusoikeutta Suomessa asumisen aikana kertyneeseen omaisuuden arvonnousuun, kun omaisuuden luovutus tapahtuu asutuksessa ulkomailla. Sitä vastoin kansallisissa tilanteissa luovutusvoitot ovat laajalti eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta veronalaisia. Siten arvonnousutuloa koskevien säännösten käyttöönotto edistää sitä, että omaisuuden arvonnoususta maksetaan vero Suomeen siinäkin tilanteessa, että omaisuuden luovutus tapahtuu verovelvollisen asuessa ulkomailla.

Vaikka lainsäädännölle asetettu tavoite olisikin perustuslain näkökulmasta hyväksyttävä, tulee tuon tavoitteen saavuttamiseksi tehtävien toimenpiteiden olla myös oikeasuhtaisia. Lainsäätäjällä on kuitenkin perustuslakivaliokunnan käytännön perusteella verotuksen alalla varsin laaja mahdollisuus asettaa ihmiset yhteiskuntapolitiikan toteuttamiseksi eri asemaan, vaikka erottelut eivät tällöinkään saa muodostua kohtuuttomiksi. Rajoituksia säädettäessä tulisi silti punnita, olisivatko lainsäädännön päämäärät saavutettavissa yhdenvertaisuutta vähemmän rajoittavalla sääntelyllä. Ehdotetun sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta on merkityksellistä, asetaako säännös kohdejoukkonsa merkittävästi parempaan tai huonompaan asemaan kuin sellaiset henkilöt, joihin säännöstä ei sovelleta.

Arvonnousuveroa koskevien säännösten soveltamisalaa on rajattu muun muassa siten, että arvonnousutulon veronalaisuus ei koske sellaista verovelvollista, jonka omaisuuden käypä arvo on alle 500 000 euroa ja jonka laskennallisen luovutusvoiton määrä on alle 100 000 euroa. Mainittuja rajauksia on pidetty perusteltuna, koska se rajaisi sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle lyhyet oleskelut Suomessa sekä omaisuuden vähäisenä pidettävät arvonnousut.

Edellä esitetyn johdosta hallitus ei pidä hallituksen esityksessä ehdotettua säännöskokonaisuutta perustuslaissa säädetyn yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisena.

9.4 Suhde perustuslain 15 §:ssä säädettyyn omaisuuden suojaan

Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Aiemmin voimassa olleen omaisuuden suoja koskeneen hallitusmuodon 6 §:stä on johdettu konfiskatorisen eli pakko-oton luonteisen verotuksen kieltö, jonka on katsottu rajoittavan verolainsäädäntövaltaa siten, että tavallisella lailla ei voida säätää konfiskatorisia veroja. Arvioitaessa sitä, milloin vero on katsottava konfiskatoriseksi, on käytännössä kiinnitetty huomiota veron kohteeksi joutuneen omien valintojen merkitykseen, veron taannehtivuuteen ja siihen, onko kyseessä omaisuuden korvaukseton ottaminen valtiolle (esim. PeVL 9/1978 vp, PeVL 12/1986 vp, PeVL 5/1988 vp). Hallituksen esityksestä laiksi pääkaupunkiseudun rakennusmaamaksusta (HE 98/1988 vp) antamassaan lausunnossa (PeVL 5/1988) valiokunta arvioi rakennusmaamaksua, joka oli kiinteistöveron tapaan kunnalle menevä vero. Mietinnöstä ilmenevin perustein valiokunta ei pitänyt rakennusmaamaksua, jonka vuosittainen määrä saattoi enimmillään olla puolet maapohjan arvosta, sillä tavoin konfiskatorisena, että se olisi loukannut omaisuuden suoja.

Arvonnousutulo määrättäisiin laskennallisen luovutusvoiton perusteella 100.000 euroa ylittävältä osin pääomatuloverokannan mukaisesti. Lisäksi esitystä on täydennetty lahjoitusten osalta siten, että arvonnousutulon perusteella määrättävästä verosta voidaan vähentää lahjansaajalle määrätty vero. Edellä mainittujen konfiskatorisen veron edellytysten ei voida katsoa täyttyvän arvonnousutulon perusteella määrättävän veron johdosta. Edellä esitetyn johdosta hallitus ei pidä hallituksen esityksessä ehdotettua arvonnousutulon perusteella määrättävää veroa konfiskatorisena, minkä johdosta hallitus ei pidä ehdotettua säännöskokonaisuutta perustuslaissa säädetyn omaisuuden suojan vastaisena.

9.5 Säättämisjärjestys

Koska lakiesitys ei hallituksen käsityksen mukaan ole ongelmallinen perustuslain 6 §:n, 15 §:n tai 81 §:n 2 momentin kannalta, hallitus katsoo, että lakiehdotukset voidaan säätää tavallisen lain säättämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan tuloverolain (1535/1992) 10 §:n 14 kohta, sellaisena kuin se on laissa 732/2019, ja lisätään 10 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1549/1995, 1223/2006, 1741/2009, 219/2012, 732/2019, 619/2021 ja 1178/2021, uusi 15 kohta, lakiin uusi 45 b, 46 b ja 46 c § sekä 47 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 728/2004, 1141/2007, 1085/2008 ja 1321/2016, uusi 6 momentti seuraavasti:

10 §

Suomesta saatu tulo

Suomesta saatua tuloa on muun ohessa:

14) osakesäästötilistä annetussa laissa (680/2019) tarkoitettulta osakesäästötililtä nostettu tuotto;

15) omaisuuden arvonnoususta saatu tulo.

45 b §

Omaisuuden arvonnousutulon verottaminen luovutuksena

Omaisuuden arvonnousutulo on veronalaista pääomatuloa, jos luonnollinen henkilö lähtee maasta. Luonnollisen henkilön katsotaan lähteneen maasta (*maasta lähtö*), jos

1) hänestä tulee Suomen tuloverolainsäädännön nojalla rajoitetusti verovelvollinen; tai

2) kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan hänen asuinvaltiokseen tulee muu kuin Suomi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna maasta lähdön hetkenä pidetään sitä hetkeä, jolloin ensimmäinen 1 momentin 1 tai 2 kohdista toteutuu.

Arvonnousutulon verotuksen reaalisoina tapahtumana pidetään

1) arvonnousutulon jäljempänä 8 momentissa tarkoitettavan verotettavan omaisuuden luovuttamista vastikkeellisesti;

2) arvonnousutulon jäljempänä 8 momentissa tarkoitettavan verotettavan omaisuuden luovuttamista lahjana; tai

3) varojen nostamista takaisinostolla edellä 34 §:n mukaisesta ja jäljempänä 8 momentin 6 kohtaan sisältyvästä säästöhenkivakuutuksesta, kapitalisaatiosopimuksesta tai määräaikaisesta eläkevakuutuksesta.

Arvonnousutulo luetaan maasta lähtöä edeltävän päivän verovuoden pääomatuloksi. Muuttovuodella tarkoitetaan verovuotta, jonka aikana luonnollinen henkilö lähtee maasta (*muuttovuosi*). Verovelvollisen ennen muuttovuoden verotuksen päättymistä esitetystä vaatimuksesta vero arvonnousutulon johdosta määrätään kuitenkin muuttovuoden sijasta sen verovuoden verotuksessa, jonka aikana arvonnousutulon verotuksen reaalisoina tapahtuma toteutuu. Vero määrätään 46 b §:ssä tarkoitettujen laskennallisen luovutusvoiton 100 000 euroa ylittävältä osin.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuna arvonnousutulon verotuksen realisoivana tapahtumana ei kuitenkaan pidetä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 a–52 f:ssä tarkoitettuja yritysjärjestelyitä siltä osin kuin niissä ei suoriteta rahavastiketta.

Jos verovelvollinen laiminlyö ilmoitusvelvollisuutensa edellä 3 momentissa tarkoitettua arvonnousutulon realisoivasta tapahtumasta eikä kehotuksesta korjaa laiminlyöntiä, Verohallinto voi verovelvollista kuultuaan lisätä arvonnousutulon sen verovuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee.

Arvonnousutuloa ei kuitenkaan lueta tuloksi, jos

1) arvonnousutulon realisoiva tapahtuma tapahtuu aikaisintaan kahdeksantena verovuonna muuttovuodesta tai sen jälkeen;

2) henkilö ei ole ollut Suomessa yleisesti verovelvollinen vähintään viiden verovuoden ajan ja hänen verosopimuksen mukainen asuinvaltionsa ei ole ollut Suomi vähintään viiden verovuoden ajan maasta lähtöä edeltävien 10 verovuoden aikana;

3) henkilön tämän lain 11 §:n 1 momenttiin sisältyvän, Suomen kansalaisia koskevan poikkeussäännön mukainen yleinen verovelvollisuus on alkanut ennen 1.1.2023;

4) omaisuuden arvonnousutulon verotettavan omaisuuden yhteenlaskettu käypä arvo on enintään 500 000 euroa ja omaisuuden arvonnousutulon verotettavan omaisuuden 46 b §:n 1 momentissa tarkoitettu laskennallinen luovutusvoitto on enintään 100 000 euroa;

5) omaisuudesta kertyvään tuloon sovelletaan tämän lain säännöksiä ansiotulosta.

Omaisuuden arvonnousutulon verotettavaa omaisuutta ovat:

1) edellä 1 momentissa tarkoitettujen verovelvollisen välittömässä omistuksessa olevat suomalaisen osakeyhtiön osakkeet, muun yhteisön vastaavat osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset sekä niihin rinnastuvien ulkomaisten yhtiöiden osakkeet, muiden ulkomaisten yhteisöjen vastaavat osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset;

2) kotimaisen sijoitusrahaston sijoitusrahasto-osuudet tai siihen rinnastettavan yhteissijoitusyrityksen osuudet sekä näitä vastaavat ulkomaisten sijoitusrahastojen sijoitusrahasto-osuudet sekä yhteissijoitusyritysten osuudet;

3) kotimaiset tai ulkomaalaiset joukkovelkakirjat tai muut vaihdantakelpoiset velkasitoumukset sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset;

4) sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 14 §:n 3–7 ja 9 kohdassa tarkoitettujen optioiden, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa (1070/2017) tarkoitetuilla säännellyillä markkinoilla tarkoitettujen termiinit sekä muut vastaavat johdannaissopimukset;

5) muu vaihdantakelpoinen ja yleiseen liikkeeseen useiden saman sisältöisistä oikeuksista annettujen arvopaperien kanssa saatettu arvopaperi, jotka oikeuttavat hankkimaan tai myymään edellä 1–4 kohdassa tarkoitettua arvopaperia, taikka arvopaperi, jonka perusteella voi saada arvopaperin, valuutan, koron tai tuoton, hyödykkeen taikka muun indeksin tai arvon perusteella määräytyvän käteissuorituksen; ja

6) edellä 34 §:ssä tarkoitettujen pääomatulona verotettavien säästöhenkivakuutusten, kapitalisatiosopimusten sekä määräaikaisten eläkevakuutusten.

Edellä 6 momentin 1 kohdassa säädettyä osakeyhtiönä ei kuitenkaan pidetä asunto-osakeyhtiötä tai muuta osakeyhtiötä tai osuuskuntaa, jonka kokonaisvaroista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu yhdestä tai useammasta kiinteistöstä.

46 b §

Omaisuuden arvonnousutulon laskeminen

Edellä 45 b §:ssä tarkoitettu arvonnousutulo määritetään laskennallisena luovutusvoiton vähentämällä arvonnousutulon verotettavan omaisuuden maasta muuttoa edeltävän päivän laskennallisesta luovutushinnasta mainitun omaisuuden hankintameno. Arvonnousutulon verotettavan omaisuuden laskennallisena luovutushintana pidetään omaisuuden käypää arvoa. Omaisuuden

arvonnousutulon määrän määrittämiseen laskennallisena luovutusvoittona sovelletaan soveltuvin osin, mitä 46 ja 47 §:ssä säädetään luovutusvoiton laskennasta.

Seuraavien arvonnousutulon verotettavien omaisuuslajien edellä 1 momentissa tarkoitettuna käypänä arvona pidetään:

1) julkisesti noteeratun osakkeen tai osuuden osalta osakeantipäätöstä edeltäneen kalenterikuukauden ajalta laskettua keskimääräistä hintaa tai tätä alemmaa, osakkeen ensimmäistä noterausta seuraavan kalenterikuukauden keskimääräistä hintaa;

2) muun osakeyhtiön kuin 33 a §:ssä tarkoitetun julkisesti noteeratun osakeyhtiön osakkeen osalta varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 9 §:n mukaisesti yhtiön osakkeelle laskettua matemaattista arvoa, jos osakkeelle ei ole määritettävissä muuta käypää arvoa;

3) sijoitusrahasto-osuuden osalta rahastoyhtiön laskemaa ja julkaisemaa rahasto-osuuden arvoa tai lähimmän päivän arvoa, jos rahasto-osuuden arvoa ole laskettu maasta lähtöä edeltävälle päivälle; sekä

4) muun julkisesti noteeratun arvopaperin kuin edellä 1 kohdassa tarkoitetun osakkeen tai osuuden osalta julkisen kaupankäynnin kohteena viranomaisen valvonnassa olevalla markkinnalla Suomessa tai ulkomailla toteutuneen kaupan noteerauksen mukaista, vähintään päivän kauppohenkilöiden alinta arvoa, arvopaperin ostonoteerauksen mukaista arvoa, jos arvopaperilla ei ole käyty kauppaa, tai arvopaperin lähimmän noteerauksen mukaista arvoa, jos arvopaperia ei ole noteerattu maasta lähtöä edeltävänä päivänä.

Mikäli arvonnousutulon verotettavan omaisuuden käypä arvo on edellä 45 b §:ssä tarkoitetun verovelvollisen maasta lähtöä edeltävänä päivänä vähemmän kuin sen hankintameno, laskennallinen luovutustappio huomioidaan muiden arvonnousutulon verotettavien omaisuuserien laskennallisen luovutusvoiton vähennyksenä, enintään kuitenkin laskennallisten luovutusvoittojen yhteismäärään saakka. Laskennallinen luovutustappio ei ole vähennyskelpoinen muusta tulosta. Omaisuuden arvonnousutulon laskennallisesta luovutusvoitosta voidaan vähentää tämän lain 50 §:ssä tarkoitettu luovutustappio.

Arvonnousutuloa oikaistaan verovelvollisen vaatimuksesta, kun

1) luovutettaessa arvonnousutulon verotettava omaisuus vastikkeellisesti omaisuuden todellinen luovutushinta on alempi kuin laskennallisessa luovutusvoitossa omaisuuden luovutushintana käytetty arvo, arvonnousutulon määrää oikaistaan, enintään laskennallisessa luovutusvoitossa käytetyn luovutushinnan ja tosiasiallisen luovutushinnan erotuksella;

2) arvonnousutulon verotettavan omaisuuden omistusaika oikeuttaa edellä 46 §:ssä tarkoitettuun korkeampaan hankintameno-olettamaan omaisuuden luovutushetkellä, enintään korkeamman hankintameno-olettaman määrällä;

3) arvonnousutulon verotettavan omaisuuden luovutus oikeuttaa 48 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaiseen sukupolvenvaihdoshuojennukseen, enintään laskennallisen luovutusvoiton määrään saakka;

4) edellä 45 b §:ssä tarkoitetusta verovelvollisesta tulee Suomessa yleisesti verovelvollinen ja verosopimuksen mukaan Suomessa asuva kahdeksan verovuoden kuluessa maasta lähdöstä eikä arvonnousutulon verotettavan omaisuuden osalta ole toteutunut edellä 45 b §:n 3 momentissa tarkoitettua arvonnousutulon verotuksen realisoivaa tapahtumaa, enintään laskennallisen luovutusvoiton määrään saakka;

5) arvonnousutulon verotettavan omaisuuden osalta ei ole toteutunut edellä 45 b §:n 3 momentissa tarkoitettua arvonnousutulon verotuksen realisoivaa tapahtumaa ennen kahdeksatta vuotta muuttovuodesta, enintään laskennallisen luovutusvoiton määrään saakka;

6) edellä 45 b §:ssä tarkoitettulla verovelvollisella on edellä 50 §:ssä tarkoitettuja luovutustappiota, enintään käyttämättä olevan luovutustappion määrällä;

7) arvonnousutulon verotettavan omaisuuden luovutuksesta saatu tulo on ulkomaisten väliyritysten osakkaiden verotuksesta annetun lain (1217/1994) 4 §:ssä tarkoitettua veronalaista tuloa, enintään laskennallisen luovutusvoiton määrällä; ja

8) Suomella on verosopimuksen nojalla oikeus verottaa arvonnousutulon veronalaisesta omaisuudesta syntynyttä luovutusvoittoa, enintään laskennallisen luovutusvoiton määrällä.

Verovelvollisen kuoleman johdosta ei synny arvonnousutuloa.

Arvonnousutuloa ei oikaista, jos edellä 4 momentin 1 kohdassa tarkoitetun, muun kuin julkisesti noteeratun osakkeen arvonalentuminen on johtunut sellaisesta voitonjaosta tai varojen jakamisesta, jota osakeyhtiölain IV osan, osuuskuntalain IV osan tai muun vastaavan kotimaisen tai ulkomaisen lain nojalla ei voida pitää yhtiön tavanomaisena voitonjakona tai varojen jakamisena.

46 c §

Lahjaveron hyvittäminen omaisuuden arvonnousutulon verotuksessa

Lahjana luovutetusta omaisuudesta arvonnousutulon perusteella määrättävästä verosta vähennetään lahjansaajalle määrättävä lahjavero, ei kuitenkaan arvonnousutulon perusteella määrättävää veroa enempää.

47 §

Omaisuuden hankintamenon laskemista koskevia erityisiä säännöksiä

Verovelvollisen luovuttaessa omaisuutta, johon on toisessa valtiossa kohdistunut omaisuuden arvonnousun perusteella maksettava vero, omaisuuden hankintamenona pidetään omaisuuden käypää arvoa Suomeen muutettaessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2023 sovellettavaan verotukseen siten, että Verohallinto voi määrätä verovuodelle 2023 kohdistuvan tuloverolain 45 b §:ssä tarkoitetun arvonnousutulon perusteella määrättävän veron verovelvolliselle kalenterivuoden 2024 aikana.

2.

Laki

kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annettuun lakiin (1552/1995) uusi 9 b § seuraavasti:

9 b §

Omaisuu den arvon nousutulon perusteella maksettavan ulkomaisen veron hyvittäminen

Jos valtio, jossa verovelvollinen asuu omaisuutta luovutettaessa, ei vähennä omaisuuden hankintahintana Suomessa arvon nousun verotuksessa käytettyä arvoa tai ei poista kaksinkertaista verotusta, vähennetään tuloverolain 46 b §:ssä tarkoitetun arvon nousutulon johdosta maksettavasta verosta se toisessa valtiossa maksettu veron määrä, joka vastaa samasta tulosta vastaavalta ajalta suoritettujen verojen määrää. Hyvitys ei voi ylittää tuloverolain 45 b §:n 1 momentin nojalla suoritettavan arvon nousutulon perusteella suoritettavan veron määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2023 sovellettavaan verotukseen.

3.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 65 §:n otsikko, sellaisena kuin se on laissa 984/2012, ja
lisätään 7 §:ään, sellaisena kuin on laeissa 1145/2005, 520/2010 ja 15/2018, uusi 9 momentti, lakiin uusi 50 b §, 57 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 520/2010 ja 50/2017, uusi 3 momentti sekä 65 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 984/2012, uusi 3 momentti seuraavasti:

7 §

Velvollisuus antaa veroilmoitus tai muu ilmoitus

Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä tuloverolain 45 b §:ssä tarkoitetun arvonnousutulon osalta ilmoitusten sisällöstä, antamisajankohdasta ja antamistavasta sekä muusta menettelystä ilmoitusten antamiseksi.

50 b §

Vakuuden asettaminen veron maksamisen turvaamiseksi arvonnousutulon verotuksessa

Jos verovelvollinen, joka on tuloverolain 45 b §:n 4 momentin mukaisesti vaatinut arvonnousutulon verottamista sen verovuoden verotuksessa, jonka aikana tuloverolain 45 b §:n 3 momentissa tarkoitettu arvonnousutulon verotuksen realisoiva tapahtuma toteutuu, muuttaa muuhun kuin toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon, Euroopan talousalueella sijaitsevaan valtioon tai valtioon, joka on tehnyt verovelvollisen jäsenvaltion tai Euroopan unionin kanssa keskinäistä avunantoa verosaatavien perinnässä koskevan sopimuksen, joka vastaa keskinäisestä avunannosta veroihin, maksuihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnästä annetussa neuvoston direktiivissä 2010/24/EU säädettyä keskinäistä virka-apua, Verohallinto voi vaatia veron maksamisen turvaamiseksi vakuutta.

Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä vakuuden asettamisessa noudatettavasta menettelystä.

57 §

Verotuksen oikaisua koskevia erityisiä säännöksiä

Tuloverolain 45 b ja 46 b §:ssä tarkoitettu arvonnousutulon perusteella määrättävän veron määrän oikaisu verovelvollisen vahingoksi on tehtävä viimeistään kahdeksantena verovuonna muuttovuodesta. Menettelyssä noudatetaan muutoin mitä edellä 56 ja 56 a §:ssä säädetään oikaisusta verovelvollisen vahingoksi.

65 §

Muutoksenhaku tappiota, vähennyskelvotonta nettokorkomenoa, opintolainavähennyksen veroalijäämää koskevaan päätökseen sekä arvonnousutulon määrään

Tuloverolain 45 b §:ssä tarkoitettuun omaisuuden arvonnousutuloon kohdistuvan, tuloverolain 46 b §:n 4 momentissa tarkoitetun oikaisun osalta tai kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain 9 b §:ssä tarkoitetun ulkomaan veron hyvityksen osalta muutosta saa hakea sen verovuoden osalta, jolta syntynyttä arvonnousutuloa oikaisu tai ulkomaan veron hyvitys koskee. Muutoksenhakua koskeva vaatimus tulee esittää viimeistään muuttovuotta seuraavan kahdeksannen verovuoden loppuun mennessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2023 sovellettavaan verotukseen.

Helsingissä 20.10.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Valtiovarainministeri Annika Saarikko

1.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan tuloverolain (1535/1992) 10 §:n 14 kohta, sellaisena kuin se on laissa 732/2019, ja lisätään 10 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1549/1995, 1223/2006, 1741/2009, 219/2012, 732/2019, 619/2021 ja 1178/2021, uusi 15 kohta, lakiin uusi 45 b, 46 b ja 46 c § sekä 47 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 728/2004, 1141/2007, 1085/2008 ja 1321/2016, uusi 6 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

10 §

Suomesta saatu tulo

Suomesta saatu tulo

Suomesta saatua tuloa on muun ohessa:

Suomesta saatua tuloa on muun ohessa:

14) osakesäästötilistä annetussa laissa (680/2019) tarkoitetulta osakesäästötililtä nostettu tuotto.

14) osakesäästötilistä annetussa laissa (680/2019) tarkoitetulta osakesäästötililtä nostettu tuotto;

15) omaisuuden arvonnoususta saatu tulo.

45 b §

Omaisuuden arvonnousutulon verottaminen luovutuksena

*Omaisuuden arvonnousutulo on veronalaista pääomatuloa, jos luonnollinen henkilö lähtee maasta. Luonnollisen henkilön katsotaan lähteneen maasta (**maasta lähtö**), jos*

1) hänestä tulee Suomen tuloverolainsäädännön nojalla rajoitetusti verovelvollinen; tai

2) kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan hänen asuinvaltiokseen tulee muu kuin Suomi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna maasta lähdön hetkenä pidetään sitä hetkeä, jolloin ensimmäinen 1 momentin 1 tai 2 kohdista toteutuu.

Arvonnousutulon verotuksen realisoivana tapahtumana pidetään

1) arvonnousutulon jäljempänä 8 momentissa tarkoitetun verotettavan omaisuuden luovuttamista vastikkeellisesti;

2) arvonnousutulon jäljempänä 8 momentissa tarkoitetun verotettavan omaisuuden luovuttamista lahjana; tai

3) varojen nostamista takaisinostolla edellä 34 §:n mukaisesta ja jäljempänä 8 momentin 6 kohtaan sisältyvästä säästöhenkivakuutuksesta, kapitalisaatiosopimuksesta tai määräaikaisesta eläkevakuutuksesta.

Arvonnousutulo luetaan maasta lähtöä edeltävän päivän verovuoden pääomatuloksi. Muuttovuodella tarkoitetaan verovuotta, jonka aikana luonnollinen henkilö lähtee maasta (**muuttovuosi**). Verovelvollisen ennen muuttovuoden verotuksen päättymistä esitetystä vaatimuksesta vero arvonnousutulon johdosta määrätään kuitenkin muuttovuoden sijasta sen verovuoden verotuksessa, jonka aikana arvonnousutulon verotuksen realisoiva tapahtuma toteutuu. Vero määrätään 46 b §:ssä tarkoitetun laskennallisen luovutusvoiton 100 000 euroa ylittävältä osin.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuna arvonnousutulon verotuksen realisoivana tapahtumana ei kuitenkaan pidetä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 a–52 f:ssä tarkoitettuja yritysjärjestelyitä siltä osin kuin niissä ei suoriteta rahavastiketta.

Jos verovelvollinen laiminlyö ilmoitusvelvollisuutensa edellä 3 momentissa tarkoitettua arvonnousutulon realisoivasta tapahtumasta eikä kehotuksesta korjaa laiminlyöntiä, Verohallinto voi verovelvollista kuultuaan lisätä arvonnousutulon sen verovuoden tuloksi, jota laiminlyönti koskee.

Arvonnousutuloa ei kuitenkaan lueta tuloksi, jos

1) arvonnousutulon realisoiva tapahtuma tapahtuu aikaisintaan kahdeksantena verovuonna muuttovuodesta tai sen jälkeen;

2) henkilö ei ole ollut Suomessa yleisesti verovelvollinen vähintään viiden verovuoden ajan ja hänen verosopimuksen mukainen asuinvaltionsa ei ole ollut Suomi vähintään

viiden verovuoden ajan maasta lähtöä edeltävien 10 verovuoden aikana;

3) henkilön tämän lain 11 §:n 1 momenttiin sisältyvän, Suomen kansalaisia koskevan poikkeussäännön mukainen yleinen verovelvollisuus on alkanut ennen 1.1.2023;

4) omaisuuden arvonnousutulon verotettavan omaisuuden yhteenlaskettu käypä arvo on enintään 500 000 euroa ja omaisuuden arvonnousutulon verotettavan omaisuuden 46 b §:n 1 momentissa tarkoitettu laskennallinen luovutusvoitto on enintään 100 000 euroa;

5) omaisuudesta kertyvään tuloon sovelletaan tämän lain säännöksiä ansiotulosta.

Omaisuuden arvonnousutulon verotettavaa omaisuutta ovat:

1) edellä 1 momentissa tarkoitettun verovelvollisen välittömässä omistuksessa olevat suomalaisen osakeyhtiön osakkeet, muun yhteisön vastaavat osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset sekä niihin rinnastuvien ulkomaisten yhtiöiden osakkeet, muiden ulkomaisten yhteisöjen vastaavat osuudet sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset;

2) kotimaisen sijoitusrahaston sijoitusrahasto-osuudet tai siihen rinnastettavan yhteissijoitusyrityksen osuudet sekä näitä vastaavat ulkomaisten sijoitusrahastojen sijoitusrahasto-osuudet sekä yhteissijoitusyritysten osuudet;

3) kotimaiset tai ulkomaalaiset joukkovelkakirjat tai muut vaihdantakelpoiset velkasitoumukset sekä tällaisesta oikeudesta annetut talletustodistukset;

4) sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 14 §:n 3–7 ja 9 kohdassa tarkoitettut optiot, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettussa laissa (1070/2017) tarkoitetuilla säännellyillä markkinoilla tarkoitettut termiinit sekä muut vastaavat johdannaisopimukset;

5) muu vaihdantakelpoinen ja yleiseen liikkeeseen useiden saman sisältöisistä oikeuksista annettujen arvopaperien kanssa saatettu arvopaperi, jotka oikeuttavat hankkimaan tai myymään edellä 1–4 kohdassa tarkoitettun arvopaperin, taikka arvopaperi, jonka perusteella voi saada arvopaperin, valuutan, koron tai tuoton, hyödykkeen taikka muun indeksin

tai arvon perusteella määräytyvän käteissuorituksen; ja

6) edellä 34 §:ssä tarkoitettut, pääomatulona verotettavat säästöhenkivakuutukset, kapitalisaatiosopimukset sekä määräaikaiset eläkevakuutukset.

Edellä 6 momentin 1 kohdassa säädettyinä osakeyhtiönä ei kuitenkaan pidetä asunto-osakeyhtiötä tai muuta osakeyhtiötä tai osuuskuntaa, jonka kokonaisvaroista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu yhdestä tai useammasta kiinteistöstä.

46 b §

Omaisuuksien arvon nousutulon laskeminen

Edellä 45 b §:ssä tarkoitettu arvon nousutulo määritetään laskennallisena luovutusvoittona vähentämällä arvon nousutulon verotettavan omaisuuden maasta muuttoa edeltävän päivän laskennallisesta luovutushinnasta mainitun omaisuuden hankintameno. Arvon nousutulon verotettavan omaisuuden laskennallisena luovutushintana pidetään omaisuuden käypää arvoa. Omaisuuden arvon nousutulon määrän määrittämiseen laskennallisena luovutusvoittona sovelletaan soveltuvin osin, mitä 46 ja 47 §:ssä säädetään luovutusvoiton laskennasta.

Seuraavien arvon nousutulon verotettavien omaisuuslajien edellä 1 momentissa tarkoitettuna käypänä arvona pidetään:

1) julkisesti noteeratun osakkeen tai osuuden osalta osakeantipäätöstä edeltäneen kalenterikuukauden ajalta laskettua keskimääräistä hintaa tai tätä alemmää, osakkeen ensimmäistä noteerausta seuraavan kalenterikuukauden keskimääräistä hintaa;

2) muun osakeyhtiön kuin 33 a §:ssä tarkoitettujen julkisesti noteeratun osakeyhtiön osakkeen osalta varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 9 §:n mukaisesti yhtiön osakkeelle laskettua matemaattista arvoa, jos osakkeelle ei ole määritettävissä muuta käypää arvoa;

3) sijoitusrahasto-osuuden osalta rahastoyhtiön laskemaa ja julkaisemaa rahasto-osuu-

den arvoa tai lähimmän päivän arvoa, jos rahasto-osuuden arvoa ole laskettu maasta lähtöä edeltävälle päivälle; sekä

4) muun julkisesti noteeratun arvopaperin kuin edellä 1 kohdassa tarkoitettun osakkeen tai osuuden osalta julkisen kaupankäynnin kohteena viranomaisen valvonnassa olevalla markkinalla Suomessa tai ulkomailla toteutuneen kaupan noteerauksen mukaista, vähintään päivän kauppohenkilöiden alinta arvoa, arvopaperin ostonoteerauksen mukaista arvoa, jos arvopaperilla ei ole käyty kauppaa, tai arvopaperin lähimmän noteerauksen mukaista arvoa, jos arvopaperia ei ole noteerattu maasta lähtöä edeltävänä päivänä.

Mikäli arvonnousutulon verotettavan omaisuuden käypä arvo on edellä 45 b §:ssä tarkoitettun verovelvollisen maasta lähtöä edeltävänä päivänä vähemmän kuin sen hankintameno, laskennallinen luovutustappio huomioidaan muiden arvonnousutulon verotettavien omaisuuserien laskennallisen luovutusvoiton vähennyksenä, enintään kuitenkin laskennallisten luovutusvoittojen yhteismäärään saakka. Laskennallinen luovutustappio ei ole vähennyskelpoinen muusta tulosta. Omaisuuden arvonnousutulon laskennallisesta luovutusvoitosta voidaan vähentää tämän lain 50 §:ssä tarkoitettu luovutustappio.

Arvonnousutuloa oikaistaan verovelvollisen vaatimuksesta, kun

1) luovutettaessa arvonnousutulon verotettava omaisuus vastikkeellisesti omaisuuden todellinen luovutushinta on alempi kuin laskennallisessa luovutusvoitossa omaisuuden luovutushintana käytetty arvo, arvonnousutulon määrää oikaistaan, enintään laskennallisessa luovutusvoitossa käytetyn luovutushinnan ja tosiasiallisen luovutushinnan erotuksella;

2) arvonnousutulon verotettavan omaisuuden omistusaika oikeuttaa edellä 46 §:ssä tarkoitettuun korkeampaan hankintameno-olettamaan omaisuuden luovutushetkellä, enintään korkeamman hankintameno-olettaman määrällä;

3) arvonnousutulon verotettavan omaisuuden luovutus oikeuttaa 48 §:n 1 momentin 3

kohdan mukaiseen sukupolvenvaihdoshuojenukseen, enintään laskennallisen luovutusvoiton määrään saakka;

4) edellä 45 b §:ssä tarkoitetusta verovelvollisesta tulee Suomessa yleisesti verovelvollinen ja verosopimuksen mukaan Suomessa asuva kahdeksan verovuoden kuluessa maasta lähdöstä eikä arvonnousutulon verotettavan omaisuuden osalta ole toteutunut edellä 45 b §:n 3 momentissa tarkoitettua arvonnousutulon verotuksen realisoivaa tapahtumaa, enintään laskennallisen luovutusvoiton määrään saakka;

5) arvonnousutulon verotettavan omaisuuden osalta ei ole toteutunut edellä 45 b §:n 3 momentissa tarkoitettua arvonnousutulon verotuksen realisoivaa tapahtumaa ennen kahdeksatta vuotta muuttovuodesta, enintään laskennallisen luovutusvoiton määrään saakka;

6) edellä 45 b §:ssä tarkoitetulla verovelvollisella on edellä 50 §:ssä tarkoitettuja luovutustappiota, enintään käyttämättä olevan luovutustappion määrällä;

7) arvonnousutulon verotettavan omaisuuden luovutuksesta saatu tulo on ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain (1217/1994) 4 §:ssä tarkoitettua veronalaista tuloa, enintään laskennallisen luovutusvoiton määrällä; ja

8) Suomella on verosopimuksen nojalla oikeus verottaa arvonnousutulon veronalaisesta omaisuudesta syntynyttä luovutusvoittoa, enintään laskennallisen luovutusvoiton määrällä.

Verovelvollisen kuoleman johdosta ei synny arvonnousutuloa.

Arvonnousutuloa ei oikaista, jos edellä 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettun, muun kuin julkisesti noteeratun osakkeen arvonalentuminen on johtunut sellaisesta voitonjaosta tai varojen jakamisesta, jota osakeyhtiölain IV osan, osuuskuntalain IV osan tai muun vastaavan kotimaisen tai ulkomaisen lain nojalla ei voida pitää yhtiön tavanomaisena voitonjakona tai varojen jakamisena.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Lahjaveron hyvittäminen omaisuuden arvonnousutulon verotuksessa

Lahjana luovutetusta omaisuudesta arvonnousutulon perusteella määrättävästä verosta vähennetään lahjansaajalle määrättävä lahjavero, ei kuitenkaan arvonnousutulon perusteella määrättävää veroa enempää.

47 §

47 §

Omaisuuden hankintamenon laskemista koskevia erityisiä säännöksiä

Omaisuuden hankintamenon laskemista koskevia erityisiä säännöksiä

Verovelvollisen luovuttaessa omaisuutta, johon on toisessa valtiossa kohdistunut omaisuuden arvonnousun perusteella maksettava vero, omaisuuden hankintamenona pidetään omaisuuden käypää arvoa Suomeen muutettaessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2023 sovellettavaan verotukseen siten, että Verohallinto voi määrätä verovuodelle 2023 kohdistuvan tuloverolain 45 b §:ssä tarkoitetun arvonnousutulon perusteella määrättävän veron verovelvolliselle kalenterivuoden 2024 aikana.

2.

Laki

kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annettuun lakiin (1552/1995) uusi 9 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 b §

Omaisuu den arvon nousutulon perusteella maksettavan ulkomaisen veron hyvittäminen

Jos valtio, jossa verovelvollinen asuu omaisuutta luovutettaessa, ei vähennä omaisuuden hankintahintana Suomessa arvon nousun verotuksessa käytettyä arvoa tai ei poista kaksinkertaista verotusta, vähennetään tuloverolain 46 b §:ssä tarkoitetun arvon nousutulon johdosta maksettavasta verosta se toisessa valtiossa maksettu veron määrä, joka vastaa samasta tulosta vastaavalta ajalta suoritettujen verojen määrää. Hyvitys ei voi ylittää tuloverolain 45 b §:n 1 momentin nojalla suoritettavan arvon nousutulon perusteella suoritettavan veron määrää.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2023 sovellettavaan verotukseen.*

3.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 65 §:n otsikko, sellaisena kuin se on laissa 984/2012, ja

lisätään 7 §:ään, sellaisena kuin on laeissa 1145/2005, 520/2010 ja 15/2018, uusi 9 momentti, lakiin uusi 50 b §, 57 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 520/2010 ja 50/2017, uusi 3 momentti sekä 65 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 984/2012, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Velvollisuus antaa veroilmoitus tai muu ilmoitus

Velvollisuus antaa veroilmoitus tai muu ilmoitus

Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä tuloverolain 45 b §:ssä tarkoitetun arvonnousutulon osalta ilmoitusten sisällöstä, antamisajankohdasta ja antamistavasta sekä muusta menettelystä ilmoitusten antamiseksi.

50 b §

Vakuuden asettaminen veron maksamisen turvaamiseksi arvonnousutulon verotuksessa

Jos verovelvollinen, joka on tuloverolain 45 b §:n 4 momentin mukaisesti vaatinut arvonnousutulon verottamista sen verovuoden verotuksessa, jonka aikana tuloverolain 45 b §:n 3 momentissa tarkoitettu arvonnousutulon verotuksen realisoiva tapahtuma toteutuu, muuttaa muuhun kuin toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon, Euroopan talousalueella sijaitsevaan valtioon tai valtioon, joka on tehnyt verovelvollisen jäsenvaltion tai Euroopan unionin kanssa keskinäistä avunantoa verosaatavien perinnässä koskevan sopimuksen, joka vastaa keskinäisestä avunannosta veroihin, maksuihin ja muihin toimenpiteisiin liit-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

57 §

Verotuksen oikaisua koskevia erityisiä säännöksiä

65 §

Muutoksenhaku tappiota, vähennyskelvotonta nettokorkomenoa ja opintolainavähennyksen veroalijäämää koskevaan päätökseen

tyvien saatavien perinnästä annetussa neuvoston direktiivissä 2010/24/EU säädettyä keskinäistä virka-apua, Verohallinto voi vaatia veron maksamisen turvaamiseksi vakuutta.

Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä vakuuden asettamisessa noudatettavasta menettelystä.

57 §

Verotuksen oikaisua koskevia erityisiä säännöksiä

65 §

*Muutoksenhaku tappiota, vähennyskelvotonta nettokorkomenoa, opintolainavähennyksen veroalijäämää koskevaan päätökseen **sekä arvonnousutulon määrään***

Tuloverolain 45 b ja 46 b §:ssä tarkoitettu arvonnousutulon perusteella määrättävän veron määrän oikaisu verovelvollisen vahingoksi on tehtävä viimeistään kahdeksantena verovuonna muuttovuodesta. Menettelyssä noudatetaan muutoin mitä edellä 56 ja 56 a §:ssä säädetään oikaisusta verovelvollisen vahingoksi.

Tuloverolain 45 b §:ssä tarkoitettuun omaisuuden arvonnousutuloon kohdistuvan, tuloverolain 46 b §:n 4 momentissa tarkoitetun oikaisun osalta tai kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain 9 b §:ssä tarkoitettun ulkomaan veron hyvityksen osalta muutosta saa hakea sen verovuoden osalta, jolta syntynyttä arvonnousutuloa oikaisu tai ulkomaan veron hyvitys koskee. Muutoksenhakua koskeva vaatimus tulee esittää viimeistään muuttovuotta seuraavan kahdeksannen verovuoden loppuun mennessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2023 sovellettavaan verotukseen.